

กฎกระทรวง

(พ.ศ. ๒๕๔๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗
ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๘๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๔ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๓๙

(๒) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๔๐

(๓) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๔๑

(๔) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๔๒

(๕) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๔๓

(๖) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๔๔

(๓๓) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๗๕

(๓๔) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๗๖

(๓๕) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๗๗

(๔๐) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๗๘

(๔๑) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๗๙

ข้อ ๒ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบทหารบกกับการแต่งเครื่องแบบทหารบก ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๓ ในกฎกระทรวงนี้

“นายทหารประทวน” หมายถึง นายทหารประทวนตั้งแต่ชั้นจ่านายสิบลงมา

“นายทหารสัญญาบัตร” หมายความว่ารวมถึงนายดาบด้วย เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ภาค ๑

เครื่องแบบทหารชาย

หมวด ๑

ชนิดของเครื่องแบบ

ส่วนที่ ๑

เครื่องแบบพลทหาร

ข้อ ๔ เครื่องแบบพลทหาร มี ๕ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติ ประกอบด้วย

(ก) หมวกหนีบสีกากีแกมเขียว

(ข) เสื้อคอพับสีกากีแกมเขียว

- (ค) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบปกติ
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทากี้แกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ หรือรองเท้าสูงครึ่งน่อง

หนังสีดำ

ในโอกาสลาลองจะใช้หมวกทรงหม้อตาลสีทากี้แกมเขียวก็ได้

(๒) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีทากี้แกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็ก
- สีทากี้แกมเขียว
- (ข) เสื้อคอเปิดสีทากี้แกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฝึก
  - (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทากี้แกมเขียวหรือสีดำ
  - (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า

(๓) เครื่องแบบสนาม ประกอบด้วย

- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีทากี้แกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็ก
- สีทากี้แกมเขียว
- (ข) เสื้อคอเปิดสีทากี้แกมเขียว หรือเสื้อสนามคอเปิดสีทากี้แกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฝึก หรือกางเกงสนามขายาวสีทากี้
- แกมเขียว
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทากี้แกมเขียวหรือสีดำ
  - (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า

เครื่องแบบสนามตาม (ก) (ข) และ (ค) ในบางโอกาสจะใช้สีทากี้แกมเขียวที่ระบายหรือแต้มด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศก็ได้

เครื่องแบบชนิดนี้ให้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย

- (๔) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีทากี้แกมเขียว
- สำหรับพลทหารในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์และในกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้มีเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย

- (ก) หมวกยอด
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว

(ค) กางเกงแถบ

(ง) คันซีพและเข็มขัดหนัง

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีทึบก็แถมเขียว

สำหรับพลทหารในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ และในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ ให้มีเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย

(ก) หมวกยอดมีพู่

(ข) เสื้อเต็มยศรักษาพระองค์

(ค) กางเกงแถบ

(ง) คันซีพและเข็มขัดหนังหรือประดับ

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ส่วนที่ ๒

เครื่องแบบนักเรียนนายสิบและนายทหารประทวน

ข้อ ๕ เครื่องแบบนักเรียนนายสิบและนายทหารประทวน มี ๘ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว

(ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว

- (ค) กางเกงขายาวสีขา
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๒) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอแบะ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขียว
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีกาภิแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบปกติ
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๓) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขียว
- (ข) เสื้อคอพับสีกาภิแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบปกติ
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกาภิแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ หรือรองเท้าสูงครึ่งน่อง

หนังสีดำ

(๔) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขียว
- (ข) เสื้อคอพับสีกาภิแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบปกติ
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกาภิแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ หรือรองเท้าสูงครึ่งน่อง

หนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็ก
- (ข) เสื้อคอเปิดสีกาภิแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบฝึก
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกาภิแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า

สีกาภิแกมเขียว

(๖) เครื่องแบบสนาม ประกอบด้วย

(ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว

(ข) เสื้อคอเปิดสีกากีแกมเขียว หรือเสื้อสนามคอเปิดสีกากีแกมเขียว

(ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึก หรือกางเกงสนามขายาวสีกากีแกมเขียว

(ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า

เครื่องแบบสนามตาม (ก) (ข) และ (ค) ในบางโอกาสจะใช้สีกากีแกมเขียวที่ระบายหรือแต้มด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศก็ได้

เครื่องแบบชนิดนี้ให้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย

(๗) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว

สำหรับนายทหารประทวนในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ให้มีเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย

(ก) หมวกยอด

(ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว

(ค) กางเกงแถบ

(ง) คันทิชและเข็มขัดหนัง

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๘) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว

สำหรับนายทหารประทวนในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ และในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ ให้มีเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย

- (ก) หมวกยอดมีพู่
- (ข) เสื้อเต็มยศรักษาพระองค์
- (ค) กางเกงแถบ
- (ง) คันทิชพและเข็มขัดหนังหรือประดับ
- (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ส่วนที่ ๓

เครื่องแบบนักเรียนนายทหาร

ข้อ ๖ เครื่องแบบนักเรียนนายร้อย นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า และนักเรียนนายทหารแผนที่มี ๙ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
  - (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
  - (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
  - (ค) กางเกงขายาวสีขาว
  - (ง) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๒) เครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอแบะ ประกอบด้วย
  - (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาก็แกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาก็แกมเขียว
  - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีกาก็แกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีกาก็แกมเขียวแบบปกติ
  - (ง) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

- (๓) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอปับ ประกอบด้วย
- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขียว
  - (ข) เสื้อคอปับสีกาภิแกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบปกติ
  - (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกาภิแกมเขียวหรือสีดำ
  - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๔) เครื่องแบบปกติกาภินวลแกมเขียวคอปับ ประกอบด้วย
- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขียว
  - (ข) เสื้อคอปับสีกาภินวลแกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบปกติ
  - (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกาภิแกมเขียวหรือสีดำ
  - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๕) เครื่องแบบฝีก ประกอบด้วย
- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็ก
- สีกาภิแกมเขียว
- (ข) เสื้อคอเปิดสีกาภิแกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบฝีก
  - (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกาภิแกมเขียวหรือสีดำ
  - (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า
- (๖) เครื่องแบบสนาม ประกอบด้วย
- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็ก
- สีกาภิแกมเขียว
- (ข) เสื้อคอเปิดสีกาภิแกมเขียว หรือเสื้อสนามคอเปิดสีกาภิแกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบฝีก หรือกางเกงสนามขายาวสีกาภิแกมเขียว
  - (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกาภิแกมเขียวหรือสีดำ
  - (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า

เครื่องแบบสนามตามข้อ (ก) (ข) และ (ค) ในบางโอกาสจะใช้สีกาภิแกมเขียวที่ระบายหรือ
แต้มด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศก็ได้

เครื่องแบบชนิดนี้ให้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย

(๓) เครื่องแบบเครื่องยศ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (ข) เลี้ยวชั้นนอกคอบิดสีขา
- (ค) กางเกงแถบ
- (ง) เข็มขัดนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ให้ใช้เข็มขัด

หนังสือเย็บเข็ม และนักเรียนนายทหารแผนกที่ ให้ใช้เข็มขัดหนังสือขาว

- (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ
- (ฉ) ถุงมือสีขาว

สำหรับนักเรียนนายร้อย ให้ใช้เครื่องแบบเครื่องยศรักษาพระองค์ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกยอด หรือหมวกทรงหม้อตาลสีดำ
- (ข) เลี้ยวชั้นนอกคอบิดสีขา
- (ค) กางเกงแถบ
- (ง) เข็มขัดหนังสือแดงและคันชีพ
- (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ
- (ฉ) ถุงมือสีขาว

สำหรับหมวกทรงหม้อตาลสีดำตาม (ก) ให้ใช้ในโอกาสอื่นที่มีได้ประจำแถวทหาร

(๘) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบเครื่องยศ

สำหรับนักเรียนนายร้อย ให้มีเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย

- (ก) หมวกยอดมีพู่ หรือหมวกทรงหม้อตาลสีดำ
- (ข) เลี้ยวเต็มยศรักษาพระองค์
- (ค) กางเกงแถบ
- (ง) เข็มขัดหนังสือดำและคันชีพ
- (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ
- (ฉ) ถุงมือสีขาว

สำหรับหมวกทรงหม้อตาลสีดำตาม (ก) ให้ใช้ในโอกาสอื่นที่มีได้ประจำแถวทหาร

(๙) เครื่องแบบลโมสร เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบ

๕๓

ข้อ ๓ เครื่องแบบนักเรียนนายร้อยสำรอง มี ๖ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอแบะ
- (๓) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอพับ
- (๔) เครื่องแบบปกติกาภินวลแกมเขียวคอพับ
- (๕) เครื่องแบบฝึก
- (๖) เครื่องแบบสนาม

เครื่องแบบทั้ง ๖ ชนิดนี้ เช่นเดียวกับเครื่องแบบนักเรียนนายร้อย

ส่วนที่ ๔

เครื่องแบบนายดาบและนายทหารสัญญาบัตร

ข้อ ๔ เครื่องแบบนายดาบ เช่นเดียวกับเครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร

ข้อ ๕ เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร มี ๑๑ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
  - (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
  - (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
  - (ค) กางเกงขายาวสีขาว
  - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๒) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอแบะ ประกอบด้วย
  - (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขียว
  - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีกาภิแกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบปกติ
  - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๓) เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขียวคอพับ ประกอบด้วย
  - (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขียว
  - (ข) เสื้อคอพับสีกาภิแกมเขียว
  - (ค) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียวแบบปกติ

- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มสันหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๔) เครื่องแบบปกติกากีนวลแกมเขียวคอปับ ประกอบด้วย
- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกากีแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกากีแกมเขียว
- (ข) เสื้อคอปับสีกากีนวลแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มสันหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๕) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย
- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็ก
สีกากีแกมเขียว
- (ข) เสื้อคอเปิดสีกากีแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึก
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าสูงครีมน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า
- (๖) เครื่องแบบสนาม ประกอบด้วย
- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็ก
สีกากีแกมเขียว
- (ข) เสื้อคอเปิดสีกากีแกมเขียว หรือเสื้อสนามคอเปิดสีกากีแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึก หรือกางเกงสนามขายาวสีกากีแกมเขียว
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าสูงครีมน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า

เครื่องแบบสนามตาม (ก) (ข) และ (ค) ในบางโอกาสจะใช้สีกากีแกมเขียวที่ระบายหรือแต้มด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศก็ได้

เครื่องแบบชนิดนี้ให้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย

(๗) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบครึ่งยศให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ กรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ ในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ และในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบครีัยศรัทธาพระองค์ ประกอบด้วย

(ก) หมวกยอด หรือหมวกทรงหม้อตาลสีดำ เว้นแต่ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีฟ้าหม่น และในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีเทา

- (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (ค) กางเกงแถบ
- (ง) คันชีพ
- (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

สำหรับหมวกทรงหม้อตาลตาม (ก) ให้ใช้ในโอกาสอื่นที่มีได้ประจำแถวทหาร

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งหรือรักษาราชการในตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หรือรองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบครีัยศรัทธาพระองค์เช่นเดียวกับเครื่องแบบครีัยศรัทธาพระองค์ สำหรับนายทหารสัญญาบัตรในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

(ฉ) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าวุ้มข้อหนังสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว

ในโอกาสที่อยู่ในต่างประเทศที่มีอากาศหนาว ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินดำและเสื้อเต็มยศสีน้ำเงินดำ

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ ในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ และในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ ประกอบด้วย

(ก) หมวกยอดมีพู่ หรือหมวกทรงหม้อตาลสีดำ เว้นแต่ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีฟ้าหม่น และในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีเทา

- (ข) เสื้อเต็มยศรักษาพระองค์
- (ค) กางเกงแถบ
- (ง) คันชีพและประคด
- (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

สำหรับหมวกทรงหม้อตาลตาม (ก) ให้ใช้ในโอกาสอื่นที่มีได้ประจำแถวทหาร

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาการพิเศษและนายทหารพิเศษประจำกรม ในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ใช้เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์เช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ สำหรับนายทหารสัญญาบัตร ในกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาการและนายทหารพิเศษประจำกรม ในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ให้มีเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์เช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์สำหรับนายทหารสัญญาบัตรในกองพันที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งหรือรักษาราชการในตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าหรือรองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับการพิเศษ และนายทหารพิเศษประจำกรมในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์เช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์สำหรับนายทหารสัญญาบัตรในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

(๙) เครื่องแบบสโมสรคอปัด เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๑๐) เครื่องแบบสโมสรอกแข็ง ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์ใช้หมวกทรงหม้อตาลที่ใช้กับเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์หรือเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ในหน่วยทหารรักษาพระองค์นั้น ๆ ในโอกาสอื่นที่มีได้ประจำแถวทหารและเมื่อใช้เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีน้ำเงินดำ ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินดำ

(ข) เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีขาว เมื่อมีอากาศหนาวจะใช้เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีน้ำเงินดำก็ได้

(ค) เสื้อกั๊กสีขาวและเชิ้ตอกแข็งสีขาว หรือจะใช้เชิ้ตอกจีบสีขาวแทนเชิ้ตอกแข็งสีขาวก็ได้ เมื่อใช้เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีน้ำเงินดำ ให้ใช้เสื้อกั๊กสีน้ำเงินดำ

(ง) กางเกงแถบ เมื่อใช้เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีน้ำเงินดำ ให้ใช้กางเกงแถบสีน้ำเงินดำ

(จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๑๑) เครื่องแบบสโมสรอกอ่อน เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็ง เว้นแต่ให้ใช้เชิ้ตอกอ่อนสีขาวและแพรแถบรัดเอวแทนเสื้อกั๊กสีขาว และเชิ้ตอกแข็งสีขาว

หมวด ๒

ส่วนของเครื่องแบบ

ข้อ ๑๐ หมวด มี ๑๑ แบบ คือ

(๑) หมวกเหล็กสีกาก็แกมเขียว ในบางโอกาสจะใช้แต่รองในหมวกเหล็กสีกาก็แกมเขียวก็ได้

(๒) หมวกหนีบลีเกากี้แกมเขียว มีสาบโดยรอบ ป้ายเฉียงจากทางด้านหน้าลงไปทางซ้าย และด้ายซ้ายเหนือขอบหมวกห่างจากมุมพับด้านหน้า ๔ เซนติเมตร มีตราหน้าหมวกขนาดเล็ก ริมบนของสาบหมวกมีลักษณะดังนี้

(ก) นายทหารสัญญาบัตรชั้นจอมพลและนายพล มีขลิบกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบไหมสีทอง

(ข) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพัน นายร้อย และนายทหารประทวนชั้นนายดาบ มีขลิบกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบสีแดงยกด้นทอง

(ค) นักเรียนนายร้อย มีขลิบกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบสีแดงและสีเหลือง ให้สีแดงอยู่ด้านบน

(ง) นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า มีขลิบกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบสีเขียวเข้มและสีเหลือง ให้สีเขียวเข้มอยู่ด้านบน

(จ) นักเรียนนายทหารแผนที่ มีขลิบกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบสีเขียวและสีเหลือง ให้สีเขียวอยู่ด้านบน

(ฉ) นักเรียนนายร้อยสำรอง มีขลิบกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบสีน้ำเงินและสีเหลือง ให้สีน้ำเงินอยู่ด้านบน

(ช) นายทหารประทวนและนักเรียนนายสิบ มีขลิบกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบสีแดง

(ซ) พลทหาร มีขลิบกว้าง ๐.๒๕ เซนติเมตร ทำด้วยแถบสีน้ำเงิน

(๓) หมวกแก๊ปทรงอ่อนลีเกากี้แกมเขียว มีตราหน้าหมวกขนาดเล็ก

(๔) หมวกทรงอ่อนสีดำ มีตราหน้าหมวกขนาดกลาง

(๕) หมวกทรงหม้อตาลลีเกากี้แกมเขียว มีตราหน้าหมวกขนาดกลางและมีเครื่องประกอบ

คือ

(ก) กะบัง ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นพันเอกที่ขอบโค้งของกะบังด้านบนปักหรือทำด้วยด้นทองหรือวัสดุเทียมด้นทองเป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ ๑ แถว บนพื้นลัทธิลาดสีดำ สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นจอมพลและนายพล ที่ขอบโค้งของกะบังด้านบนปักหรือทำด้วยด้นทองหรือวัสดุเทียมด้นทองเป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ ๒ แถว บนพื้นลัทธิลาดสีดำ พื้นกะบังด้านล่างลีเกากี้แกมเขียวหรือสีดำ

(ข) สายรัดคาง กว้าง ๑ เซนติเมตร ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ ปลายสายรัดคางมีดุมโลหะสีทองขนาดเล็กติดที่ริมขอบหมวกข้างละ ๑ ดุม

(ค) ผ้าพันหมวก กว้าง ๔ เซนติเมตร มีลักษณะดังนี้

นายทหารสัญญาบัตรชั้นจอมพลและนายพล ใช้สักหลาดสีบานเย็น ที่กึ่งกลางผ้าพันหมวก มีแถบสีดำ กว้าง ๐.๓ เซนติเมตร ๒ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพัน นายร้อย และนายทหารประทวนชั้นนายดาบ ใช้สักหลาดสีน้ำเงินขลิบริมสีแดง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร

นักเรียนนายร้อย ใช้สักหลาดสีแดง

นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ใช้สักหลาดสีเขียวเข้ม

นักเรียนนายทหารแผนที่ ใช้สักหลาดสีเขียว

นักเรียนนายร้อยสำรอง ใช้สักหลาดสีน้ำเงิน

นายทหารประทวน นักเรียนนายสิบ และพลทหาร ใช้สักหลาด หรือผ้าสีเดียวกับหมวกขลิบริมสีแดงกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร

(๖) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว มีตราหน้าหมวกและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีทึบก็แกมเขียว เว้นแต่สายรัดคางมีลักษณะดังนี้

นายทหารสัญญาบัตร นายดาบ จ่านายสิบ และนักเรียนนายทหารใช้แถบไหมทอง

นายสิบ นักเรียนนายสิบและพลทหาร ใช้หนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ

(๗) หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินดำ มีตราหน้าหมวกและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีขาว

(๘) หมวกทรงหม้อตาลสีดำ มีตราหน้าหมวกและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีขาว

(๙) หมวกทรงหม้อตาลสีฟ้าหม่น มีตราหน้าหมวกและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีขาว

(๑๐) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา มีตราหน้าหมวกและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีขาว

(๑๑) หมวกยอด ตัวหมวกสีขาว ยอดหมวกและสายรัดคางใช้สักทำด้วยโลหะสีทอง ด้านหน้าหมวกมีตรา และยอดหมวกมีฟู่ตามลั้งกั๊ดและโอกาส ดังนี้

ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีตราราชวัลลภ
ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีตราครุฑพ่าห์
ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีบานเย็น

ทหารในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ มีตราครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ มีตราพระมหามงกุฎเพชรราวุธ ถ้าแต่ง
เครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีน้ำเงินดำ

ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
มีตรามหาจักรีภายใต้พระมหากษัตริย์มงกุฎ ประดับแพรแถบสะบัดสองชาย กระหนาบด้วยฉัตรเจ็ดชั้นมีคชสีห์
อัญเชิญฉัตรทางเบื้องขวา ราชสีห์อัญเชิญฉัตรทางเบื้องซ้าย ตรงกลางมีโล่ ภายในโล่ส่วนบนมีรูปเอราวัณ
ส่วนล่างด้านขวามีรูปเสือโคร่ง ส่วนล่างด้านซ้ายมีรูปคบเพลิง ทั้งหมดรองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชาย
บนแพรแถบมีคำว่า “กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์” ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ทหารในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
มีตรามหาจักรีภายใต้พระมหากษัตริย์มงกุฎ ประดับแพรแถบสะบัดสองชาย กระหนาบด้วยฉัตรเจ็ดชั้นมีคชสีห์
อัญเชิญฉัตรทางเบื้องขวา ราชสีห์อัญเชิญฉัตรทางเบื้องซ้าย ตรงกลางมีโล่ ภายในโล่ส่วนบนมีรูปเอราวัณ
ส่วนล่างด้านขวามีรูปเสือโคร่ง ส่วนล่างด้านซ้ายมีรูปคบเพลิง ทั้งหมดรองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชาย
บนแพรแถบมีคำว่า “นวมินทรราชินี” ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ทหารในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ มีตราครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่
สีเลือดหมู

ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีตรา
ครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีฟ้าหม่น แต่ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศในโอกาสขี่ม้า ให้ใช้หมวกยอด
มีตัวหมวกเป็นทรงสูงสีเงิน ยอดหมวกเป็นรูปดอกบัวตูม ทำด้วยโลหะสีทอง มีพู่สีฟ้าหม่น ด้านหน้าหมวก
มีตราครุฑพ่าห์มีรูปช่อชัยพฤกษ์ และสายรัดคางโซ่ถักทำด้วยโลหะสีทอง ปลายสายรัดคางมีดุมโลหะสีทอง
รูปดอกมะเขือติดที่ริมขอบหมวกข้างละ ๑ ดุม ด้านหลังหมวกจากกึ่งกลางหมวกถึงขอบหมวกมีแนวดอก
มะเขือ ทำด้วยโลหะสีทอง

ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีตราครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีฟ้าหม่น แต่ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศในโอกาสขี่ม้า ให้ใช้หมวกยอดมีตัวหมวกเป็นโลหะทรงสูงสีเงิน ยอดหมวกเป็นรูปดอกบัวตูมทำด้วยโลหะสีทอง มีพู่สีฟ้าหม่น ด้านหน้าหมวกมีตราครุฑพ่าห์ มีรูปช่อชัยพฤกษ์ และสายรัดคางโซ่ถักทำด้วยโลหะสีทอง ปลายสายรัดคางมีดุมโลหะสีทองรูปดอกมะเขือติดที่ริมขอบหมวกข้างละ ๑ ดุม ด้านหลังหมวกจากกึ่งกลางหมวกถึงขอบหมวกมีแนวดอกมะเขือ ทำด้วยโลหะสีทอง

ทหารม้าในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ มีตราพระราชลัญจกร ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีฟ้าหม่น ให้ใช้หมวกยอด มีตัวหมวกเป็นทรงสูงสีขาว ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศในโอกาสขี่ม้า ให้ใช้หมวกยอด มีตัวหมวกเป็นโลหะทรงสูงสีเงิน ยอดหมวกเป็นรูปดอกบัวตูมทำด้วยโลหะสีทอง มีพู่สีฟ้าหม่น ด้านหน้าหมวกมีตราพระราชลัญจกรอยู่เหนือช่อลายรักร้อย และสายรัดคางโซ่ถักทำด้วยโลหะสีทอง ปลายสายรัดคางมีดุมโลหะสีทองรูปดอกมะเขือขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ติดที่ริมขอบหมวกข้างละ ๑ ดุม ด้านหลังหมวกจากกึ่งกลางถึงขอบหมวกมีแนวดอกมะเขือ ทำด้วยโลหะสีทอง

ทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ มีตราครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีตรามหาจักรีภายใต้พระมหากษัตริย์มงกุฎ ประดับแพรแถบสะบัดสองชาย กระหนาบด้วยฉัตรเจ็ดชั้นมีขลุ่ย อัญเชิญฉัตรทางเบื้องขวา ราชสีห์อัญเชิญฉัตรทางเบื้องซ้าย ตรงกลางมีโล่ ภายในโล่ส่วนบนมีรูปเอราวัณ ส่วนล่างด้านขวามีรูปเสือโคร่ง ส่วนล่างด้านซ้ายมีรูปคบเพลิง ทั้งหมดรองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชาย บนแพรแถบมีคำว่า “นวมินทรราชินี” ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ทหารในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ มีตราครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ทหารในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ มีตราครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีม่วงเม็ดมะปราง

ทหารในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ มีตราครุฑพ่าห์ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

นายทหารสัญญาบัตรในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และนักเรียนนายร้อย มีตราราชวัลลภ ถ้าแต่งเครื่องแบบเต็มยศ มีพู่สีดำ

ข้อ ๑๑ เสื้อ มี ๑๐ แบบ คือ

(๑) เสื้อคอพับสีกากีแกมเขียว ที่คอและแนวสาบอกมีดุม ๕ ดุม แขนยาวรัดข้อมือขั้ดุมข้างละ ๑ ดุม ที่อกมีกระเป๋าะข้างละ ๑ กระเป๋าะ ไม่มีแถบ มีปกขั้ดุมข้างละ ๑ ดุม มุมกระเป๋าะและมุมปก

กระเปาะเป็นรูปตัดพองาม กับมีอินทรรนุอ่อนขัดดุมข้างละ ๑ ดุม ดุมทั้งลั่นใช้ดุมกลมแบนขนาดเล็กทำด้วย
วัตตุลิกากี้แกมเขียว เมื่อสวมเลื้อนนี้ให้สอดชายเลื้อนไว้ภายในกางเกง

สำหรับนายทหารสัญญาบัตร นักเรียนนายทหาร นายทหารประทวนและนักเรียนนายสิบ
ถ้ามิได้บังคับแถวหรือประจำแถว จะผูกผ้าผูกคอสีกากี้แกมเขียวเจื่อนกะลาสีสอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเลื้อน
ใต้ดุมเม็ดที่ ๒ ก็ได้ แต่ในโอกาสไว้ทุกข์ให้ใช้ผ้าผูกคอสีดำเจื่อนกะลาสี

ในบางโอกาสเลื้อนนี้จะใช้แขนลั่นเพียงข้อคอกก็ได้

(๒) เลื้อนคอพับสีกากี้แกมเขียว ที่คอและแนวสาบอกมีดุม ๕ ดุม แขนลั่นเพียงข้อคอก
ที่อกมีกระเปาะปะข้างละ ๑ กระเปาะ ไม่มีแถบ มีปกขัดดุมข้างละ ๑ ดุม มุมกระเปาะและมุมปกกระเปาะเป็นรูป
ตัดพองาม กับมีอินทรรนุอ่อนขัดดุมข้างละ ๑ ดุม ดุมทั้งลั่นใช้ดุมกลมแบนขนาดเล็กทำด้วยวัตตุลิกากี้แกม
เขียว เมื่อสวมเลื้อนนี้ให้สอดชายเลื้อนไว้ภายในกางเกง

(๓) เลื้อนคอเปิดสีกากี้แกมเขียว มี ๒ ชนิด คือ

(ก) เลื้อนคอเปิดสีกากี้แกมเขียว ชนิด ๔ กระเปาะ ตัวเลื้อนปล่อยยาวถึงตะโพก
ปกเลื้อนแบะมุมปกแหลม ตัวเลื้อนด้านหน้าผ่าตลอดไม่มีสาบ มีดุม ๕ ดุม แขนเลื้อนยาวรูปทรงกระบอก
ที่ปลายแขนเลื้อนทั้งสองตรงด้านในชิดลำตัวติดแผ่นรัดข้อมือขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐ เซนติเมตร
ห่างจากปลายแขนเลื้อนพองาม ชายเป็นรูปเหลี่ยมชี้ไปทางด้านหลังขัดดุม ๑ ดุม ติดกับแขนเลื้อนในแนว
เดียวกัน มีดุมอีก ๑ ดุม สำหรับรัดปลายแขนเลื้อน ตัวเลื้อนด้านหน้ามีกระเปาะบนและล่างข้างละ ๒ กระเปาะ
กระเปาะบนเป็นกระเปาะปะ ไม่มีแถบ มีปกรูปเหลี่ยม มุมปกเสมอกัน ขัดดุมตรงกลางปก ๑ ดุม มุมกระเปาะ
ตัดมนพองาม กระเปาะล่างเป็นกระเปาะย่ำมยิดชาย ตัวกระเปาะพับจีบตรงกลางมุมกระเปาะตัดมนพองาม
มีปกรูปสี่เหลี่ยม มุมปกเยื้องเฉียงต่ำไปทางข้างตัวเล็กน้อยพองามขัดดุม ๒ ดุม ตรงมุมปกด้านล่างตัวเลื้อน
ด้านหลังในแนวเอวติดแผ่นรัดเอวขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐ เซนติเมตร สองแผ่นชายเป็น
รูปเหลี่ยมชี้ไปทางด้านหน้า ขัดดุม ๑ ดุม ติดกับตัวเลื้อนในแนวเดียวกันมีดุมที่ตะเข็บข้างอีกข้างละ ๑ ดุม
สำหรับรัดเอว ดุมทั้งลั่นใช้ดุมกลมแบนขนาดเล็กผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ทำด้วยวัตตุลิกากี้แกมเขียว
เมื่อสวมเลื้อนนี้ให้ปล่อยชายเลื้อนไว้นอกกางเกง แต่ในบางโอกาสจะสวมโดยสอดชายเลื้อนไว้ในกางเกง
หรือจะสวมโดยพับแขนเลื้อนทั้งสองขึ้นไว้เหนือข้อคอกก็ได้

(ข) เลื้อนคอเปิดสีกากี้แกมเขียว ชนิด ๒ กระเปาะ ปกเลื้อนแบะมุมปกแหลม ตัวเลื้อน
ด้านหน้าผ่าตลอดไม่มีสาบ ที่คอและแนวอกมีดุม ๖ ดุม แขนยาวรูปทรงกระบอก ที่อกมีกระเปาะข้างละ ๑
กระเปาะ เป็นกระเปาะปะไม่มีแถบ มีปกขัดดุมข้างละ ๑ ดุม มุมกระเปาะและมุมปกกระเปาะเป็นรูปตัดพองาม

คุมทั้งลั่นใช้คุมกลมแบนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ทำด้วยวัตถุสีทึบก็แถมเขียวชายไม่มีเว้า เมื่อสวมลื่อนี้ให้สอดชายลื้อไว้ภายในกางเกง ในบางโอกาสที่ไม่เป็นพิธีการ จะสวมโดยพับแขนลื้อทั้งสองไว้เหนือข้อศอกก็ได้

(๔) ลื้อสนามคอบเปิดสีทึบก็แถมเขียว ตัวลื้อปล่อยยาวถึงตะโพก ปกลื้อแยะ มุมปกแหลม ที่ปามีอิทธิพลอ่อนขัดคุมข้างละ ๑ คุม ตัวลื้อด้านหน้าผ่าตลอดไม่มีสาบ มีคุม ๖ คุม แขนลื้อยาวรูปทรงกระบอก ที่ปลายแขนลื้อทั้งสองข้างตรงด้านในชิดลำตัวติดแผ่นรัดข้อมือขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐ เซนติเมตร ห่างจากปลายแขนลื้อพองาม ชายเป็นรูปเหลี่ยมชี้ไปทางด้านหลังขัดคุม ๑ คุม ติดกับแขนลื้อในแนวเดียวกันมีคุมอีก ๑ คุม สำหรับรัดปลายแขนลื้อ ที่แขนลื้อด้านขวาเหนือข้อศอกมีกระเป๋าระเบิดขนาดเล็กขยายได้ มีปกรูปสี่เหลี่ยมขัดคุม ๑ คุม ที่แขนลื้อด้านซ้ายเหนือข้อศอกมีที่เหน็บปากกา ตัวลื้อด้านหน้ามีกระเป๋าบนและกระเป๋าล่างข้างละ ๒ กระเป๋า เป็นกระเป๋าระเบิดรูปสี่เหลี่ยมชายข้างทั้งสองข้างพับจับเพื่อให้ขยายได้ ชายล่างเย็บติดกับตัวลื้อ มีปกรูปสี่เหลี่ยมขัดคุม ๒ คุม กระเป๋าล่างให้ชายล่างของกระเป๋ายู่ชิดกับตะเข็บชายลื้อ ตัวลื้อด้านหลังในแนวเอวติดแผ่นรัดเอวขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๐ เซนติเมตร สองแผ่นชายเป็นรูปเหลี่ยมชี้ไปทางด้านหลัง ขัดคุม ๑ คุม ติดกับตัวลื้อในแนวเดียวกันมีคุมอีกข้างละ ๑ คุม สำหรับรัดเอว คุมทั้งลั่นใช้คุมกลมแบนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ทำด้วยวัตถุสีทึบก็แถมเขียว รัดคุมทั้งหมดให้ซ่อนไว้ภายในลื้อและด้านในของฝากระเป๋าสวมลื้อนี้ให้ปล่อยชายลื้อไว้นอกกางเกง แต่ในบางโอกาสจะสวมโดยสอดชายลื้อไว้ในกางเกง หรือจะสวมโดยพับแขนลื้อทั้งสองขึ้นไว้เหนือข้อศอกก็ได้ นอกจากนี้จะใช้แถบแปรงไนลอน-สักหลาด แทนการขัดคุมที่แผ่นรัดข้อมือและที่แผ่นรัดเอวก็ได้

(๕) ลื้อชั้นนอกคอบแยะสีทึบก็แถมเขียว แบบคอบ้าน มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ที่ตะเข็บกลางเปิดชายลื้อไว้ถึงแนวเอว ที่แนวอกมีคุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๔ คุม ด้านหน้ามีกระเป๋าบนและล่างข้างละ ๒ กระเป๋า กระเป๋าบนเป็นกระเป๋าระเบิด มีแถบตรงกึ่งกลางตามทางตั้ง มีปกรูปมน ชายกลางแหลม กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋าย่อม มีปกรูปตัดชายมน ปกกระเป๋าทิ้งสี่ขัดคุมโลหะสีทองขนาดกลาง กระเป๋าละ ๑ คุม และมีอิทธิพลอ่อนขัดคุม โลหะสีทองขนาดเล็กข้างละ ๑ คุม

ลื้อแบบนี้ให้ใช้กับลื้อคอบพับสีทึบก็แถมเขียวแขนยาว ผูกผ้าผูกคอสีทึบก็แถมเขียวเจ็อนกะลาสีประกอบด้วย แต่ในโอกาสไว้ทุกขให้ใช้ผ้าผูกคอสีดำเจ็อนกะลาสี

(๖) ลื้อชั้นนอกคอบปิดสีขาว มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ ที่แนวอกมีคุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๕ คุม ด้านหน้ามีกระเป๋าบนและล่างข้างละ ๒ กระเป๋า เป็นกระเป๋าระเบิด กระเป๋าบนมีปกรูปมน

ชายกลางแหลม กระเป่าล่างไม่มีปก สำหรับนายทหารประทวนชั้นนายสิบ นักเรียนนายสิบ และ พลทหาร มีอินทรรุ่นอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็กข้างละ ๑ ดุม สำหรับนายทหารสัญญาบัตร นักเรียนนายทหาร และนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ใช้อินทรรุ่นแข็ง เว้นแต่นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เมื่อปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องใช้อาวุธปืนเล็กยาวประกอบ จะใช้อินทรรุ่นอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็กข้างละ ๑ ดุมก็ได้ เฉพาะนักเรียนนายร้อย เมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์ และนักเรียนแพทย์ทหาร วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า เมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศหรือเครื่องแบบเต็มยศ ให้มีกิริทองเหลือง ที่บั้นเอวเสื้อทั้งสองข้าง

นายทหารสัญญาบัตรสังกัดกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และนักเรียนนายร้อย เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศให้มีปลอกคอเสื้อและปลอกข้อมือเสื้อทำด้วยลัทธิลาด สีแดง มีลักษณะดังนี้

นักเรียนนายร้อย ที่ปลายปลอกคอโดยรอบ มีแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร และรอบนอก แถบมีลวดไหมสีทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ต้นปลอกข้อมือโดยรอบมีแถบไหมสีทอง ๒ แถบ กว้างแถบละ ๑ เซนติเมตร ห่างกัน ๑ เซนติเมตร ด้านนอกของแถบมีแถบไหมสีทองทั้งสองแถบ มีลวดไหมสีทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ปลอกข้อมือด้านนอกได้แถบทั้งสองข้างมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหามงกุฎ ทำด้วยโลหะสีทอง

นายดาบและนายทหารสัญญาบัตรชั้นนายร้อย ที่ปลายปลอกคอและที่ต้นปลอกคอมีแถบไหมสีทอง กว้างแถบละ ๑ เซนติเมตร ริมนอกของแถบไหมสีทองด้านปลายปลอกคอมีลวดไหมสีทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ต้นปลอกข้อมือโดยรอบมีแถบไหมสีทอง ๒ แถบ กว้างแถบละ ๑ เซนติเมตร ห่างกัน ๑ เซนติเมตร ด้านนอกของแถบไหมสีทองทั้งสองแถบ มีลวดไหมสีทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ปลอกข้อมือด้านนอกได้แถบทั้งสองข้าง มีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหามงกุฎ ทำด้วยโลหะสีทอง

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพันขึ้นไป ที่ปลายปลอกคอและที่ต้นปลอกคอโดยรอบมีแถบไหมสีทอง กว้างแถบละ ๑ เซนติเมตร และถัดจากแถบไหมสีทองด้านปลายปลอกคอเข้ามา ๐.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมสีทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร อีก ๑ แถบ ริมนอกของแถบไหมสีทองด้านปลายปลอกคอมีลวดไหมสีทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ต้นปลอกข้อมือโดยรอบ มีแถบไหมสีทอง ๓ แถบ แถบริม ๒ แถบ กว้างแถบละ ๑ เซนติเมตร แถบกลาง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ห่างกัน ๐.๕ เซนติเมตร ริมนอกของแถบไหมสีทองมีลวดไหมสีทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ปลอกข้อมือด้านนอกได้แถบทั้งสองข้าง มีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหามงกุฎ ทำด้วยโลหะสีทอง

(๓) เลื้อยชั้นนอกเปิดดอกสีขาว มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ คอแบะกว้างไม่น้อยกว่า ๕ เซนติเมตร แต่ไม่เกิน ๖.๕ เซนติเมตร ไม่มีปาก กลมมนจนถึงชายพับแหลมใต้ออกปาดเอว ด้านหน้าระหว่างชายคอพับกับชายเลื้อยมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ข้างละ ๒ ดุม ตามทางดิ่ง และที่ได้ชายพับแหลมมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ข้างละ ๑ ดุม มีสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน

เลื้อยแบบนี้ใช้อินทรธนูแข็ง และให้ใช้เลื้อยและเครื่องประกอบ แล้วแต่กรณี คือ

(ก) เลื้อยกักสีขาว หน้าอกเว้ามีปาก ชายล่างสุดของเลื้อยปากเป็นรูปสามเหลี่ยมระหว่างหน้าอกกับชายเลื้อยมีดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก ๓ ดุม

(ข) เข็มดอกแข็งสีขาว หรือเข็มดอกจีบสีขาว แขนยาว ข้อมือแข็งขัดดุม คอแข็งชั้นเดียว แบบปีกผีเสื้อ ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกกระต่าย

(ค) เข็มดอกอ่อนสีขาว แขนยาว ข้อมือพับขัดดุม ที่แนวอกมีสาก คอพับผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกกระต่าย

(ง) แพรแถบรัดเอวสีเดียวกับสายอินทรธนูกึ่งกลางด้านหน้า กว้าง ๑๒ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้าง กว้าง ๑๑ เซนติเมตร ยาวเท่าขนาดเอวของผู้ใช้

(๘) เลื้อยชั้นนอกเปิดดอกสีน้ำเงินดำ ทำด้วยลัทธิลาดหรือเล็ร์จลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยชั้นนอกเปิดดอกสีขาว

(๙) เลื้อยเต็มยศรักษาพระองค์

(ก) ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้เลื้อยทำด้วยลัทธิลาดหรือเล็ร์จสีแดง ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม คอและข้อมือทำด้วยกำมะหยี่สีดำ ที่ปลายคอโดยรอบมีแถบสีเหลือง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ที่ข้อมุด้านนอกปักรูปอักษร สพมจ สีเหลืองและสีขาวไขว้กัน ได้รูปอักษรมีแถบ กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร รอบข้อมือเป็นแถบสีเหลือง ๒ แถบ และแถบสีขาวอยู่กลาง ๑ แถบ ที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีส่วนประกอบเพิ่มขึ้นดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ มีกระเป่าหลัง ๒ ข้าง ปากกระเป่าทำด้วยกำมะหยี่สีดำที่คอด้านหน้า ที่ข้อมือใต้แถบโดยรอบและที่ปากกระเป่าหลังปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

นายทหารสัญญาบัตร มีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่คอโดยรอบปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

แถบ รูปอักษร และช่อชัยพฤกษ์ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลืองและไหมสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดินทองและดินเงิน

เสื้อแบบนี้สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ และนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ข) ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้เสื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จชนิดหนาสีขาว ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลายคอและปลายข้อมือทำด้วยสักหลาดสีบานเย็น ที่ต้นและปลายปลายคอโดยรอบมีแถบ กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ที่ต้นปลายข้อมือโดยรอบมีแถบ กว้าง ๑ เซนติเมตร ๒ แถบ ที่ปลายข้อมือด้านนอกใต้แถบ ทั้งสองข้าง ปักรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ว ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง สูง ๕ เซนติเมตร ที่บนเอวมีกริทองเหลืองทั้งสองข้าง และที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตร มีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายดาบ ที่กลางชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีกระเป๋าลังทำด้วยผ้าสักหลาดสีบานเย็นด้านข้าง กว้างข้างละ ๗.๕ เซนติเมตร เรียวไปทางด้านบนสูง ๑๙ เซนติเมตร ด้านกลางและด้านโค้ง มีขอบเป็นแถบสีเหลือง กว้าง ๑ เซนติเมตร สองแถบเว้นระยะระหว่างแถบ ๑ เซนติเมตร

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายดาบ เว้นแต่รอบนอกแถบทั้งหมดมีลวดไหมทองขัด และที่ปลายคอปลายข้อมือ และกระเป๋าลังมีแถบกลาง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร เพิ่มขึ้น ๑ แถบ

แถบสำหรับพลทหารและนายทหารประทวน ใช้แถบไหมสีเหลือง สำหรับนายดาบและนายทหารสัญญาบัตรใช้แถบไหมทอง ส่วนรูปอักษรสำหรับพลทหาร และนายทหารประทวนปักด้วยไหมสีเหลือง สำหรับนายดาบและนายทหารสัญญาบัตรปักด้วยดินทอง

เสื้อแบบนี้สำหรับพลทหาร และนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ค) ทหารในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ใช้เสื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จ สีเขียว ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลายคอและปลายข้อมือทำด้วยกำมะหยี่สีดำ ที่ปลายปลายคอโดยรอบมีแถบสีเหลือง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ที่ปลายข้อมือด้านนอกปักเป็นรูปอักษร

พระปรมาภิไธยย่อ ภปร สีเหลือง อยู่ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฎเปล่งรัศมี ด้านข้างรูปอักษรทั้งสองด้าน มีข้อชัยพฤกษ์ด้านละ ๑ ข้อ ด้านใต้รูปอักษรมีแถบสีเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร รอบข้อมือ ๓ แถบ ที่ปลอกข้อมือด้านบนมีแถบสีเหลืองโดยรอบ ๑ แถบ ที่เอด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ที่กลางชายเลื้อด้านหลังเปิดชายเลื้อถึงแนวเอด ที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีข้อชัยพฤกษ์ปักบนกำมะหยี่สีดำข้างละ ๓ ข้อ ที่คอด้านหน้าและที่ข้อมือใต้แถบโดยรอบปักเป็นลายข้อชัยพฤกษ์

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่คอโดยรอบปักเป็นลายข้อชัยพฤกษ์

แถบ รูปอักษร และข้อชัยพฤกษ์ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลืองและไหมสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดันทองและดันทองเงิน

เลื้อแบบนี้สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ง) ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ใช้เลื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีน้ำเงินแก่ ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ที่เอด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม ที่คอโดยรอบและที่ข้อมือโดยรอบมีแถบสองแถบ แถบบน กว้าง ๑ เซนติเมตร แถบล่าง กว้าง ๒ เซนติเมตร และที่เอด้านหลังมีแถบ กว้าง ๑ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ ที่ข้อมือด้านนอกใต้แถบทั้งสองข้าง มีปักอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหามงกุฎ ด้วยไหม

แถบ รูปอักษร สำหรับพลทหารและนายทหารประทวน ใช้ไหมสีเหลือง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ไหมทอง และมีแถบทำด้วยไหมเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร คั่นกลางระหว่างแถบไหมทองที่คอโดยรอบและข้อมือโดยรอบ

เลื้อแบบนี้สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(จ) ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้เลื้อคอปัดทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีฟ้า ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอทำด้วยกำมะหยี่สีดำ มีขอบเป็นแถบสีเหลือง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ปลอกแขนทำด้วยกำมะหยี่สีดำ ด้านนอกปักเป็นรูปอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก สีเหลืองและสีขาวไขว่กันอยู่ใต้มงกุฎขัดตียนารี

ด้านข้างรูปอักษรทั้งสองด้านมีข้อชัยพฤกษ์ด้านละ ๑ ข้อ ด้านใต้รูปอักษรมีแถบ กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร รอบข้อมือ ๓ แถบ เป็นแถบสีเหลือง ๒ แถบ และแถบสีขาวอยู่กลาง ๑ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๒๕ เซนติเมตร ที่เอนด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ กลางชายเลื้อด้านหลังเปิดชายเลื้อถึงแนวเอน ที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีผ้าสักหลาดหรือเลิร์จสีด้าเรียวไปทางด้านบนเย็บติด ภายในปักเป็นลายข้อชัยพฤกษ์ข้างละ ๓ ข้อ ที่คอด้านหน้าและที่ข้อมือใต้แถบโดยรอบปักเป็นลายข้อชัยพฤกษ์

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่คอ โดยรอบปักเป็นลายข้อชัยพฤกษ์

แถบ รูปอักษร และข้อชัยพฤกษ์ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลืองและไหมสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดันทองและดันทเงิน

เลื้อแบบนี้สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรธนูอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรธนูแข็ง

(ฉ) ทหารในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้เลื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีม่วง ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอและปลอกข้อมือทำด้วยกำมะหยี่สีด้า ที่ปลายปลอกคอโดยรอบมีแถบสีเหลือง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ที่ปลอกข้อมือด้านนอกปักเป็นรูปอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก สีเหลืองและสีขาวไขว้กันอยู่ ได้มังกุฎขัตติยนารี ด้านข้างรูปอักษรทั้งสองด้านมีข้อชัยพฤกษ์ด้านละ ๑ ข้อ ด้านใต้รูปอักษรมีแถบ กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร รอบข้อมือ ๓ แถบ เป็นแถบสีเหลือง ๒ แถบ และแถบสีขาวอยู่กลาง ๑ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๒๕ เซนติเมตร ที่เอนด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ มีกระเป่าหลัง ๒ ข้าง ปากกระเป่าทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีด้า ที่คอด้านหน้า ที่ข้อมือใต้แถบโดยรอบและที่ปากกระเป่าหลังปักเป็นลายข้อชัยพฤกษ์

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่คอ โดยรอบปักเป็นลายข้อชัยพฤกษ์

แถบ รูปอักษร และช่อชัยพฤกษ์ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนมีไหมสีเหลืองและไหมสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดินทองและดินเงิน

เสื้อแบบนี้สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรีนูนอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรีนูนแข็ง

(ข) ทหารในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ใช้เสื้อคอปิดทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีน้ำเงินดำ ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีเลือดหมู มีขอบเป็นแถบไหมสีทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีเลือดหมู เย็บติดปลายแขนเสื้อทั้ง ๒ ข้าง มีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๑๖.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยมสูง ๔ เซนติเมตร มีแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร สองแถบ ติดห่างกัน ๑.๕ เซนติเมตร และให้แถบไหมสีทองด้านล่างห่างจากปลายแขนเสื้อ ๐.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนบนเป็นรูปสามเหลี่ยมสูง ๑๒.๕ เซนติเมตร ด้านนอกมีขอบเป็นไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ด้านละ ๑ แถบ ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฏ และมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานขนาดด้านละ ๑ ช่อ ทั้งพระปรมาภิไธยย่อ ภปร พระมหาพิชัยมงกุฏและลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตาน ปักด้วยไหมสีทอง ที่บนเอวมีกีรทองเหลืองทั้งสองข้าง ที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ และนายทหารสัญญาบัตร มีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ กลางชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลังจากด้านล่างขึ้นไปทั้งสองข้าง มีผ้าสักหลาดหรือเลิร์จลีเลือดหมู กว้าง ๘ เซนติเมตร เรียวไปทางด้านบน สูง ๑๘ เซนติเมตร เย็บติดด้านโค้งมีขอบเป็นแถบไหมสีทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ภายในมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทองข้างละ ๒ ช่อ ทั้งสองข้าง ที่ปลอกคอด้านหน้ามีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทองข้างละ ๑ ช่อ ปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีเลือดหมู เย็บติดปลายแขนเสื้อทั้งสองข้าง มีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๒๓.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สูง ๑๑ เซนติเมตร แบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนล่างสูง ๘.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ติดที่ด้านบนใต้แถบไหมสีทองมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทองรอบแขนเสื้อ ด้านล่างมีแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ติดห่างจากปลายแขนเสื้อ ๐.๕ เซนติเมตร ส่วนบน สูง ๒.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมสีขาว กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ และแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ติดห่างกัน

๐.๕ เซนติเมตร และห่างจากส่วนล่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตีครอบแขนเสื้อทั้งสองข้าง ปลอกแขนท่อนบน เป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๑๒.๕ เซนติเมตร ด้านนอกมีขอบเป็นแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ด้านละ ๑ แถบ ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฏ และมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานขนาดด้านละ ๑ ช่อ ทั้งพระปรมาภิไธยย่อ ภปร พระมหาพิชัยมงกุฏ และลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทอง

นายทหารสัญญาบัตร กลางชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอวที่แนวตะเข็บหลัง จากด้านล่างขึ้นไปทั้งสองข้าง เป็นกำมะหยี่สีเลือดหมู กว้าง ๘ เซนติเมตร เรียวไปทางด้านบน สูง ๒๒ เซนติเมตร ด้านโค้งมีขอบเป็นแถบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ภายในมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทองข้างละ ๓ ช่อ ทั้งสองข้าง ปลอกคอทำด้วยกำมะหยี่สีเลือดหมู มีขอบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ภายในมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทอง รอบคอเสื้อ ปลอกแขนทำด้วยกำมะหยี่สีเลือดหมูเย็บติดปลายแขนเสื้อทั้งสองข้าง มีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๒๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สูง ๑๑ เซนติเมตร แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนล่าง สูง ๘.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ติดที่ด้านบนใต้แถบดินทองมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทอง รอบแขนเสื้อ ด้านล่างมีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ติดห่างจากปลายแขนเสื้อ ๐.๕ เซนติเมตร ส่วนบน สูง ๒.๕ เซนติเมตร มีแถบดินเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ และแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ติดห่างกัน ๐.๕ เซนติเมตร และห่างจากส่วนล่าง ๐.๕ เซนติเมตร ตีครอบแขนเสื้อทั้งสองข้าง ปลอกแขนท่อนบนเป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๑๔ เซนติเมตร ด้านนอกมีขอบเป็นแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ถัดเข้าไปเป็นแถบดินเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ถัดจากแถบดินเงินเข้าไปเป็นแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฏ และมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานขนาดด้านละ ๑ ช่อ ทั้งพระปรมาภิไธยย่อ ภปร พระมหาพิชัยมงกุฏและลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตาน ปักด้วยดินทอง

เสื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบมีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ข) ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้เสื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีฟ้าหม่น ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่สองแถว แถวละ ๖ ดุม ที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางสองแถว แถวละ ๓ ดุม ที่ปลายคอโดยรอบและที่ข้อมือโดยรอบมีแถบ กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ที่เอวด้านหลังมีแถบ กว้าง ๑ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ ที่ข้อมือด้านนอก ใต้แถบทั้งสองข้างมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ รร ๖ ภายใต้พระมหามงกุฎทำด้วยโลหะสีทอง

แถบสำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้แถบไหมสีเหลือง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้แถบไหมทอง

เสื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบมีอินทรีนูนอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรีนูนแข็ง

(ณ) ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ใช้เสื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีฟ้าหม่น ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่สองแถว แถวละ ๖ ดุม ที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางสองแถว แถวละ ๓ ดุม ที่ปลายคอโดยรอบและที่ข้อมือโดยรอบมีแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ที่เอวด้านหลังมีแถบ กว้าง ๑ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ ที่ข้อมือด้านนอกได้แถบทั้งสองข้างมีอักษรพระนามาภิไธยย่อ สว ทำด้วยโลหะสีทอง

แถบสำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้แถบไหมสีเหลืองสำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้แถบไหมทอง

เสื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรีนูนอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรีนูนแข็ง

(ญ) ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ใช้เสื้อคอปิดทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีฟ้าหม่น ที่แผงอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่สองแถว แถวละ ๖ ดุม ปลายคอทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีแดง มีขอบเป็นแถบไหมทอง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ภายในมีข้อซัยพฤษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมทองโค้งรอบปลอกคอ ปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีแดงเป็นแถบ กว้าง ๑๐ เซนติเมตร เย็บติดปลายแขนทั้งสองข้าง ด้านบนแถบมีขอบไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร สองแถบ ห่างกัน ๑ เซนติเมตร ระหว่างแถบไหมทองมีลวดด้นเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ได้แถบไหมสีทองมีลายข้อซัยพฤษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมทองตลอดรอบแขนเสื้อ ปลายขอบแขนเสื้อด้านนอกทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีแดงเป็นรูปสี่เหลี่ยม กว้าง ๘ เซนติเมตร สูง ๑๘ เซนติเมตร มีแถบไหมทอง กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ด้านในแถบมีด้นเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ตามแนวขอบโดยรอบรูปสี่เหลี่ยมภายในสี่เหลี่ยมมีข้อซัยพฤษ์ปักด้วยไหมทอง ขอบแขนชายเสื้อมีดุมขนาดเล็กติดตามมุมส่วนโค้งข้างละ ๓ ดุม ที่บนแถบสี่เหลี่ยมปลายแขนทั้งสองข้าง มีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหามงกุฎทำด้วยโลหะสีทอง บริเวณกลางชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลังจากด้านล่างขึ้นไปทั้งสองข้างมีผ้าสักหลาดหรือเลิร์จสีแดง กว้าง ๑ เซนติเมตร มีด้นเงินด้านในแถบ กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ภายในมีข้อซัยพฤษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมทองทั้งสองข้าง ตามมุมโค้งมีดุมขนาดกลางประดับข้างละ ๓ ดุม

แถบ รูปอักษร และช่อชัยพฤกษ์ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลือง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดันทอง

เสื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบมีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะ สีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ฎ) ทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ใช้เสื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีเหลือง ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอและปลอกข้อมือทำด้วยสักหลาดสีดำ ที่ปลายปลอกคอโดยรอบมีแถบสีเหลือง ๒ แถบ ที่ปลอกข้อมือด้านนอกปักเป็นรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร สีเหลือง อยู่ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฎด้านข้างรูปอักษรทั้งสองข้างมีลายกระหนกด้านละ ๑ ลาย ด้านใต้รูปอักษรมีแถบ กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร รอบข้อมือ ๓ แถบ เป็นแถบสีเหลือง ๒ แถบ และแถบสีขาว อยู่กลาง ๑ แถบ ที่ปลอกข้อมือด้านบนมีแถบสีเหลืองโดยรอบ ๑ แถบ ที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทอง ขนาดกลาง ข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ที่กลางชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีลายกระหนกปักบนสักหลาดสีดำข้างละ ๓ ลาย ที่คอด้านหน้าและที่ข้อมือใต้แถบโดยรอบปักเป็นลายกระหนก

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่คอ โดยรอบปักเป็นลายกระหนก

แถบ รูปอักษร และลายกระหนก สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลืองและไหมสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดันทองและดันทเงิน

เสื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบมีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะ สีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ฏ) ทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้เสื้อคอปิดทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีเหลือง ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอทำด้วยกำมะหยี่สีดำ ที่ขอบด้านบนโดยรอบมีแถบสีเหลืองกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ปลอกแขนทำด้วยกำมะหยี่สีดำเย็บติดปลายแขนเสื้อทั้งสองข้างด้านนอกปักเป็นรูปอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ไชวักันอยู่ภายใต้มงกุฎขัตติยนาถ โดย ส ปักเป็นสีเหลือง ก ปักเป็นสีขาว และได้พระนามาภิไธยย่อ สก ทั้งสองข้างปักเป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ข้างละหนึ่งช่อสีทอง ใต้รูปอักษรมีแถบ กว้าง ๐.๗๕ เซนติเมตร รอบข้อมือ ๓ แถบ ระยะห่างระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร แถบที่อยู่กลางเป็นสีเงิน สองแถบบนข้างเป็นสีเหลืองที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้
 นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ที่ชายเลื้อด้านหลังตรงแนวตะเข็บทั้ง ๒ ข้าง ผ่าตะเข็บ
 ตรงบริเวณเอวจนถึงล่างสุด ที่รอยด้านเปิดทั้งสองข้าง มีฝักกำมะหยี่สีดำเรียวยาวไปทางด้านบนเย็บติด ภายใน
 ปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์ข้างละ ๓ ช่อ ที่คอด้านหน้าและที่ข้อมือได้แถบโดยรอบปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่
 ปลอกคอโดยรอบปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

แถบ รูปอักษร และช่อชัยพฤกษ์ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลืองและ
 ไหมสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดันทองและดันทเงิน

เลื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะ
 สีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ฎ) ทหารในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ใช้เลื้อทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จชนิด
 หนาสีขาว ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอและปลอกข้อมือทำด้วยสักหลาดสีดำ
 ที่ปลายปลอกคอโดยรอบมีแถบสีเหลือง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ที่ปลอกข้อมือด้านนอกปักเป็นรูป
 อักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร สีเหลืองอยู่ภายใต้พระมหามงกุฎ ด้านข้างรูปอักษรทั้งสองด้านปักเป็นลาย
 ช่อชัยพฤกษ์ด้านละ ๑ ช่อ ด้านใต้รูปอักษรมีแถบ กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร รอบข้อมือ ๓ แถบ เป็นแถบ
 สีเหลือง ๒ แถบ และแถบสีขาวอยู่กลาง ๑ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๒๕ เซนติเมตร ที่บั้นเอว
 มีกร็ทองเหลืองทั้งสองข้าง และที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้
 นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ที่กลางชายเลื้อด้านหลังเปิดชายเลื้อถึงแนวเอว ที่แนว
 ตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีช่อชัยพฤกษ์ปักบนสักหลาดสีดำข้างละ ๓ ช่อ ที่คอด้านหน้าและ
 ที่ข้อมือได้แถบโดยรอบปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่คอ
 โดยรอบปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

แถบ รูปอักษร และช่อชัยพฤกษ์ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลือง
 และไหมสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดันทองและดันทเงิน

เลื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะ
 สีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรณูแข็ง

(ท) ทหารในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ ใช้เสื้อคอปิดทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จชนิดหนาสีขาว ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ที่คอโดยรอบทำด้วยสักหลาดสีม่วงเม้ดมะปราง ที่ปลายปลอกคอโดยรอบมีแถบสีเหลือง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ ซ้อมือทำด้วยสักหลาดสีม่วงเม้ดมะปราง ที่ซ้อมือด้านนอกปักเป็นรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร สีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎเปล่งรัศมี ด้านข้างรูปอักษรทั้งสองด้านมีลายช่อชัยพฤกษ์ด้านละ ๑ ช่อ ด้านใต้รูปอักษรมีแถบสีเหลือง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร รอบซ้อมือ ๓ แถบ ที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ กลางชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีลายช่อชัยพฤกษ์ปักบนกำมะหยี่สีม่วงเม้ดมะปรางข้างละ ๓ ช่อ ที่คอด้านหน้าและที่ซ้อมือใต้แถบโดยรอบปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

นายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ เว้นแต่ที่คอโดยรอบปักเป็นลายช่อชัยพฤกษ์

แถบ รูปอักษร และช่อชัยพฤกษ์สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ไหมสีเหลือง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ดันทอง

เสื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรนุอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบและนายทหารสัญญาบัตร มีอินทรรนุแข็ง

(ต) ทหารในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ ใช้เสื้อคอปิดทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีเลือดหมู ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีดำ กว้าง ๕ เซนติเมตร มีขอบเป็นแถบไหมสีทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีดำเย็บติดปลายแขนเสื้อทั้งสองข้าง มีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๑๗.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สูง ๔ เซนติเมตร มีแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร สองแถบ ติดห่างกัน ๑.๕ เซนติเมตร ระหว่างแถบไหมสีทอง มีแถบไหมสีขาว กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร อยู่ตรงกึ่งกลางและให้แถบไหมสีทองด้านล่างติดห่างจากปลายแขนเสื้อ ๐.๕ เซนติเมตร ทั้งสองข้าง ปลอกแขนท่อนบนเป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๑๓.๕ เซนติเมตร ด้านบนมีแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ด้านละ ๑ แถบ ห่างจากขอบสักหลาดหรือเลิร์จสีดำ ๐.๕ เซนติเมตร ทั้งสองข้าง ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหามงกุฎและมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานขนาดด้านละ ๑ ช่อ ทั้งพระปรมาภิไธยย่อ ภปร พระมหามงกุฎ และลายช่อ

ชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทอง ที่บันเอวมิกิริทองเหลืองทั้งสองข้าง ที่เอดด้านหลังมีดม
โลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ และนายทหารสัญญาบัตรมีส่วนประกอบเพิ่มขึ้น ดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลัง
จากด้านล่างขึ้นไปทั้งสองข้าง มีผ้าสักหลาดหรือเลิร์จสีดำ กว้าง ๘ เซนติเมตร เรียวไปทางด้านบน
สูง ๑๘ เซนติเมตร เย็บติด ด้านโค้งมีขอบเป็นแถบไหมทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ภายในมีลายช่อ
ชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทองข้างละ ๒ ช่อ ทั้งสองข้าง ที่ปลอกคอด้านหน้า
มีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทอง ข้างละ ๑ ช่อ ปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จ
สีดำเย็บติดปลายแขนทั้งสองข้างมีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๒๒ เซนติเมตร
ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สูง ๙.๕ เซนติเมตร แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนล่าง สูง ๗ เซนติเมตร
มีแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ติดห่างจากปลายแขนเสื้อขึ้นไป ๖ เซนติเมตร ใต้แถบไหม
สีทองมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยไหมสีทองรอบแขนเสื้อทั้งสองข้าง ส่วนบน
สูง ๒.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมสีขาว กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ และแถบไหมสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร
๑ แถบ ติดห่างกัน ๐.๕ เซนติเมตร และห่างจากส่วนล่าง ๐.๕ เซนติเมตร ติตรอบแขนเสื้อทั้งสองข้าง
ปลอกแขนท่อนบนเป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๑๒.๕ เซนติเมตร ด้านนอกมีขอบเป็นแถบไหมสีทอง
กว้าง ๑ เซนติเมตร ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฏ และมี
ลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานขนาดด้านละ ๑ ช่อ ทั้งพระปรมาภิไธยย่อ ภปร พระมหาพิชัยมงกุฏ
และลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตาน ปักด้วยไหมสีทอง

นายทหารสัญญาบัตร ชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอวที่แนวตะเข็บหลังจากด้านล่าง
ขึ้นไปทั้งสองข้างเป็นก่ามะหยี่สีดำ กว้าง ๘ เซนติเมตร เรียวไปทางด้านบน สูง ๒๒ เซนติเมตร ด้านโค้งมีขอบ
เป็นแถบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ภายในมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทองข้างละ
๓ ช่อ ทั้งสองข้าง ปลอกคอทำด้วยก่ามะหยี่สีดำ มีขอบดินทอง ภายในมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอก
พุดตานปักด้วยดินทองรอบคอเสื้อ ปลอกแขนทำด้วยก่ามะหยี่สีดำเย็บติดปลายแขนเสื้อทั้งสองข้าง มีความยาว
จากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๒๓.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม
สูง ๑๑ เซนติเมตร มีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ติดห่างจากปลายแขนเสื้อขึ้นไป ๐.๕ เซนติเมตร
ถัดจากแถบดินทองนี้ขึ้นไป ๖ เซนติเมตร มีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ระหว่างแถบดินทองทั้งสอง
มีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทอง ถัดจากแถบดินทองแถบบนขึ้นไป ๑.๕ เซนติเมตร
มีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร อีก ๑ แถบ ระหว่างแถบดินทองนี้มีแถบดินเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร

อยู่ในแนวกึ่งกลางปลอกแขนท่อนบนเป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๑๒.๕ เซนติเมตร ด้านนอกมีขอบเป็นแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร สองแถบ ห่างกัน ๐.๕ เซนติเมตร ถัดเข้าไปเป็นแถบดินเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฏ และมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานขนาดด้านละ ๑ ช่อ ทั้งพระปรมาภิไธยย่อ ภปร พระมหาพิชัยมงกุฏ และลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตาน ปักด้วยดินทอง

เสื้อแบบนี้ สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ มีอินทรรณูอ่อนขัดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ และนายทหารสัญญาบัตรมีอินทรรณูแข็ง

(ณ) นายทหารสัญญาบัตรในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และนักเรียนนายร้อย เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศใช้เสื้อเต็มยศรักษาพระองค์ มีลักษณะดังนี้

นักเรียนนายร้อย ใช้เสื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีแดง ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอทำด้วยกำมะหยี่สีน้ำเงินดำ กว้าง ๕ เซนติเมตร มีขอบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ปลอกคอโดยรอบมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทอง ปลายของลายห่างจากขอบหน้าของปลอกคอข้างละ ๗.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนทำด้วยกำมะหยี่สีน้ำเงินดำมีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๒๓ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สูง ๑๑ เซนติเมตร แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนล่าง สูง ๘.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ติดทั้งสองข้าง ภายในแถบดินทองมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทอง ส่วนบน สูง ๒.๕ เซนติเมตร ด้านบนมีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ด้านล่างมีแถบดินเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ติดห่างกัน ๐.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนบนด้านนอกเป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๑๒ เซนติเมตร มีขอบเป็นแถบดินทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ทั้งสองด้าน ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฏ ปักด้วยดินทอง ชายเสื้อด้านหลังเปิดชายเสื้อถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทองบนกำมะหยี่สีน้ำเงินดำ ข้างละ ๓ ช่อ มีขอบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่บั้นเอวมักีรทองเหลืองทั้งสองข้าง ที่เอวด้านหลังมีดุมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

นายทหารสัญญาบัตร ใช้เสื้อทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จสีแดง ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๗ ดุม ปลอกคอทำด้วยกำมะหยี่สีน้ำเงินดำ กว้าง ๕ เซนติเมตร มีขอบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่ปลอกคอโดยรอบมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทอง ปลอกแขนทำด้วยกำมะหยี่สีน้ำเงินดำ มีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๒๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สูง ๑๑ เซนติเมตร แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนล่าง สูง ๘.๕ เซนติเมตร มีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ติดทั้งสองข้าง ภายในแถบดินทองมีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตาน

ปักด้วยดินทอง ส่วนบน สูง ๒.๕ เซนติเมตร ด้านบนมีแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ด้านล่างมีแถบดินเงิน กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ติดห่างกัน ๐.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนบนด้านนอกเป็นรูปสามเหลี่ยมสูง ๑๔ เซนติเมตร มีขอบเป็นแถบดินทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ทั้งสองด้าน ด้านละสองแถบ ด้านนอกของแถบดินทองทุกแถบมีลวดดินทองขด กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ภายในรูปสามเหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฎปักด้วยดินทอง ชายเลื้อยด้านหลังเปิดชายเลื้อยถึงแนวเอว ที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีลายช่อชัยพฤกษ์ประดับดอกพุดตานปักด้วยดินทองบนก้ามะหยี่สีน้ำเงินดำข้างละ ๓ ช่อ มีขอบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ที่บนเอวมี่กริทองเหลืองทั้งสองข้าง ที่เอวด้านหลังมีดมโลหะสีทองขนาดกลางข้างละ ๑ ดุม

(๑๐) เลื้อยเต็มยศสีน้ำเงินดำ ทำด้วยลัทธิลาดลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยชั้นนอกคอกปิดสีขาว เว้นแต่ปากกระเป่าบนเป็นรูปชายแหลม ๓ ชาย ไม่ขัดดุมและชายเลื้อยที่ตะเข็บข้างเปิดไว้ข้างละ ๑๐ เซนติเมตร

ข้อ ๑๒ กางเกง มี ๕ แบบ คือ

(๑) กางเกงชายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ ไม่พับปลายขา ปลายชายาวปิดตาตุ่ม กว้างไม่น้อยกว่า ๑๔ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๖ เซนติเมตร ที่ขอบเอวมี่ห่วงกว้างไม่เกิน ๑ เซนติเมตร ๗ ห่วง ทำด้วยผ้าสีเดียวกับกางเกง สำหรับสอดเข็มขัดที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้างมีกระเป่าเจาะข้างละ ๑ กระเป่า และจะมีกระเป่าหลังเป็นกระเป่าเจาะก็ได้

(๒) กางเกงชายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึก มี ๒ ชนิด คือ

(ก) กางเกงชายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึกชนิด ก ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงชายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ เว้นแต่กระเป่าที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้างเป็นกระเป่าเจาะ ปากกระเป่าเฉียงไม่มีปก ในแนวตะเข็บกางเกงทั้งสองมีกระเป่าปะยัดชาย ชายล่างของกระเป่าอยู่เหนือแนวเข้าตัวกระเป่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมตรงกลางพับจีบ ๒ จีบ ชายหน้าและชายล่างเย็บติดกับขากางเกง ชายหลังจีบพับเพื่อให้ขยายได้มีปกรูปสี่เหลี่ยม ชายปกด้านบนและด้านหน้าเย็บติดกับขากางเกงขัดดุมที่กึ่งกลางปกและมุมปกที่เปิดแห่งละ ๑ ดุม ด้านหลังมีกระเป่าหลัง ๒ กระเป่า เป็นกระเป่าเจาะมีปกรูปสี่เหลี่ยมขัดดุม ๒ ดุม ตรงมุมปกด้านล่าง กางเกงชนิดนี้ต้องสวมกับรองเท้าสูงครึ่งน่องหรือรองเท้าเดินป่าปลายขากางเกงให้สอดไว้ภายในรองเท้า และใช้ประกอบกับเลื้อยคอกเปิดสีกากีแกมเขียวชนิด ๔ กระเป่าหรือเลื้อยคอกเปิดสีกากีแกมเขียวชนิด ๒ กระเป่าก็ได้

(ข) กางเกงชายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึกชนิด ข ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงชายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ เว้นแต่กระเป่าที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้างเป็นกระเป่าปะ ปากกระเป่าเฉียงไม่มีปก

ด้านหลังมีกระเป๋าล้าง ๒ กระเป๋า เป็นกระเป๋าปะชายล่างของกระเป๋าเป็นรูปเหลี่ยมชี้ไปทางปลายขา
กางเกง มีปกรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ๑ ดุม กางเกงชนิดนี้ต้องสวมประกอบกับรองเท้าสูงครึ่งน่องหรือรองเท้า
เดินป่า ปลายขากางเกงให้สอดไว้ภายในรองเท้า และใช้ประกอบกับเสื้อคอเปิดสีกากีแกมเขียวชนิด
๒ กระเป๋า

(๓) กางเกงสนามขายาวสีกากีแกมเขียวลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีกากีแกมเขียว
แบบฝึกชนิด ก เว้นแต่ที่ขอบเอวมีแผ่นรัดเอวสองแผ่น ชายเป็นรูปสี่เหลี่ยมชี้ไปทางด้านหน้าจัตุรัส ๑ ดุม
ติดกับขอบเอวในแนวเดียวกัน มีดุมอีก ๑ ดุม สำหรับรัดเอวหรือเป็นแผ่นรัดเอวชนิดเข็มขัด
ใช้แถบแปรงไนลอน - ลักหลาดแทนการจัตุรัส ด้านหลังมีกระเป๋าล้าง ๒ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะมีปก
รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ๒ ดุม ตรงมุมปกในแนวตะเข็บกางเกงทั้งสองข้างมีกระเป๋ายัดข้างละ ๑ กระเป๋า
ตัวกระเป๋าเป็นรูปสี่เหลี่ยม ตรงกลางพับจีบ ๒ จีบ ชายหน้าและชายล่างเย็บติดกับขากางเกงชายหลังพับจีบ
เพื่อให้ขยายได้ มีปกรูปสี่เหลี่ยม ชายปกด้านบนและด้านหน้าเย็บติดกับขากางเกงจัตุรัสที่กึ่งกลางปกและ
มุมปกที่เปิดแห่งละ ๑ ดุม รัดดุมทั้งหมดซ่อนไว้ด้านในของฝากระเป๋ายาวขากางเกงมีเชือกสำหรับ
รัดปลายขากางเกง กางเกงชนิดนี้ต้องสวมประกอบกับรองเท้าสูงครึ่งน่องหรือรองเท้าเดินป่าปลายขากางเกง
ให้สอดไว้ภายในรองเท้าและใช้ประกอบกับเสื้อสนามคอเปิดสีกากีแกมเขียว

(๔) กางเกงขายาวสีขาว ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ

(๕) กางเกงแถบ ทำด้วยลักหลาดหรือเลิร์จสีด้า เว้นแต่ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์และในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์
ในพระบาทสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีใช้ลักหลาดหรือเลิร์จสีฟ้าหม่น และทหารในหน่วยทหารช่าง
รักษาพระองค์ ใช้ลักหลาดหรือเลิร์จสีเทา ในโอกาสที่ใช้เสื้อเต็มยศสีน้ำเงินดำหรือเสื้อชั้นนอกเปิดอกสีน้ำเงินดำ
ใช้กางเกงแถบทำด้วยลักหลาดหรือเลิร์จสีน้ำเงินดำ ลักษณะของกางเกงแถบเช่นเดียวกับกางเกงขายาว
สีกากีแกมเขียวแบบปกติ เว้นแต่ปลายขาเรียวกว้างไม่น้อยกว่า ๑๖ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๒ เซนติเมตร
ที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้างมีแถบหรือเส้นประกอบ ดังนี้

(ก) นักเรียนนายร้อยและนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
มีแถบลักหลาด กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ข้างละ ๒ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร โดยนักเรียน
นายร้อย ใช้แถบลักหลาดสีแดง และนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าใช้แถบ
ลักหลาดสีเขียวเข้ม

(ข) นักเรียนนายทหารแผนที่มีแถบลักหลาดสีเขียว กว้าง ๓ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ

(ค) พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารรักษาพระองค์มีแถบลักหลาด
สีแดง กว้าง ๑ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ เว้นแต่

พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้แถบสีบานเย็น

พลทหารและนายทหารประทวนในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ใช้แถบสีเขียว

พลทหารและนายทหารประทวนในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้แถบสีฟ้า ขอบของแถบสีเหลืองทำด้วยไหมกำกับ

พลทหารและนายทหารประทวนในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้แถบสีเหลืองทำด้วยไหมกำกับ

พลทหารและนายทหารประทวนในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ใช้แถบสีเลือดหมู

พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ใช้เส้นลัทธิลาดสีเหลืองข้างละ ๑ เส้น แทนแถบลัทธิลาด

พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ใช้แถบสีเหลือง

พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ใช้แถบสีเหลือง

พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้แถบลัทธิลาดสีเหลืองขลิบม่วง โดยแถบลัทธิลาดสีเหลือง กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ

พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ใช้แถบสีดำ

พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ ใช้แถบสีม่วง เม็ดมะพร้าว

พลทหารและนายทหารประทวนในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ ใช้แถบสีเลือดหมู ขอบของแถบมีแถบสีเหลืองทำด้วยไหมกำกับ

(ง) นายทหารสัญญาบัตร มีแถบลัทธิลาดสีแดง กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ข้างละ ๒ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นจอมพล และนายพล มีแถบลัทธิลาดสีบานเย็น กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ข้างละ ๒ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร และมีแถบลัทธิลาดสีบานเย็น กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ๑ แถบ คั่นกลาง

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์ มีแถบลัทธิลาด กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ข้างละ ๒ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร ใช้สีดังนี้

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์และในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้สีแดง

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้สีบานเย็น

นายทหารสัญญาบัตรในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ใช้สีเขียว

นายทหารสัญญาบัตรในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้สีฟ้า ขอบของแถบและระยะระหว่างแถบมีแถบสีเหลืองทำด้วยด้ายทองกำกับ

นายทหารสัญญาบัตรในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้สีม่วง ขอบของแถบและระยะระหว่างแถบมีแถบสีเหลืองทำด้วยด้ายทองกำกับ

นายทหารสัญญาบัตรในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ใช้สีเลือดหมู

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้เส้นลัทธิลาดสีเหลืองข้างละ ๑ เส้นแทนแถบลัทธิลาด

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ใช้แถบไหมทอง กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ใช้แถบไหมทอง กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ใช้สีเหลือง

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้สีเหลือง ขอบของแถบขลิบสีม่วง

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ใช้สีดำ

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ ใช้แถบสีม่วงเม็ดมะปราง

นายทหารสัญญาบัตรในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ ใช้สีเลือดหมู ขอบของแถบและระยะระหว่างแถบมีแถบสีเหลืองทำด้วยด้ายทองกำกับ

ข้อ ๑๓ เข็มขัดและประดับ มี ๙ แบบ คือ

(๑) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทึบก็แถมเขียว กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองหรือโลหะรมดำ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอน ปลายมน กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีรูปเครื่องหมายกองทัพบกคูนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัดไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายสายหุ้มด้วยโลหะสีทองหรือโลหะรมดำ กว้าง ๑ เซนติเมตร เข็มขัดแบบนี้ใช้คาดทับขอบกางเกง

สำหรับเข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทึบก็แกมเขียวที่มีหัวเข็มขัดและโลหะหุ้มปลายสายรูดให้ใช้กับเครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนามเท่านั้น

(๒) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีดำ กว้าง ๓ เซนติเมตร ไม่มีโลหะหุ้มปลายสายหัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองหรือโลหะรูดดำ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมน กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง ด้านนอกมีรูปเครื่องหมายกองทัพบกอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัดขอบริมด้านในทั้งสองข้างพับสำหรับสอดห่วงร้อยสายเข็มขัดไม่มีเข็ม สำหรับสอดรู เข็มขัดแบบนี้ใช้คาดทับขอบกางเกง

สำหรับเข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีดำที่มีหัวเข็มขัดโลหะรูดดำให้ใช้กับเครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนามเท่านั้น

(๓) เข็มขัดหนังสีขาวยาว กว้าง ๔.๕ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมุมมน ด้านละ ๕.๕ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีรูปเครื่องหมายกองทัพบกดูขนาดอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด เข็มขัดแบบนี้ใช้คาดทับเสื้อชั้นนอกของพลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ เมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์ หรือเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ ให้คาดทับเสื้อชั้นนอกของพลทหารและนายทหารประทวนชั้นนายสิบ และใช้คาดทับเสื้อชั้นนอกของนักเรียนนายทหารแผนกที่ เมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศหรือเครื่องแบบเต็มยศ กับให้มีสายกระบี่หรือซองดาบปลายปืนทำด้วยหนังสีขาวยาว ในโอกาสที่คาดกระบี่หรือถือปืนประกอบด้วย

สำหรับทหารในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์มีแถบไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร อยู่กึ่งกลางและขลิบริมด้วยแถบไหมทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ยาวตลอดสายเข็มขัด

(๔) เข็มขัดหนังสีน้ำตาล มีขนาดและหัวเข็มขัดเช่นเดียวกับเข็มขัดหนังสีขาวย เข็มขัดแบบนี้ใช้คาดทับเสื้อชั้นนอกของพลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์หรือเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ และใช้คาดทับเสื้อชั้นนอกของพลทหารและนายทหารประทวนในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ และในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์กับให้มีสายกระบี่หรือซองดาบปลายปืนทำด้วยหนังสีน้ำตาล ในโอกาสที่คาดกระบี่หรือถือปืนประกอบด้วย

(๕) เข็มขัดหนังสีแดง กว้าง ๔.๕ เซนติเมตร มีแถบดินเงิน กว้าง ๑ เซนติเมตร อยู่ตอนกลาง และแถบดินทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร อยู่ตอนริมทั้งสองข้าง หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสเหลี่ยมมุมมน ด้านละ ๔.๕ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีรูปตราแผ่นดินดุนนูนอยู่กึ่งกลาง หัวเข็มขัด เข็มขัดแบบนี้ใช้คาดทับเสื้อชั้นนอกของนักเรียนนายร้อยเมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์ หรือเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ กับให้มีซองดาบปลายปืนทำด้วยหนังสีขาว ในโอกาสที่ถือปืนประกอบด้วย

(๖) เข็มขัดหนังสีเขียวเข้ม กว้าง ๔.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร อยู่ตอนกลาง และแถบไหมทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร อยู่ตอนริมทั้งสองข้าง หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมุมมน ด้านละ ๗ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีอักษร รร ๖ อยู่เหนือรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางขวา และมีรูปสมอสอดขัดในวงจักร ข้างซ้ายและข้างขวาของรูปจักรมีรูปปีกนกกาง รูปเหล่านี้อยู่ที่รูปพระมหามงกุฎมีรัศมีเบื้องล่างสุดมีรูปช่อชัยพฤกษ์โอบขึ้นบนทั้งสองข้างรูปทั้งหมดนี้ ดุนนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด เข็มขัดแบบนี้ใช้คาดทับเสื้อชั้นนอกคอกปิดสีขาวของนักเรียนแพทย์ทหาร วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าเมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศหรือเครื่องแบบเต็มยศ

(๗) เข็มขัดหนังสีดำ มีขนาดและหัวเข็มขัดเช่นเดียวกับเข็มขัดหนังสีขาว เข็มขัดแบบนี้ใช้คาดทับเสื้อชั้นนอกของพลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์และในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ กับให้มีสายกระบี่หรือซองดาบปลายปืนทำด้วยหนังสีดำ สำหรับหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ และทำด้วยหนังสีขาว สำหรับหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ ในโอกาสที่คาดกระบี่หรือถือปืนประกอบด้วย

(๘) ประคดไหมริ้วทองสลับเงิน ใช้คาดทับเสื้อเต็มยศรักษาพระองค์ของนายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์ เว้นแต่นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ และในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ไม่ใช้ประคดแบบนี้

(๙) ประคดไหมสีเหลืองหรือไหมสีทอง ใช้คาดทับเสื้อเต็มยศรักษาพระองค์ของทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ และหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนใช้ประคดไหมสีเหลือง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ประคดไหมทอง

ข้อ ๑๔ คันชีพ มีดังนี้

(๑) ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันชีพหนังสีขาว ด้านนอกมีตราราชวัลลภ ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนัง

สีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิพหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีตราราชวัลลภ ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๒) ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิพหนังสือน้ำตาล ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือน้ำตาล สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิพหนังสือแดง ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือแดง ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๓) ทหารในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิพหนังสือขาว ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิพหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๔) ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิพหนังสือน้ำตาล ด้านนอกมีตราพระมหามงกุฎเพชรารุททำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือน้ำตาล สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิพหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีตราพระมหามงกุฎเพชรารุททำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๕) ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิพหนังสือขาว ด้านนอกมีตราอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ภายใต้มงกุฎขัตติยนาถารองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชายและบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์” ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิพหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีตราอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ภายใต้มงกุฎขัตติยนาถารองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชาย และบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์” ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๖) ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิพหนังสือขาว ด้านนอกมีตราอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ภายใต้มงกุฎขัตติยนาถารองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชายและบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “ทหารเลือนวมินทรราชินี” ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสือขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิพหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีตราอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ภายใต้มงกุฎขัตติยนาถารองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชายและบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “ทหารเลือนวมินทรราชินี” ทำด้วยโลหะสีทองและมีสายสะพายหนังสือเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมสีทอง

(๓) ทหารในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิปพหนังสีขาว ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิปพหนังสีเลือดหมู ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีเลือดหมู ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๔) ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิปพหนังสีน้ำตาล ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีน้ำตาล สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิปพหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๕) ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิปพหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีตราพระราชลัญจกรทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายไหมสีเหลือง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิปพหนังสีน้ำเงินดำ มีแถบเป็นไหมทอง กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ด้านนอกมีตราพระราชลัญจกรทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีแถบเป็นไหมทอง

(๖) ทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิปพหนังสีขาว ด้านนอกมีตราอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ภายใต้มงกุฎขัตติยนารี รองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชายและบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “ทหารเลือนวมินทรราชินี” ทำด้วยโลหะสีทองและมีสายสะพายหนังสีขาว สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิปพหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีตราอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ภายใต้มงกุฎขัตติยนารี รองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชายและบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “ทหารเลือนวมินทรราชินี” ทำด้วยโลหะสีทองและมีสายสะพายสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมสีทอง

(๗) ทหารในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิปพหนังสีดำด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีดำ สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิปพหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๘) ทหารในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันทิปพหนังสีดำ ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีดำ สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิปพหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสีน้ำเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๑๓) ทหารในหน่วยทหารขนส่งรักษาพระองค์ พลทหารและนายทหารประทวนใช้คันชีพ หนังสืขาว ด้านนอกมีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสืขาวขลิบริมด้วยแถบไหมทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร ยาวตลอดสายสะพาย สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้คันชีพหนังสืน้ำเงินดำด้านนอก มีตราครุฑพ่าห์ทำด้วยโลหะสีทองและมีสายสะพายหนังสืน้ำเงินดำ ด้านนอกมีแถบไหมทอง

(๑๔) นายทหารสัญญาบัตรในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าและนักเรียนนายร้อย ใช้คันชีพหนังสืน้ำเงินดำ ด้านนอกมีตราราชวัลลภทำด้วยโลหะสีทอง และมีสายสะพายหนังสืแดง ด้านนอกมีแถบไหมทอง

ข้อ ๑๕ รองเท้า มี ๔ แบบ คือ

- (๑) รองเท้าหุ้มส้นหนังสืดำ ชนิดผูกเชือก
- (๒) รองเท้าหุ้มข้อหนังสืดำ ชนิดผูกเชือก หรือยึดข้าง หรือติดซิปข้าง
- (๓) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสืดำ
- (๔) รองเท้าเดินป่า

รองเท้าทุกแบบต้องมีส้น ไม่มีริ้วและลวดลาย

ข้อ ๑๖ ถุงเท้า เมื่อใช้รองเท้าหุ้มส้นให้ใช้สีดำ

ข้อ ๑๗ กระบี่ มี ๒ แบบ คือ

(๑) กระบี่นักเรียนนายร้อย นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พระมงกุฎเกล้า และนักเรียนนายทหารแผนกที่ ยาวประมาณ ๔๐ เซนติเมตร ปลายด้ามเป็นรูปหัวช้างและกระบี่ทำด้วย โลหะสีทอง ฝักทำด้วยโลหะสีเงิน ตอนต้นของฝักและปลายฝักหุ้มด้วยโลหะสีทอง มีห่วง ๒ ห่วง ทำด้วย โลหะสีทอง มีสายกระบี่ ๒ สาย กว้างสายละ ๒ เซนติเมตร ทำด้วยหนังสืดำ ใช้เมื่อแต่งเครื่องแบบ ปกติขาว เครื่องแบบปกติก็แถมเขี้ยวคอเบาะ เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบกันหนาว

(๒) กระบี่นายทหารสัญญาบัตร นายดาบ และนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ยาวประมาณ ๙๐ เซนติเมตร ทำด้วยโลหะสีเงิน ปลายดาบเป็นรูปหัวช้าง มีกระบี่และโกร่งที่โกร่งด้านนอกมีรูปตราแผ่นดิน ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพู่ไหมทองหรือไหมสีเหลืองประกอบที่ฝักมีห่วง ๑ ห่วง และมีสายกระบี่หรือซองกระบี่ ประกอบ ดังนี้

(ก) สายกระบี่ สำหรับนายทหารสัญญาบัตร นายดาบ ใช้หนังสืแดง ด้านนอก มีแถบไหมทอง สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ใช้หนังหรือวัตถุเทียมหนังสืน้ำตาล ไม่มีแถบ ไหมทอง

(ข) ซองกระบี่ ทำด้วยด้ายล็กสีก็แถมเขี้ยว ตอนบนมีสาย ปลายสายมีขอ สำหรับ แขนงกับตาไก่ของเข็มขัดเครื่องสนาม ปรับสายให้สั้นยาวได้

หมวด ๓

อินทรรณูเครื่องหมายยศ

ข้อ ๑๘ อินทรรณู มี ๒ แบบ คือ

(๑) อินทรรณูอ่อน ทำด้วยลัทธิลาด เล็ร็จหรือผ้า ชนิดและสีเดียวกับเสื้อเป็นแผ่นสี่เหลี่ยม เรียวจากทางด้านไหล่ไปทางคอ ปลายมน ด้านไหล่ กว้าง ๕ เซนติเมตร เย็บติดกับเสื้อ ด้านคอ กว้าง ๔ เซนติเมตร ตอนปลายขัดดุม

(๒) อินทรรณูแข็ง ทำด้วยลัทธิลาดหรือเล็ร็จสีน้ำเงินดำ เว้นแต่อินทรรณูนักเรียนนายร้อย และนักเรียนนายร้อยสำรอง ทำด้วยลัทธิลาดหรือเล็ร็จสีแดง อินทรรณูนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัย แพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ทำด้วยลัทธิลาดหรือเล็ร็จสีเขียวเข้ม และอินทรรณูนักเรียนนายทหารแผนที่ ทำด้วยลัทธิลาดหรือเล็ร็จสีเขียว เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมเรียวจากทางด้านไหล่ไปทางคอ ปลายมนด้านไหล่ กว้าง ๕ เซนติเมตร ด้านคอ กว้าง ๔ เซนติเมตร ตอนปลายติดดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก และมีเครื่อง ประกอบ ดังนี้

นักเรียนนายร้อย นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า นักเรียน นายทหารแผนที่ และนักเรียนนายร้อยสำรอง มีแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร พาดกึ่งกลางตามยาวของอินทรรณู

นายทหารประทวนชั้นจ่า นายสิบและนายดาบ มีแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร เป็นขอบเว้าด้านไหล่ และมีสายสีแดง

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายร้อย มีแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร เป็นขอบเว้าด้านไหล่ และมีสายสีแดง

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพัน มีแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร เป็นขอบเว้าด้านไหล่ และมีแถบไหมทองหรือวัตถุเทียมไหมทอง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร สองแถบ เว้นระยะ ระหว่างแถบ ๐.๒ เซนติเมตร พาดกลางตามยาวของอินทรรณู และมีสายสีแดง

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลและจอมพล มีด้นทองหรือวัตถุเทียมด้นทองปักหรือทำเป็น ลายถักเต็มแผ่นอินทรรณู และมีสายสีบานเย็น

ข้อ ๑๙ เครื่องหมายยศ มีดังนี้

(๑) นายทหารประทวนชั้นนายสิบ ใช้บั้งรูปหางนกแขวงแซว ทำด้วยแถบไหมสีเหลือง กว้าง ๑ เซนติเมตร ตรึงบนพื้นลัทธิลาดหรือเล็ร็จสีน้ำเงินดำ ปลายบั้งทั้งสองข้างห่างกัน ๘ เซนติเมตร มุมบั้ง

แหลมเล็ก เหนือบั้งมีรูปจักรภายในใต้พระมหาพิชัยมงกุฎทำด้วยโลหะสีทอง ประดับที่แขนเสื้อข้างซ้าย ด้านนอกกึ่งกลางระหว่างไหล่กับข้อศอกให้มุมแหลมอยู่ทางล่าง มีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

สิบตรี ๑ บั้ง

สิบโท ๒ บั้ง

สิบเอก ๓ บั้ง

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๔ เซนติเมตร

เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบครึ่งยศ หรือเครื่องแบบเต็มยศ ให้ใช้บั้งทำด้วยแถบไหมทอง

(๒) นายทหารประทวนชั้นจ่าสิบ ใช้บั้งรูปหางนกแขวกแกว กว้าง ๐.๓ เซนติเมตร ปลายบั้งทั้งสองข้างห่างกัน ๓ เซนติเมตร และมีขีด กว้าง ๐.๓ เซนติเมตร ยาว ๓ เซนติเมตร หนึ่งขีด ประดับบนอินทรีทูลทั้งสองข้าง ให้มุมแหลมของบั้งอยู่ทางด้านคอ และให้ขีดวางตามขวางของอินทรีทูลติดกับปลายบั้งและห่างจากริมอินทรีทูลทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร แต่ละข้างมีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

จ่าสิบตรี ๑ บั้ง

จ่าสิบโท ๒ บั้ง

จ่าสิบเอก ๓ บั้ง

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดเรียงกันไปทางด้านคอตามส่วนยาวของอินทรีทูล เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๒ เซนติเมตร

(๓) นายดาบ ใช้รูปดาบสองเล่มไขว้ ประดับบนอินทรีทูลทั้งสองข้าง ให้ปลายดาบอยู่ทางด้านคอตัดดาบห่างจากริมอินทรีทูลทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร

(๔) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายร้อย ใช้ดาวห้ากลีบ ประดับบนอินทรีทูลทั้งสองข้าง ห่างจากริมอินทรีทูลทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร แต่ละข้างมีจำนวนดาวตามชั้นยศ คือ

ร้อยตรี ๑ ดาว

ร้อยโท ๒ ดาว

ร้อยเอก ๓ ดาว

ในกรณีมีดาวมากกว่า ๑ ดาว ให้ติดเรียงกันไปทางด้านคอตามส่วนยาวของอินทรีทูล เว้นระยะระหว่างดาว ๐.๕ เซนติเมตร

(๕) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพัน ใช้ดาวห้ากลีบ และพระมหามงกุฎประดับบนอินทรีทูลทั้งสองข้าง ให้พระมหามงกุฎครอบดาว ให้ยอดพระมหามงกุฎอยู่ทางด้านคอ และให้ดาวห่างจากริมอินทรีทูลทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร แต่ละข้างมีจำนวนดาวตามชั้นยศ คือ

พันตรี ๑ ดาว

พันโท ๒ ดาว

พันเอก ๓ ดาว

ในกรณีมีดาวมากกว่า ๑ ดาว ให้ติดเรียงกันไปทางด้านคอตามส่วนยาวของอินทรรณู เว้นระยะระหว่างดาว ๐.๕ เซนติเมตร และให้พระมหามงกุฏครอบดาวที่อยู่ทางด้านคอ

(๖) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพล ใช้ดาวห้ากลีบ พระมหามงกุฏและช่อชัยพฤกษ์ ประดับบนอินทรรณูทั้งสองข้าง ให้พระมหามงกุฏครอบดาว ให้ยอดพระมหามงกุฏอยู่ทางด้านคอ และให้ช่อชัยพฤกษ์โอบดาวห่างจากริมอินทรรณูทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร แต่ละข้างมีจำนวนดาวตามชั้นยศ คือ

พลจัตวา ๑ ดาว

พลตรี ๒ ดาว เรียงตามยาวของอินทรรณู

พลโท ๓ ดาว เรียงตามยาวของอินทรรณู

พลเอก ๔ ดาว เรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ให้มุมแหลมวางตามยาว

ของอินทรรณู

ในกรณีมีดาวมากกว่า ๑ ดาว เว้นระยะระหว่างดาว ๐.๕ เซนติเมตร ให้พระมหามงกุฏครอบดาวที่อยู่ทางด้านคอ และให้ช่อชัยพฤกษ์โอบดาวที่อยู่ทางด้านไหล่

(๗) จอมพล ใช้ดาวห้ากลีบขนาดย่อม ๕ ดาว เรียงเป็นรูปวงกลม ภายในวงกลมมีครุฑกับกระบี่ไขว้ และมีช่อชัยพฤกษ์โอบด้านครุฑและปลายกระบี่ ภายนอกวงกลมมีพระมหามงกุฏครอบดาวด้านปลายครุฑและด้ามกระบี่ประดับบนอินทรรณูทั้งสองข้าง ห่างจากริมอินทรรณูทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร ให้ยอดพระมหามงกุฏอยู่ทางด้านคอ

เครื่องหมายยศนายทหารประทวนชั้นจ่า นายสิบ นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตร ทำด้วยโลหะสีทอง

ข้อ ๒๐ เครื่องหมายยศ สำหรับเครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม มีดังนี้

นายทหารประทวนชั้นนายสิบ ใช้เครื่องหมายยศตามข้อ ๑๙ (๑) เว้นแต่ไม่มีรูปจักรและพระมหามงกุฏ เย็บติดกับแขนเสื้อ

นายทหารประทวนชั้นจ่า นายสิบ นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตรใช้เครื่องหมายยศตามข้อ ๑๙ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี ประดับที่มุมปกคอพับข้างซ้ายของเสื้อสำหรับยศที่มีดาว ๓ ดาว ประดับเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วให้ด้านฐานอยู่ข้างล่าง และนายทหารสัญญาบัตรตั้งแต่ชั้นพันโทขึ้นไป จะใช้เครื่องหมายยศขนาดย่อมก็ได้

หมวด ๔

เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด

ข้อ ๒๑ เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด ทำด้วยโลหะสีทอง เครื่องหมายเหล่าติดที่คอเสื้อข้างขวา เครื่องหมายสังกัดติดที่คอเสื้อด้านซ้าย ดังนี้

(๑) เสื้อคอพับ	ติดที่มุมปกคอพับ
(๒) เสื้อคอเปิด	ติดที่มุมคอเปิดตอนบน
(๓) เสื้อชั้นนอกคอแฉะ	ติดที่มุมคอแฉะตอนบน
(๔) เสื้อชั้นนอกคอปิด	ติดที่คอตอนหน้า
(๕) เสื้อชั้นนอกเปิดอก	ติดที่คอแฉะตอนบน

นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตรต่ำกว่าชั้นพันเอก ซึ่งเทียบเท่าพลจัตวา เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหัดหรือเครื่องหมายแบบสนามให้ติดเครื่องหมายสังกัดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกึ่งกลางปกกระเป๋า

ข้อ ๒๒ เครื่องหมายเหล่า มีดังนี้

(๑) ทหารราบ	รูปปืนเล็กไขว้ประกอบด้วยดัดกระสุน
(๒) ทหารม้า	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยเกือกม้าและรถถัง
(๓) ทหารปืนใหญ่	รูปปืนใหญ่ไขว้ประกอบด้วยลูกระเบิดมีเปลว
(๔) ทหารช่าง	รูปพลั่วกับขวานไขว้ประกอบด้วยสโม
(๕) ทหารสื่อสาร	รูปสายฟ้าแลบประกอบด้วยจักร
(๖) ทหารขนส่ง	รูปพวงมาลัยเรือประกอบด้วยจักรและปีกนกบนแผ่นโล่
(๗) ทหารสรรพาวุธ	รูปลูกระเบิดมีเปลว
(๘) ทหารพลาริการ	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยจักรสามจักร
(๙) ทหารสารวัตร	รูปปืนพกไขว้ประกอบด้วยจักร
(๑๐) ทหารสารบรรณ	รูปกระบี่กับปากไถไขว้ประกอบด้วยหนังสือ
(๑๑) ทหารการเงิน	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยข้างสามเศียร
(๑๒) ทหารพระธรรมนูญ	รูปพระศูลฟ้าห์ประกอบด้วยจักร
(๑๓) ทหารแพทย์	รูปพญานาคคู่พันคบเพลิง
(๑๔) ทหารแผนที่	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยกล้องส่อง

- (๑๕) ทหารการสัตว์ รูปพญานาคไขว้ประกอบด้วยเกือกม้า
 (๑๖) ทหารดุริยางค์ รูปพิณ
 (๑๗) ทหารการข่าว รูปสายฟ้ากับลูกศรไขว้ประกอบด้วยดาวแปดแฉกบนแผ่นโล่

ข้อ ๒๓ (ยกเลิก)

ข้อ ๒๔ ทหารประจำการสังกัดสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง และกองบัญชาการทหารสูงสุด ใช้เครื่องหมายสังกัดรูปจักรมีสมอสอดขัดในจักร ด้านซ้ายขวามีรูปปีกนกกาง สำหรับทหารประจำการสังกัดกรมราชองครักษ์ ใช้เครื่องหมายสังกัดรูปครุฑ

ข้อ ๒๕ ทหารกองประจำการและทหารประจำการสังกัดหน่วยราชการในส่วนกลาง ส่วนการศึกษา ส่วนภูมิภาค และหน่วยทหารของกองทัพบก กับนายทหารนอกกองและนายทหารพิเศษ สังกัดกองทัพบก ใช้เครื่องหมายสังกัด ดังนี้

(๑) ทหารกองประจำการและทหารประจำการสังกัดหน่วยราชการในส่วนกลาง และ ส่วนการศึกษา กับนายทหารนอกกองและนายทหารพิเศษสังกัดกองทัพบก ใช้เครื่องหมายสังกัด คือ

กองบัญชาการกองทัพบก	ใช้อักษร	ทบ
สำนักงานเลขาธิการกองทัพบก		
หน่วยข่าวกรองทางทหาร	”	ขกท
สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก	”	ปช
สำนักงานตรวจบัญชีกองทัพบก	”	ตช
สำนักงานประสานการวิจัย	”	สวพ
และพัฒนาการทางทหารกองทัพบก		
กรมกำลังพลทหารบก	”	กพ
กรมข่าวทหารบก	”	ขว
กรมยุทธการทหารบก	”	ยก
กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก	”	กบ
กรมกิจการพลเรือนทหารบก	”	กร
กรมสารบรรณทหารบก	”	สบ
กรมการกำลังสำรองทหารบก	”	กสร
กรมการสารวัตรทหารบก	”	สท
กรมสวัสดิการทหารบก	”	สก

กรมสรรพาวุธทหารบก	ใช้อักษร	สพ
กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก	”	วศ
กรมพลธิการทหารบก	”	พธ
กรมแพทย์ทหารบก	”	พบ
กรมยุทธโยธาทหารบก	”	ยย
กรมการขนส่งทหารบก	”	ขส
กรมการสัตว์ทหารบก	”	กส
กรมการทหารสื่อสาร	”	สส
กรมการทหารช่าง	”	กช
กรมการเงินทหารบก	”	กง
ศูนย์เทคโนโลยีทางทหารกองทัพบก	”	ศทท
กรมจเรทหารบก	”	จบ
ศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธกองทัพบก	”	ศอว
กรมยุทธศึกษาทหารบก	”	ยศ
ศูนย์การทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบก	”	ศร
ศูนย์การทหารม้า กรมยุทธศึกษาทหารบก	”	ศม
ศูนย์การทหารปืนใหญ่	”	ศป
ศูนย์การบินทหารบก	”	ศบบ
ศูนย์สงครามพิเศษ	”	ศสพ
กรมการรักษาดินแดน	”	รด
สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง	”	สบส
วิทยาลัยการทัพบก	”	วทบ
โรงเรียนเสนาธิการทหารบก	”	สธ

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้เครื่องหมายรูปตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

(๒) ทหารกองประจำการและทหารประจำการสังกัดหน่วยราชการส่วนภูมิภาค ใช้เครื่องหมาย

สังกัด คือ

กองทัพอากาศ	ใช้อักษร	ทภ
-------------	----------	----

และมีเลขหมายกองทัพอากาศประกอบ

กองทัพน้อย	ใช้อักษร	ทน
และมีเลขหมายกองทัพน้อยประกอบ		
มณฑลทหารบก	”	มบ
และมีเลขหมายมณฑลทหารบกประกอบ		
จังหวัดทหารบกกรุงเทพ	”	จทบ กท
จังหวัดทหารบกกาญจนบุรี	”	จทบ กจ
จังหวัดทหารบกเพชรบุรี	”	จทบ พบ
จังหวัดทหารบกราชบุรี	”	จทบ รบ
จังหวัดทหารบกปราจีนบุรี	”	จทบ ปจ
จังหวัดทหารบกสระแก้ว	”	จทบ สก
จังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา	”	จทบ ฉช
จังหวัดทหารบกฉะบุรี	”	จทบ ลบ
จังหวัดทหารบกสระบุรี	”	จทบ สบ
จังหวัดทหารบกชลบุรี	”	จทบ ชบ
จังหวัดทหารบกนครราชสีมา	”	จทบ นม
จังหวัดทหารบกบุรีรัมย์	”	จทบ บร
จังหวัดทหารบกสุรินทร์	”	จทบ สร
จังหวัดทหารบกอุบล	”	จทบ อบ
จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด	”	จทบ รอ
จังหวัดทหารบกขอนแก่น	”	จทบ ขก
จังหวัดทหารบกเลย	”	จทบ ลย
จังหวัดทหารบกอุดร	”	จทบ อด
จังหวัดทหารบกนครพนม	”	จทบ นพ
จังหวัดทหารบกสกลนคร	”	จทบ สน
จังหวัดทหารบกนครสวรรค์	”	จทบ นว
จังหวัดทหารบกตาก	”	จทบ ตก
จังหวัดทหารบกเพชรบูรณ์	”	จทบ พช
จังหวัดทหารบกพิษณุโลก	”	จทบ พล
จังหวัดทหารบกกำแพง	”	จทบ ลป

๑๓๕

จังหวัดทหารบกพะเยา	ใช้อักษร	จทบ พย
จังหวัดทหารบกน่าน	”	จทบ นน
จังหวัดทหารบกอุดรดิตถ์	”	จทบ อต
จังหวัดทหารบกเชียงใหม่	”	จทบ ชม
จังหวัดทหารบกเชียงราย	”	จทบ ชร
จังหวัดทหารบกนครศรีธรรมราช	”	จทบ นศ
จังหวัดทหารบกชุมพร	”	จทบ ชพ
จังหวัดทหารบกทุ่งสง	”	จทบ ทส
จังหวัดทหารบกสุราษฎร์ธานี	”	จทบ สฎ
จังหวัดทหารบกสงขลา	”	จทบ สข
จังหวัดทหารบกปัตตานี	”	จทบ ปน

(๓) ทหารกองประจำการ ทหารประจำการ และนายทหารพิเศษสังกัดหน่วยทหาร
ใช้เครื่องหมายสังกัด คือ

สังกัดหน่วยบัญชาการทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์และหน่วยขึ้นตรงเฉพาะ
นายทหารสัญญาบัตรผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ใช้เครื่องหมายสังกัดเป็นรูปตราราชวัลลภ

สังกัดหน่วยบัญชาการทหารมหาดเล็ก ราชวัลลภรักษาพระองค์	ใช้อักษร	นทม รอ
สังกัดหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ	ใช้อักษร	นสศ
สังกัดหน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบก	ใช้อักษร	นปอ
สังกัดกองพล ใช้อักษร พล ตามด้วยอักษรประจำเหล่า และมีเลขหมายกองพลประกอบ		

เว้นแต่หน่วยต่อไปนี้ให้ใช้อักษรประจำเหล่า ดังนี้

กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน	ใช้อักษร	ปตอ
กองพลรบพิเศษ	”	รพศ
กองพลพัฒนา	”	พน
กองพลทหารอาสาสมัคร	”	อสส
สังกัดกองบัญชาการช่วยรบ	”	บชร

มีเลขหมายกองบัญชาการประกอบ

สังกัดศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบก	ใช้อักษร	ศปอ
สังกัดศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบกประจำพื้นที่	ใช้อักษร	ศปอ

มีเลขหมายศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบกประจำพื้นที่ต่อท้าย

สังกัดกรม ใช้อักษรประจำเหล่าและมีเลขหมายกรมประกอบ เว้นแต่หน่วยต่อไปนี้ใช้อักษรแทนอักษรประจำเหล่า ดังนี้

กรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์	ใช้อักษร	ทม รอ
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว		
กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน	”	ปตอ
กรมรบพิเศษ	”	รพศ
กรมพัฒนา	”	พน
กรมสนับสนุน	”	สน

สังกัดกองพันที่จัดเป็นกรม ใช้อักษรประจำเหล่า และมีเลขหมายกรมประกอบและมีเลขหมายกองพันต่อท้ายโดยมีขีดทับคั่น เว้นแต่หน่วยต่อไปนี้ให้ใช้อักษรแทนอักษรประจำเหล่า ดังนี้

กองพันทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์	ใช้อักษร	ทม รอ
กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน	”	ปตอ
กองพันรบพิเศษ	”	รพศ
กองพันพัฒนา	”	พน

สังกัดกองพันที่มีได้จัดเป็นกรม ใช้อักษรประจำเหล่าและมีเลขหมายกองพันต่อท้ายโดยมีขีดทับคั่น เว้นแต่หน่วยต่อไปนี้ให้ใช้อักษรแทนอักษรประจำเหล่า ดังนี้

กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน	ใช้อักษร	ปตอ
กองพันป้องกันฐานบิน	”	ปฐบ
กองพันบิน	”	บ
กองพันส่งทางอากาศ	”	สอ
กองพันปฏิบัติการจิตวิทยา	”	ปจว
กองพันฝึกรบพิเศษ	”	ฝรพ
กองพันส่งกำลังและบริการ	”	สปร
กองพันซ่อมบำรุง	”	ชปร
กองพันรบพิเศษ	”	รพศ
กองพันพัฒนา	”	พน
กองพันลูโคม	”	จจ
กองพันสัตว์ต่าง	”	สต

ล้งกัดหน่วยทหารที่ไม่เข้าลักษณะดังกล่าวข้างต้น ใช้เครื่องหมายล้งกัดของหน่วยบังคับบัญชาโดยตรง

อักษรประจำเหล่าต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบเป็นเครื่องหมายล้งกัด มีดังนี้

(ก) เหล่าทหารราบ	ใช้อักษร	ร
(ข) เหล่าทหารม้า	”	ม
(ค) เหล่าทหารปืนใหญ่	”	ป
(ง) เหล่าทหารช่าง	”	ช
(จ) เหล่าทหารสื่อสาร	”	ส
(ฉ) เหล่าทหารขนส่ง	”	ขส
(ช) เหล่าทหารสรรพาวุธ	”	สพ
(ซ) เหล่าทหารพลธิการ	”	พธ
(ฌ) เหล่าทหารสารวัตร	”	สท
(ญ) เหล่าทหารสารบรรณ	”	สบ
(ฎ) เหล่าทหารการเงิน	”	กง
(ฏ) เหล่าทหารพระธรรมนูญ	”	ธน
(ฐ) เหล่าทหารแพทย์	”	พ
(ฑ) เหล่าทหารแผนที่	”	ผท
(ฒ) เหล่าทหารการสัตว์	”	กส
(ณ) เหล่าทหารดุริยางค์	”	ดย
(ด) เหล่าทหารการข่าว	”	ขว

ข้อ ๒๖ นายทหารสัญญาบัตรประจำการชั้นพันเอก ซึ่งเทียบเท่าพลจัตวา นายพล และจอมพล ใช้เครื่องหมายโลหะสีทองรูปครุฑไขว้ประกอบกับช่อชัยพฤกษ์แทนเครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายล้งกัดเมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้ติดเครื่องหมายตามข้อนี้ที่คอเสื้อข้างขวา ข้างเดียว

ข้อ ๒๗ นักเรียนทหาร ใช้เครื่องหมาย ดังนี้

(๑) นักเรียนนายร้อย ใช้เครื่องหมายโลหะสีทองรูปตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ติดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง โดยไม่ใช้เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายล้งกัดเมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้ติดเครื่องหมายนี้ที่คอเสื้อข้างขวา

(๒) นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ใช้เครื่องหมายเหล่าทหารแพทย์ ติดที่คอเสื้อข้างขวาและใช้เครื่องหมายสังกัดของกรมแพทย์ทหารบกติดที่คอเสื้อข้างซ้าย เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้ติดเครื่องหมายสังกัดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกึ่งกลางปกกระเป๋

(๓) นักเรียนนายทหารแผนที่ ใช้เครื่องหมายโล่ห์สีทองรูปจักรกระบองมีดาวกลางจักร ติดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง โดยไม่ใช้เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้ติดเครื่องหมายนี้ที่คอเสื้อข้างขวา

(๔) นักเรียนนายร้อยสำรอง ใช้เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัดตามเหล่าและสังกัดของตน เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้ติดเครื่องหมายสังกัดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกึ่งกลางปกกระเป๋

นักเรียนนายสิบปีที่ ๑ ใช้เครื่องหมายดอกจันทน์ติดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง สำหรับนักเรียนนายสิบตั้งแต่ชั้นปีที่ ๒ ขึ้นไป และนักเรียนนายสิบหลักสูตร ๑ ปี ใช้เครื่องหมายดอกจันทน์ติดที่คอเสื้อข้างซ้ายแทนเครื่องหมายสังกัด และใช้เครื่องหมายเหล่าตามเหล่าของตน

ข้อ ๒๘ ทหารนอกประจำการ ใช้เครื่องหมายเหล่าครั้งสุดท้ายติดที่คอเสื้อข้างขวา และติดอักษรนก ที่คอเสื้อข้างซ้าย สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นพันเอกซึ่งเทียบเท่าพลจัตวา นายพล และจอมพล ใช้เครื่องหมายรูปครุฑไขว้ประกอบด้วยข้อชัยพฤกษ์ติดที่คอเสื้อข้างขวาและอักษร นก ติดที่คอเสื้อข้างซ้าย

หมวด ๕

เครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๒๙ นายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาธิการ ฝ่ายเสนาธิการหรือตำแหน่งที่กำหนดว่าเป็นตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการ ใช้สายยงยศเป็นสายถัก ๑ เส้น ประกอบด้วยมูลหระสีทอง ๑ ตุ่ม สายเกลี้ยง ๒ เส้น ปลายสายรวมติดใต้อินทรรูข่างขวา สายถักคล้องใต้แขนขวาผ่านหน้าอก สายเกลี้ยงทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ส่วนอีก ๑ เส้น ทำเป็นบ่วงผ่านหน้าอกมารวมกับปลายสายถักคล้องที่ตุ้มอกเสื้อ ให้ตุ้มโล่ห์สีทองอยู่ที่อกเสื้อ ถ้าเป็นเสื้อชั้นนอกคอปิดคล้องที่ตุ้มอกเสื้อเม็ดที่ ๑ ถ้าเป็นเสื้อชั้นนอกคอแบะหรือเสื้อชั้นนอกเปิดอกคล้องใต้ชายพับประมาณแนวเดียวกับตุ้มเม็ดที่ ๑ ของเสื้อชั้นนอกคอปิด

สายยงยกทำด้วยไหมทองหรือไหมสีเหลือง ใช้ประกอบกับเครื่องแบบ ดังนี้

(๑) เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอแอมะที่ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบกันหนาวน้ำเงินดำ ใช้สายยงยกไหมทอง

(๒) เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอแอมะที่ไม่ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ใช้สายยงยกไหมสีเหลือง

(๓) เครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอพับ หรือเครื่องแบบปกติกากีนวลแกมเขียวคอพับ ใช้สายยงยกไหมสีเหลือง เฉพาะแต่สายเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นปวงผ่านหน้าอก มาคล้องที่ตุ่มอกเสื้อเม็ดที่ ๒ ปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูข้างขวา

ข้อ ๓๐ นายทหารคนสนิท ใช้สายยงยกเป็นสายถัก ๑ เส้น ประกอบตุ่มโลหะสีทอง ๑ ตุ่ม ทำเป็นปวงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูข้างขวา ให้ตุ่มโลหะสีทองอยู่ทางด้านหน้า

สายยงยกทำด้วยไหมทองหรือไหมสีเหลือง ใช้ประกอบกับเครื่องแบบ ดังนี้

(๑) เครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอแอมะที่ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบกันหนาวสีน้ำเงินดำ ใช้สายยงยกไหมทอง

(๒) เครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอแอมะที่ไม่ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ใช้สายยงยกไหมสีเหลือง

(๓) เครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอพับหรือเครื่องแบบปกติกากีนวลแกมเขียวคอพับ ใช้สายยงยกไหมสีเหลืองเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นปวงคล้องใต้แขนขวาปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูข้างขวา

นายทหารซึ่งใช้สายยงยกเสนาธิการและดำรงตำแหน่งนายทหารคนสนิท ใช้สายยงยกเสนาธิการแต่อย่างเดียว

ข้อ ๓๑ นักเรียนนายสิบและนักเรียนนายทหาร ใช้เครื่องหมายเลขตามชั้นปีการศึกษา ติดบนอินทรธนูทั้งสองข้าง ห่างจากริมอินทรธนูทางด้านไหล่ ๑ เซนติเมตร ให้ด้านบนของเลขอยู่ทางด้านคอ

นักเรียนนายร้อยซึ่งศึกษาวิชาการแพทย์และนักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ใช้เครื่องหมาย ๑-พ ๒-พ ๓-พ ๔-พ ๕-พ และ ๖-พ ตามชั้นปีการศึกษาที่ศึกษาวิชาการแพทย์ สำหรับนักเรียนนายร้อยหลักสูตรพิเศษ ใช้เครื่องหมายอักษร พ และนักเรียนนายร้อยสำรอง ใช้เครื่องหมายอักษร นส แทนเครื่องหมายเลขตามวรรคหนึ่ง

เครื่องหมายตามข้อนี้ทำด้วยโลหะสีทอง เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้ติด
เครื่องหมายนี้ที่คอเสื้อข้างซ้าย สำหรับนักเรียนนายสิบให้ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกึ่งกลางปกกระเป่า

ข้อ ๓๒ นักเรียนนายทหาร ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้าต่อน หัวหน้าหมวด
หัวหน้ากองร้อย หัวหน้ากองพัน หรือหัวหน้านักเรียน ใช้เครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง ติดที่กึ่งกลางบน
อินทรรูททั้งสองข้าง ให้ด้านบนของเครื่องหมายอยู่ทางด้านคอ ดังนี้

หัวหน้าต่อน	รูปจักร
หัวหน้าหมวด	รูปจักรภายใต้พระมหามงกุฏ
หัวหน้ากองร้อย	รูปจักรภายใต้พระมหามงกุฏมีรัศมี
หัวหน้ากองพัน	รูปกระบี่ไขว้ประกอบกับจักรภายใต้ พระมหามงกุฏมีรัศมี
หัวหน้านักเรียนนายร้อย	รูปกระบี่ไขว้ประกอบกับจักรภายใต้ พระมหามงกุฏมีรัศมีและมีช่อชัยพฤกษ์ โอบอยู่เบื้องล่าง
หัวหน้านักเรียนแพทย์ทหาร วิทยาลัยแพทยศาสตร์	รูปอักษร รร ๖ ภายใต้พระมหามงกุฏมีรัศมี และช่อชัยพฤกษ์โอบอยู่เบื้องล่าง
หัวหน้านักเรียนนายทหารแผนที่	รูปจักรประกอบกับกระบองมีดาวกลางจักร
หัวหน้านักเรียนนายร้อยสำรอง	รูปพระเกี้ยวมีรัศมี

เครื่องหมายตามข้อนี้ เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดที่คอเสื้อด้านซ้าย
เหนือเครื่องหมายเลขชั้นปีการศึกษา

ข้อ ๓๓ พลทหารอาสาสมัคร ใช้เครื่องหมายอักษร อส และเลขตามจำนวนปีที่อาสาสมัคร
ต่อท้ายตัวอักษร ทำด้วยโลหะสีทอง ติดบนอินทรรูททั้งสองข้างห่างจากริมอินทรรูททางด้านไหล่ ๑ เซนติเมตร
ให้ด้านบนของเครื่องหมายอยู่ทางด้านคอเครื่องหมายตามข้อนี้ เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม
ให้ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกึ่งกลางปกกระเป่า

ข้อ ๓๔ ทหารในหน่วยทหารรักษาพระองค์หรือหน่วยทหารที่มีนามเกียรติยศ
ใช้เครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทองติดที่อกเสื้อขวาเหนือกึ่งกลางปกกระเป่า ดังนี้

(๑) ทหารในกองบังคับการกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในกองพันที่ ๑ และ
กองพันที่ ๒ และกองพันที่ ๔ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ และในกรมทหารมหาดเล็กรักษา
ราชวัลลภรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้อักษร จปร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
๒ เซนติเมตร

(๒) ทหารในกองพันที่ ๓ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ใช้อักษร ว มีพระมหามงกุฎ ขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร สูง ๒.๕ เซนติเมตร

(๓) ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ และในหน่วยทหารช่างรักษาพระองค์ ใช้อักษรพระปรมาภิไธยย่อในองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร

(๔) ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และทหารในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้อักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ขนาดกว้าง ๑.๔ เซนติเมตร สูง ๒.๒ เซนติเมตร

(๕) ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้อักษร รร ๖ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร

(๖) ทหารในกองพันทหารม้าที่ ๖ ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ใช้อักษร สผ ขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร สูง ๑.๘ เซนติเมตร

(๗) ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ใช้อักษรพระนามาภิไธยย่อ สว ขนาดกว้าง ๒ เซนติเมตร สูง ๒.๗ เซนติเมตร

(๘) ทหารในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และนักเรียนนายร้อย ทหารในกองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ ทหารในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ทหารในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ทหารในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ทหารในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ และทหารในกรมทหารขนส่งรักษาพระองค์ ใช้อักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร

(๙) ทหารในสำนักงานเลขาธิการฝ่ายทหารประจำสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ใช้อักษรพระนามาภิไธยย่อ มวก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร

ทหารในหน่วยทหารในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ใช้อักษรพระนามาภิไธยย่อ มวก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ เซนติเมตร เมื่อใช้ประกอบกับเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ใช้ชนิดปักด้วยไหมหรือวัตถุเทียมไหมสีเหลืองบนแผ่นผ้าสีน้ำเงินดำ มีขอบวงกลมล้อมรอบตัวอักษร

(๑๐) ทหารในหน่วยทหารที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้สถาปนาเป็นหน่วยทหารในพระองค์ ใช้อักษรพระปรมาภิไธยย่อหรืออักษรพระนามาภิไธยย่อของพระองค์นั้น ๆ

ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสลิมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสลิมสรอกอ่อน ให้ใช้ขนาดย่อลง เหลือสามในสี่ และให้ติดบนเสื้อส่วนที่แบะพับด้านขวา

ข้อ ๓๕ ทหารซึ่งเป็นนักโคตร่ม ใช้เครื่องหมายนักโคตร่มติดที่อกเสื้อด้านซ้ายเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามชั้น ดังนี้

ชั้นที่ ๑ เป็นรูปร่มชูชีพอยู่เหนือเอราวัณ ปีกหรือทำด้วยดินเงินหรือวัตถุเทียมดินเงิน ระหว่างเศียรเอราวัณกับขอบกระโปรงร่มมีอุณาโลมทำด้วยโลหะสีเงินประกอบกับปีกนก ๒ ปีก ปีกหรือทำด้วยดินทองหรือวัตถุเทียมดินทองบนพื้นล็กหลาดสีแดง กว้าง ๑๐ เซนติเมตร สูง ๔ เซนติเมตร ที่กึ่งกลางตัวร่มชูชีพมีดาวโลหะสีน้ำเงิน ๑ ดาว และช่อชัยพฤกษ์โลหะสีน้ำเงินโอบใต้ดาว

ชั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ไม่มีช่อชัยพฤกษ์

ชั้นที่ ๓ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ไม่มีดาวและช่อชัยพฤกษ์

ชั้นกิตติมศักดิ์ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ไม่มีอุณาโลม

เครื่องหมายนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด เว้นแต่เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม ใช้ชนิดปักด้วยด้ายมันหรือไหมสีน้ำเงินดำ เย็บติดอกเสื้อข้างซ้าย ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสลิมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสลิมสรอกอ่อน ใช้ชนิดปักหรือทำด้วยดินหรือวัตถุเทียมดินขนาดย่อลงเหลือหนึ่งในสอง ติดบนเสื้อส่วนที่แบะพับด้านซ้าย สำหรับผู้ที่ได้รับเครื่องหมายนักโคตร่มชั้นกิตติมศักดิ์และสายยศไหมสีแดง ให้แต่งกายได้เช่นเดียวกับนักโคตร่มประจำกอง

ข้อ ๓๖ ทหารซึ่งเป็นนักบิน ใช้เครื่องหมายแสดงความสามารถในการบิน ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามชั้น ดังนี้

ชั้นที่ ๑ เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก ทำด้วยโลหะสีเงิน กว้าง ๒ เซนติเมตร ยาว ๗.๖ เซนติเมตร ระหว่างหัวปีกต่อกันมีรูปอาร์มทำด้วยโลหะสีเงิน กว้าง ๑.๓ เซนติเมตร ยาว ๑.๕ เซนติเมตร ภายในอาร์มเป็นรูปแถบธงไตรรงค์เฉียงจากขวามาซ้าย มีจักรโลหะสีทองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๘ เซนติเมตร ทับบนกลางอาร์ม เหนืออาร์มมีอุณาโลมอยู่ในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมีทำด้วยโลหะสีเงิน

ชั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มมีดาวทำด้วยโลหะสีเงิน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๔ เซนติเมตร แทนอุณาโลมและพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี

ชั้นที่ ๓ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มไม่มีอุณาโลมและพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี

ชั้นกิตติมศักดิ์ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มไม่มีอุณาโลม

ชั้นศิษย์การบินชั้นมัธยม เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ทางด้านขวาไม่มีปีก เหนืออาร์มไม่มีอุณาโลมและพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี

เครื่องหมายนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสโมสรอกอ่อน ให้ใช้ขนาดย่อลงเหลือหนึ่งในสอง และให้ติดบนเสื้อส่วนที่แบะพับด้านซ้าย

ทหารซึ่งเป็นนักบินและนักโดดร่ม ถ้าติดเครื่องหมายแสดงความสามารถในการบิน และเครื่องหมายนักโดดร่มในขณะเดียวกัน ให้ติดเครื่องหมายแสดงความสามารถในการบินเหนือเครื่องหมายนักโดดร่ม

ข้อ ๓๗ ทหารซึ่งเป็นนักทำลายวัตถุระเบิด ให้ใช้เครื่องหมายนักทำลายวัตถุระเบิดติดที่อกเสื้อด้านซ้ายเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องหมายนักทำลายวัตถุระเบิด มีลักษณะเป็นรูปประกอบด้วยกงจักรสายฟ้า และลูกระเบิดทำด้วยโลหะสีเงินทำให้เป็นมัน มีรูปเปลวระเบิดทำด้วยโลหะสีทองอยู่ตรงกลางโอบล้อมจากเบื้องล่างขึ้นบนด้วยช่อชัยพฤกษ์สีเงินทำให้เป็นมัน ขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร กว้าง ๕.๖ เซนติเมตร

เครื่องหมายนักทำลายวัตถุระเบิดกิตติมศักดิ์ มีลักษณะเช่นเดียวกับเครื่องหมายนักทำลายวัตถุระเบิด เว้นแต่มีดาวทำด้วยโลหะสีทองประดับอยู่เหนือเปลวระเบิด

เครื่องหมายตามข้อนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสโมสรอกอ่อน ให้ใช้ขนาดย่อลงเหลือสองในสาม และให้ติดบนเสื้อส่วนที่แบะพับด้านซ้าย

ข้อ ๓๘ ทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรการรบแบบจู่โจมของศูนย์การทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบก ศูนย์การทหารม้า กรมยุทธศึกษาทหารบก ศูนย์สงครามพิเศษ หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษหรือของต่างประเทศที่ศูนย์การทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบก ศูนย์การทหารม้า กรมยุทธศึกษาทหารบก หรือศูนย์สงครามพิเศษ หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีมาตรฐานเทียบเท่าใช้เครื่องหมายทหารจู่โจมติดที่อกเสื้อข้างขวาได้แนวเครื่องหมายหน่วยทหารรักษาพระองค์ มีลักษณะเป็นรูปหัวเสือทำด้วยโลหะสีทองคาบดาบปลายปืนสีเงินทำให้เป็นมัน ด้ามสีน้ำตาลแกมแดง อยู่เหนือช่อชัยพฤกษ์สีเงินทำให้เป็นมัน ขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร กว้าง ๕.๒ เซนติเมตร

เครื่องหมายตามข้อนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสโมสรอกอ่อน ให้ใช้ขนาดย่อลงเหลือสองในสาม และให้ติดบนเสื้อส่วนที่แบะพับด้านขวา

ข้อ ๓๙ ทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพักร่ม ช่อมบ่ารุงและส่งกำลังทางอากาศ ใช้เครื่องหมายแสดงความสามารถในการพักร่ม ช่อมบ่ารุงและส่งกำลังทางอากาศติดที่อกเสื้อด้านขวาเหนือป้ายชื่อ

เครื่องหมายแสดงความสามารถในการพับร่ม ซ่อมบำรุงและส่งกำลังทางอากาศ มีลักษณะเป็นรูปร่มชูชีพอยู่เหนือกองจักรประกอบด้วยปีกนก ๒ ปีก เครื่องหมายนี้ทำด้วยโลหะสีเงินขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร กว้าง ๕ เซนติเมตร

เครื่องหมายแสดงความสามารถในการพับร่ม ซ่อมบำรุงและส่งกำลังทางอากาศกิตติมศักดิ์ มีลักษณะเช่นเดียวกับเครื่องหมายแสดงความสามารถในการพับร่ม ซ่อมบำรุงและส่งกำลังทางอากาศ เว้นแต่มีดาวทำด้วยโลหะสีเงินประดับอยู่เหนือร่มชูชีพ

เครื่องหมายตามข้อนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสโมสรอกอ่อน ให้ใช้ขนาดย่อลงเหลือสองในสาม และให้ติดบนเสื้อส่วนที่แบะพับด้านขวา

ข้อ ๔๐ ทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรสงครามทุนระเบิดจากโรงเรียนทหารช่างกรมการทหารช่าง ใช้เครื่องหมายสงครามทุนระเบิดติดที่อกเสื้อด้านขวาเหนือป้ายชื่อ

เครื่องหมายสงครามทุนระเบิดทำด้วยโลหะ มีลักษณะเป็นรูปทุนระเบิดดักธนูสีเขียวมรกต ที่กลางทุนระเบิดมีเครื่องหมายทหารช่างสีทองตัวนูน ทั้งสองข้างของทุนระเบิดมีสายฟ้าสีทองข้างละ ๑ สาย อยู่ภายในเปลวระเบิดสีแดง ทั้งหมดนี้รองรับด้วยช่อชัยพฤกษ์สีเงิน เครื่องหมายนี้ขนาดสูง ๓.๘ เซนติเมตร กว้าง ๖.๓ เซนติเมตร

เครื่องหมายสงครามทุนระเบิดกิตติมศักดิ์ มีลักษณะเช่นเดียวกับเครื่องหมายสงครามทุนระเบิด เว้นแต่มีดาวสีทอง ๑ ดวง ประดับที่แกนของทุนระเบิด

เครื่องหมายตามข้อนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด เว้นแต่เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนามให้ใช้ชนิดใหม่ปักเย็บติดที่อกเสื้อด้านขวาเหนือป้ายชื่อ ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสโมสรอกอ่อน ให้ใช้ขนาดย่อลงเหลือสองในสาม และให้ติดบนเสื้อส่วนที่แบะพับด้านขวา

ข้อ ๔๑ พลทหารซึ่งทำหน้าที่อย่างนายสิบ ใช้บั้งทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินขนาดเท่ากับบั้งเครื่องหมายยศสิบตรี ติดที่แขนเสื้อข้างซ้ายด้านนอกกึ่งกลางระหว่างไหล่กับข้อศอก

ข้อ ๔๒ พลทหารซึ่งทำหน้าที่ครูทหารใหม่ ใช้เครื่องหมายรูปจักรทำด้วยโลหะสีทองเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ทาบบนพื้นสักหลาดสีน้ำเงินรูปวงกลม ติดที่แขนเสื้อข้างซ้ายด้านนอกกึ่งกลางระหว่างไหล่กับข้อศอก

ข้อ ๔๓ ทหารซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตรวจเลือกใช้ปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเล็ร์จสีแดง กว้าง ๗ เซนติเมตร ขลิบริมสีน้ำเงินข้างละ ๐.๕ เซนติเมตร

ทหารซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในการตรวจเลือกใช้ปลอกแขนทำด้วยล็กพลาสติกหรือเล็ร็จ
สีน้ำเงิน กว้าง ๗ เซนติเมตร ขลิบริมสีแดงข้างละ ๐.๕ เซนติเมตร
ปลอกแขนตามข้อนี้ ให้สวมที่แขนเลื้อข้างขวาเหนือข้อศอก

ภาค ๒

เครื่องแบบทหารหญิง

หมวด ๑

ชนิดของเครื่องแบบ

- ข้อ ๔๔ เครื่องแบบทหารหญิง มี ๑๓ ชนิด คือ
- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
    - (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีขาว
    - (ข) เลื้อชั้นนอกคอแบะสีขาว
    - (ค) กระโปรงสีขาว
    - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก
    - (จ) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน
    - (ฉ) กระเป๋าสีดำขนาดเล็ก
  - (๒) เครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอแบะ ประกอบด้วย
    - (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกาก็แกมเขียว
    - (ข) เลื้อชั้นนอกคอแบะสีกาก็แกมเขียว
    - (ค) กระโปรงสีกาก็แกมเขียว
    - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก
    - (จ) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน
    - (ฉ) กระเป๋าสีดำขนาดใหญ่
  - (๓) เครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอปก ประกอบด้วย
    - (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกาก็แกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกาก็แกมเขียว
    - (ข) เลื้อคอปกสีกาก็แกมเขียว

- (ข) เลื้อยคอปป์สีกากีถั่วลันเตาเขียว
- (ค) กระจังสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือกระจังถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียวแบบปกติ

ถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียวแบบปกติ

- (ง) เข็มขัดหนังสีดำ หรือเข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกากีถั่วลันเตาเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก หรือรองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (ฉ) กระเป๋าสีดำขนาดใหญ่

สำหรับเข็มขัดหนังสีดำกับรองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก ให้ใช้กระจังสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือกระจังถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียว และเข็มขัดด้ายถัก หรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือสีดำ กับรองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก ให้ใช้กับถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียวแบบปกติ

(๓) เครื่องแบบปกติขาวคอปป์ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือหมวกทวินสีกากีถั่วลันเตาเขียว
- (ข) เลื้อยคอปป์สีขาว
- (ค) กระจังสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือกระจังถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียวแบบปกติ

ถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียวแบบปกติ

- (ง) เข็มขัดหนังสีดำ หรือเข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกากีถั่วลันเตาเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก หรือรองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (ฉ) กระเป๋าสีดำขนาดใหญ่

สำหรับเข็มขัดและรองเท้า ให้ใช้เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียวคอปป์

(๔) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

(ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็กสีกากีถั่วลันเตาเขียว

- (ข) เลื้อยคอเปิดสีกากีถั่วลันเตาเขียว
- (ค) ถั่วลันเตาสีกากีถั่วลันเตาเขียวแบบฝึก
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกากีถั่วลันเตาเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าสูงครีมน่องหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก หรือรองเท้าเดินป่า

(๕) เครื่องแบบสนาม ประกอบด้วย

(ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีถั่วลันเตาเขียว หรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกเหล็กสีกากีถั่วลันเตาเขียว

- (ข) เลื้อยคอบเปิดสีกากีแกมเขียว หรือเลื้อยสนามคอบเปิดสีกากีแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึก หรือกางเกงสนามขายาวสีกากีแกมเขียว
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก หรือรองเท้าเดินป่า

เครื่องแบบสนามตาม (ก) (ข) และ (ค) ในบางโอกาสจะใช้สีกากีแกมเขียวที่ระบายหรือแต้มด้วยสีอื่น เพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศก็ได้

เครื่องแบบชนิดนี้ ให้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย

(๑๐) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กระโปรงสีดำและกระเป๋าสีดำขนาดเล็ก

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงอ่อนสีดำ
- (ข) เลื้อยชั้นนอกคอบปิดสีขาว
- (ค) กระโปรงสีดำแบบป้าย
- (ง) คันซีฟ
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก หรือรองเท้าสูงหนังสีดำ ชนิดไม่

ผูกเชือก

- (ฉ) ถุงเท้ายาวสีดำ

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ และในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้ใช้เครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงอ่อนสีน้ำเงินดำ
- (ข) เลื้อยชั้นนอกคอบปิดสีขาว

(ค) กระโปรงสีฟ้าหม่นแบบป้าย

(ง) คันซีฟ

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก หรือรองเท้าสูงหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก

(ฉ) ถุงเท้ายาวสีดำ

(๑๑) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ เว้นแต่ในโอกาสที่อยู่ในต่างประเทศ ที่มีอากาศหนาว ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีน้ำเงินดำ เลือช้้นนอกคอแบะสีน้ำเงินดำ และกระโปรงสีน้ำเงินดำ

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงอ่อนสีดำ มีพู่

(ข) เลือ่เต็มยศรักษาพระองค์

(ค) กระโปรงสีดำแบบป้าย

(ง) คันซีฟและประคด

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก หรือรองเท้าสูงหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก

(ฉ) ถุงเท้ายาวสีดำ

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ และในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้ใช้เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงอ่อนสีน้ำเงินดำ มีพู่

(ข) เลือ่เต็มยศรักษาพระองค์

(ค) กระโปรงสีฟ้าหม่นแบบป้าย

(ง) คันซีฟและประคด

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก หรือรองเท้าสูงหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก

(ฉ) ถุงเท้ายาวสีดำ

(๑๒) เครื่องแบบสโมลสร เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีน้ำเงินดำ

(๑๓) เครื่องแบบสโมสรอกอ่อน ประกอบด้วย

(ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีขาว

(ข) เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีขาว

(ค) เสื้อเชิ้ตอกจีบสีขาว

(ง) กระโปรงสีดำ

(จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก

(ฉ) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน

(ช) กระเป๋าสีดำขนาดเล็ก

(ซ) ผ้าผูกคอสีดำเงื่อนรูปสามเหลี่ยม

หมวด ๒

ส่วนของเครื่องแบบ

ข้อ ๔๕ หมวกมี ๙ แบบ คือ

(๑) หมวกหนีปลิกาก็แกมเขี้ยว มีสาบโดยรอบป้ายเฉียงทางด้านหน้าลงไปทางซ้าย รูปหมวกตัดให้เรียวโค้งไปตามศิระชะ มีขลิบที่ขอบหมวกเช่นเดียวกับทหารชาย ด้านซ้ายห่างจากกึ่งกลางด้านหน้าหมวก ๔ เซนติเมตร มีตราหน้าหมวกขนาดเล็ก

(๒) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว ลักษณะเช่นเดียวกับหมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีแกมเขียวของทหารชาย

(๓) หมวกทรงอ่อนสีดำ ด้านซ้ายหมวกมีตราหน้าหมวกขนาดกลางใช้ประกอบกับเครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม

(๔) หมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว ลักษณะเช่นเดียวกับหมวกเหล็กสีกากีแกมเขียวของทหารชาย

(๕) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกากีแกมเขียว มีปีกโดยรอบพอสวมควรด้านข้างทั้งสองพับขึ้นเล็กน้อย และมีเครื่องประกอบ คือ

(ก) ตราหน้าหมวกขนาดกลาง ตรงกึ่งกลางหน้าหมวก

(ข) สายรัดคาง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้แถบไหมทอง สำหรับนายทหารประทวนใช้หนังสีดำ ที่ปลายสายรัดคางทั้งสองข้าง ติดดุมโลหะสีทองขนาดเล็กข้างละ ๑ ดุม

(ค) ผ้าพันหมวก ให้มีเฉพาะนายทหารสัญญาบัตร มีลักษณะดังนี้

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพล ใช้ลัทธิลาดสีบานเย็น กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ที่กึ่งกลางผ้าพันหมวกมีแถบสีดำ กว้าง ๐.๓ เซนติเมตร สองแถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร และให้มีรูปช่อชัยพฤกษ์ข้างตราหน้าหมวกทั้งสองข้างปักด้วยดินทองหรือทำด้วยวัตถุเทียมดินทองข้างละสองแถว

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพันและนายร้อย ใช้ลัทธิลาดสีน้ำเงิน กว้าง ๓ เซนติเมตร ขลิบริมสีแดง กว้าง ๐.๔ เซนติเมตร สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นพันเอก ให้มีรูปช่อชัยพฤกษ์ข้างตราหน้าหมวกทั้งสองข้างปักด้วยดินทองหรือทำด้วยวัตถุเทียมดินทองข้างละหนึ่งแถว

(๖) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีขาว ลักษณะเช่นเดียวกับหมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกากีแกมเขียว

(๗) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีน้ำเงินดำ ทำด้วยลัทธิลาดหรือเล็จรลักษณะเช่นเดียวกับหมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกากีแกมเขียว

(๘) หมวกทรงอ่อนสีดำ ด้านซ้ายหมวกมีตราราชวัลลภ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีพู่สีดำติด ณ ที่ที่มีตราราชวัลลภ

สำหรับทหารหญิงในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ด้านซ้ายหมวกมีตราครุฑพ่าห์ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีพู่สีดำติด ณ ที่ที่มีตราหน้าหมวก

สำหรับทหารหญิงในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ด้านซ้ายหมวกมีตราพระมหามงกุฎเพชรราชู เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีพู่สีน้ำเงินพาดติด ณ ที่ที่มีตราหน้าหมวก

สำหรับทหารหญิงในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ด้านซ้ายหมวกมีตราเหมือนตราหน้าหมวกยอดของทหารชายในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีผู้สีดำติด ณ ที่ที่มีตราหน้าหมวก

สำหรับทหารหญิงในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ด้านซ้ายหมวกมีตราเหมือนตราหน้าหมวกยอดของทหารชายในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีผู้สีดำติด ณ ที่ที่มีตราหน้าหมวก

สำหรับทหารหญิงในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ ด้านซ้ายหมวกมีตราครุฑพ่าห์ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีผู้สีเลือดหมูติด ณ ที่ที่มีตราหน้าหมวก

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านซ้ายหมวกมีตราครุฑพ่าห์ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีผู้สีบานเย็นติด ณ ที่ที่มีตราหน้าหมวก

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ด้านซ้ายหมวกมีตราเหมือนตราหน้าหมวกยอดของทหารชายในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีผู้สีดำติด ณ ที่ที่มีตราหน้าหมวก

(๙) หมวกทรงอ่อนสีน้ำเงินดำ ด้านซ้ายหมวกมีตราครุฑพ่าห์ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีผู้สีฟ้าหม่นติด ณ ที่ที่มีตราครุฑพ่าห์ สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สำหรับทหารหญิงในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ด้านซ้ายหมวกมีตราพระราชลัญจกร เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ มีผู้สีฟ้าหม่นติด ณ ที่ที่มีตราพระราชลัญจกร

ข้อ ๔๖ เลื้อย มี ๑๓ แบบ คือ

(๑) เลื้อยคอเปิดสีกาก็แกมเขียว ลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยคอเปิดสีกาก็แกมเขียวของทหารชาย

(๒) เลื้อยสนามคอเปิดสีกาก็แกมเขียว ลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยคอเปิดสีกาก็แกมเขียวของทหารชาย

(๓) เลื้อยคอบกสีกาก็แกมเขียว ที่แนวอกมีตุ่ม ๓ ตุ่ม แขนยาวไม่รัดข้อมือหรือแขนสั้นเหนือข้อศอกไม่เกิน ๕ เซนติเมตร ปลายแขนพับทบ มีกระเป๋าล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าปะมีแถบ

ตรงกึ่งกลางตามทางตั้ง ไม่มีปก มุมกระเป๋าด้านล่างเป็นรูปตัดพองาม ปากกระเป๋าชัดคม ๑ ดุม และมีอินทรรนุอ่อนชัดคมข้างละ ๑ ดุม ดุมทั้งลั่นใช้ดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก

(๔) เลื้อยคอปกสีขาว ลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยคอปกสีกากีแกมเขียว

(๕) เลื้อยคอปกสีกากีนวลแกมเขียวลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยคอปกสีกากีแกมเขียว

(๖) เลื้อยคอปกสีกากีนวลแกมเขียว ไม่มีสาบ ที่ชายคอปกด้านหน้ามีแถบสีกากีแกมเขียว กว้าง ๑ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ ที่แนวอกมีดุม ๓ ดุม แขนสั้นเหนือข้อศอกไม่เกิน ๕ เซนติเมตร ปลายแขนพับทบและมีอินทรรนุอ่อนชัดคมข้างละ ๑ ดุม ดุมทั้งลั่นใช้ดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก

เมื่อสวมเสื้อนี้ ให้สอดชายเสื้อไว้ภายในกระโปรงสีกากีแกมเขียว กระโปรงกางเกงสีกากีแกมเขียว หรือกางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ

(๗) เลื้อยคอปกสีขาว ไม่มีสาบ ที่ชายคอปกด้านหน้ามีแถบสีกากีแกมเขียว กว้าง ๑ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ ที่แนวอกมีดุม ๓ ดุม แขนยาวรัดข้อมือชัดคมข้างละ ๑ ดุม หรือแขนสั้นเหนือข้อศอกไม่เกิน ๕ เซนติเมตร ปลายแขนพับทบ และมีอินทรรนุอ่อนชัดคมข้างละ ๑ ดุม ดุมทั้งลั่นใช้ดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก

เมื่อสวมเสื้อนี้ ให้สอดชายเสื้อไว้ภายในกระโปรงสีกากีแกมเขียว กระโปรงกางเกงสีกากีแกมเขียว หรือกางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ

(๘) เลื้อยชั้นนอกคอแบะสีกากีแกมเขียว แบบคอบ้าน มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๓ ดุม มีกระเป๋าล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าคอเล็กน้อย ไม่มีปก และมีอินทรรนุอ่อนชัดคมโลหะสีทองขนาดเล็ก ข้างละ ๑ ดุม เลื้อยแบบนี้ให้ใช้เลื้อยเช็ดสีกากีนวลแกมเขียว ผูกผ้าผูกคอสีกากีแกมเขียว เจื่อนกะลาสีประกอบด้วย แต่ในโอกาสไว้ทุกข์ให้ใช้ผ้าผูกคอสีดำเจื่อนกะลาสี

(๙) เลื้อยชั้นนอกคอแบะสีขาว ลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยชั้นนอกคอแบะสีกากีแกมเขียว แต่ใช้อินทรรนุแข็ง เลื้อยแบบนี้ให้ใช้เช็ดสีขาว ผูกผ้าผูกคอสีดำเจื่อนกะลาสีประกอบด้วย เว้นแต่เมื่อแต่งเครื่องแบบสโมสร ให้ผูกผ้าผูกคอสีดำเจื่อนหุกระต่าย

(๑๐) เลื้อยชั้นนอกคอแบะสีน้ำเงินดำ ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยชั้นนอกคอแบะสีกากีแกมเขียว

(๑๑) เลื้อยชั้นนอกคอปิดสีขาว มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ ที่แนวอกมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๕ ดุม ด้านหน้ามีกระเป๋าล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าคอไม่มีปก และใช้อินทรรนุแข็ง

(๑๒) เลื้อยเต็มยศรักษาพระองค์

(ฎ) ทหารหญิงในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้เสื้อลักษณะเช่นเดียวกับเสื้อเต็มยศรักษาพระองค์ของทหารชายในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

(๑๓) เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีเขียว มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ คอแบะกว้างไม่มีปาก กลมมนถึงชาย พับแหลมใต้ออก ปาดเอวเช่นเดียวกับเสื้อชั้นนอกเปิดอกสีเขียวของทหารชาย ด้านหน้าระหว่างชายคอพับถึงชายเสื้อ มีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ข้างละ ๑ ดุม มีสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน เสื้อแบบนี้ใช้อินทรธนูแข็ง และให้ใช้เสื้อและเครื่องประกอบ ดังนี้

(ก) เสื้อเชิ้ตอกจีบสีขาวแขนยาว ข้อมือแข็งขัดดุม คอปกเชิ้ตเป็นรูปบัวมน ผูกผ้าพันคอสีดำเป็นรูปสามเหลี่ยมจากชายปกบัวมน

(ข) แพรแถบรัดเอวสีแดง เช่นเดียวกับสายอินทรธนูกึ่งกลางด้านหน้า กว้าง ๗ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้าง กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาวเท่าขนาดเอวของผู้ใช้

ข้อ ๔๗ กระโปรงและกางเกง มีดังนี้

(๑) กระโปรงสีกากีแกมเขียว ยาวปิดเข้าพอสมควร ชายกระโปรงไม่บาน ไม่มีกระเป่า ไม่มีทับด้านหน้า สำหรับด้านหลังเป็นแบบผ่าซ้อนกันชั้นเดียวซึ่งมีความสูงจากชายกระโปรง ไม่ต่ำกว่า ๑๕ เซนติเมตร แต่ไม่เกิน ๒๕ เซนติเมตร โดยซ้อนกันลึกไม่น้อยกว่า ๑๐ เซนติเมตร ที่ขอบเอวมีห่วงกว้าง ๑ เซนติเมตร จำนวน ๔ ห่วง สำหรับสอดสายเข็มขัด โดยให้ห่วงคู่หน้าอยู่ห่างจากกึ่งกลางหัวเข็มขัดประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ทั้งทางซ้ายและทางขวา ส่วนห่วงคู่หลังให้อยู่ตรงแนวเดียวกับห่วงคู่หน้า ทำด้วยผ้าสีเดียวกับกระโปรง

(๒) กระโปรงสีขาว ลักษณะเช่นเดียวกับกระโปรงสีกากีแกมเขียว

(๓) กระโปรงสีดำ ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จ ลักษณะเช่นเดียวกับกระโปรงสีกากีแกมเขียว

(๔) กระโปรงสีน้ำเงินดำ ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จ ลักษณะเช่นเดียวกับกระโปรงสีกากีแกมเขียว

(๕) กระโปรงสีดำแบบป้าย ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จ เป็นผ้าชั้นเดียวเมื่อสวมให้ป้ายขวาพับซ้าย ชายกระโปรงยาวเลยครึ่งน่องเล็กน้อย

(๖) กระโปรงสีฟ้าหม่นแบบป้าย ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จ ลักษณะเช่นเดียวกับกระโปรงสีดำแบบป้าย

(๗) กระโปรงกางเกงสีกากีแกมเขียว ยาวปิดเข้าพอสมควร ชายกระโปรงกางเกงบานเล็กน้อย ไม่มีกระเป่า ด้านหน้าและด้านหลังเป็นแบบจีบกระทบ ที่ขอบเอวมีห่วง กว้าง ๑ เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๕ เซนติเมตร จำนวน ๔ ห่วง สำหรับสอดสายเข็มขัดโดยให้ห่วงคู่หน้าอยู่ห่างจากกึ่งกลาง

หัวเข็มขัด ประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ทั้งทางซ้ายและทางขวา ส่วนห่วงคู่หลังให้อยู่ตรงแนวเดียวกับห่วงคู่หน้าทำด้วยผ้าสีเดียวกับกระโปรงกางเกง

(๘) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฟีก ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฟีกของทหารชาย ปลายขากว้างไม่น้อยกว่า ๑๖ เซนติเมตร แต่ไม่เกิน ๒๒ เซนติเมตร

(๙) กางเกงสนามขายาวสีทากี้แกมเขียว ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงสนามขายาวสีทากี้แกมเขียวของทหารชาย

(๑๐) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบปกติ ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบปกติของทหารชาย

ข้อ ๔๘ เข็มขัด ประคดและคั่นซีพ มีดังนี้

(๑) เข็มขัด มี ๓ แบบ คือ

(ก) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทากี้แกมเขียว ลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทากี้ของทหารชาย ใช้คาดทับขอบกางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฟีก หรือกางเกงสนามขายาวสีทากี้แกมเขียว หรือกางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบปกติ

(ข) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีดำ ลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีดำของทหารชาย ใช้คาดทับขอบกางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฟีก หรือกางเกงสนามขายาวสีทากี้แกมเขียว หรือกางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบปกติ

(ค) เข็มขัดหนังสีดำ มีขนาดและหัวเข็มขัดเช่นเดียวกับเข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทากี้แกมเขียวของทหารชาย ใช้คาดทับขอบกระโปรงสีทากี้แกมเขียว หรือกระโปรงกางเกงสีทากี้แกมเขียว

(๒) ประคดและคั่นซีพ

(ก) ในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่นเดียวกับประคดและคั่นซีพของทหารชายในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ข) ในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่นเดียวกับประคดและคั่นซีพของทหารชายในหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ค) ในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ เช่นเดียวกับประคดและคั่นซีพของทหารชายในกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ง) ในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ เช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(จ) ในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ฉ) ในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ช) ในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ เช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ซ) ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ฌ) ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ เช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ญ) ในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เช่นเดียวกับประคดคันทิพของทหารชายในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ฎ) ในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ แต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

(ฏ) ในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เช่นเดียวกับประคดและคันทิพของทหารชายในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแต่มีขนาดย่อมกว่าของทหารชาย

ข้อ ๔๙ รองเท้า มี ๖ แบบ คือ

(๑) รองเท้าหุ้มสันหนังสือดำ ชนิดไม่ผูกเชือก ส้นใหญ่พอสมควร สูงไม่เกิน ๗ เซนติเมตร

(๒) รองเท้าหุ้มสันหนังสือดำ ชนิดผูกเชือก

(๓) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสือดำ ชนิดผูกเชือก

๑๖๒

(๔) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก

(๕) รองเท้าสูงหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก

(๖) รองเท้าเดินป่า

รองเท้าทุกแบบต้องมีส้น ไม่มีริ้วและลวดลาย

ข้อ ๕๐ กระเป๋าถือ มี ๒ แบบ คือ

(๑) กระเป๋าถือสีดำขนาดใหญ่ ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สูง ๒๐ เซนติเมตร

ยาว ๓๐ เซนติเมตร มีสายสะพาย

(๒) กระเป๋าถือสีดำขนาดเล็ก ลักษณะเช่นเดียวกับกระเป๋าถือสีดำขนาดใหญ่เว้นแต่สูง ๑๕ เซนติเมตร ยาว ๒๐ เซนติเมตร ไม่มีสายสะพาย

กระเป๋าถือทั้ง ๒ แบบไม่มีลวดลายโดยปกติถือด้วยมือซ้าย สำหรับกระเป๋ามีสายสะพายจะสะพายที่ไหล่ซ้ายห้อยลงมาใต้แนวเอวก็ได้

หมวด ๓

อินทราธนูและเครื่องหมายยศ

ข้อ ๕๑ อินทราธนู มี ๒ แบบ คือ

(๑) อินทราธนูอ่อน ทำด้วยล็กหลาด เลิรจ์หรือผ้า ชนิดและสีเดียวกับเสื้อเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมเรียวกจากทางด้านไหล่ไปทางคอ ปลายมน ด้านไหล่ กว้าง ๔ เซนติเมตร เย็บติดกับเสื้อ ด้านคอ กว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนปลายขัดดุม

(๒) อินทราธนูแข็ง ลักษณะเช่นเดียวกับอินทราธนูแข็งของทหารชาย เว้นแต่ขนาดเช่นเดียวกับอินทราธนูอ่อน

ข้อ ๕๒ เครื่องหมายยศ มีดังนี้

(๑) นายทหารประทวนชั้นนายสิบ ใช้เครื่องหมายยศและประดับเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นนายสิบชาย แต่ปลายบั้งทั้งสองข้าง ห่างกัน ๕ เซนติเมตร

(๒) นายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ใช้เครื่องหมายยศและประดับเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบชาย แต่ปลายบั้งทั้งสองข้าง ห่างกัน ๒.๕ เซนติเมตร

(๓) นายทหารสัญญาบัตร ใช้เครื่องหมายยศเช่นเดียวกับนายทหารสัญญาบัตรชาย

เครื่องหมายยศสำหรับเครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม อนุโลมใช้เช่นเดียวกับทหารชาย

หมวด ๔

เครื่องหมายเหล่า เครื่องหมายสังกัด และเครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๕๓ เครื่องหมายเหล่า เครื่องหมายสังกัด และเครื่องหมายพิเศษ ลักษณะเช่นเดียวกับ
เครื่องหมายเหล่า เครื่องหมายสังกัด และเครื่องหมายพิเศษของทหารชาย

ภาค ๓

เครื่องแบบพิเศษ

ข้อ ๕๔ เครื่องแบบกันหนาวสำหรับทหารชาย มี ๒ แบบ คือ

(๑) เครื่องแบบกันหนาวกากีแกมเขียว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอแบะ
หมวก เลื้อ และกางเกงของเครื่องแบบนี้ ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีสีกากีแกมเขียว

เครื่องแบบนี้ใช้ได้สำหรับทหารทุกชั้น

(๒) เครื่องแบบกันหนาวน้ำเงินดำ ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินดำ

(ข) เลื้อชั้นนอกคอปิดสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อเต็มยศสีน้ำเงินดำ

(ค) กางเกงแถบ ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีสีน้ำเงินดำ ใช้แถบสีแดงลักษณะ

เช่นเดียวกับกางเกงแถบของนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป เว้นแต่นายทหารสัญญาบัตรชั้นจอมพล
และนายพล นักเรียนนายร้อย นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า และนักเรียน
นายทหารแผนที่ใช้กางเกงแถบของเครื่องแบบเต็มยศ ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีสีน้ำเงินดำ

(ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

เครื่องแบบนี้ใช้ได้เฉพาะนายทหารสัญญาบัตร นายดาบ นักเรียนนายร้อย นักเรียน
แพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า และนักเรียนนายทหารแผนที่

ข้อ ๕๕ เครื่องแบบกันหนาวสำหรับทหารหญิง มี ๒ แบบ คือ

(๑) เครื่องแบบกันหนาวกากีแกมเขียว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอแบะ
หมวก เลื้อ และกระโปรงของเครื่องแบบนี้ ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จลีสีกากีแกมเขียว

(๒) เครื่องแบบกันหนาวน้ำเงินดำ เช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศในต่างประเทศที่มีอากาศหนาว

ข้อ ๕๖ ทหารชายเหล่าทหารดุริยางค์ ในโอกาสบรรเลงใช้เครื่องแบบ ดังนี้

(๑) ชุดบรรเลงเกียรติยศใหญ่ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (ข) เลื้อยชั้นนอกคอกปิดสีขาว
- (ค) กางเกงแถบ มีแถบลັกหลาดสีแดง เช่นเดียวกับกางเกงแถบในข้อ ๑๒ (๕)
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (จ) สายยางยคโหมสีเหลืองแซมแดง เป็นสายถัก ๒ เส้น ประกอบด้วยตุ้มโลหะสีทอง

๑ ตุ้ม สายทั้ง ๒ เส้น ถักเป็นปวงใหญ่ ๑ เส้น เล็ก ๑ เส้น คล้องใต้แขนขวา ให้ตุ้มอยู่ที่อกเลื้อย ปลายสายรวมติดอยู่ที่ตุ้มอินทรธนูข้างขวา

(๒) ชุดบรรเลงเกียรติกษัตริย์ทั่วไปขาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (ข) เลื้อยชั้นนอกคอกแยะสีขาว รัดเอว แบบคอบ้าน ไม่มีตะเข็บหลังที่แนวอกมีตุ้ม

ซ่อนอยู่ในสาบเลื้อย ด้านหน้ามีกระเป๋าบนข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋ายกมีแถบตรงกึ่งกลางตามทางตั้ง มีปกรูปมน ชายกลางแหลม ปกกระเป๋าขัดตุ้มโลหะสีทองขนาดกลาง กระเป๋าละ ๑ ตุ้ม มีอินทรธนูอ่อนขัดตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็กข้างละ ๑ ตุ้ม มีขอบเลื้อยด้านล่างสุด ตรงรัดเอวมีขอบบ้านกว้างประมาณ ๔ เซนติเมตร ป้ายไปติดขอทางขวาห่างจากกึ่งกลางประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ที่ตรงเอวมีหูเลื้อยสำหรับรัดเอวไปทางหลังและมีตุ้มสีเดียวกับเลื้อยเรียงตามแนวเอวข้างละ ๒ เม็ด ที่ปลายแขนเลื้อย ปักด้วยไหมทองกว้าง ๔ เซนติเมตร ปักป้ายจากกึ่งกลางซ้ายสุดและขวาสุดของตะเข็บข้อมือเลื้อยทั้งสองด้านห่างจากปลายแขนเลื้อย ๔ เซนติเมตร ปักป้ายโค้งขึ้นมาพบกันที่กึ่งกลางข้อมือเลื้อยห่างจากปลายแขนเลื้อยประมาณ ๗ เซนติเมตร ไขว้ทับกันเป็นรูปห้วง ๔ ห้วง โดยมีห้วงขนาดใหญ่ ๒ ห้วงเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ เซนติเมตร อยู่ด้านล่าง และห้วงขนาดเล็ก ๒ ห้วง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร อยู่ด้านบน เลื้อยแบบนี้ให้ใช้กับเลื้อยคอกพับสีขาวแขนยาวและผูกผ้าผูกคอสีน้ำเงินดำเงื่อนกะลาลี

- (ค) กางเกงขายาวสีขาวหรือกางเกงขายาวสีกาก็แกมเขียว
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกาก็แกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (ฉ) สายยางยคโหมสีเหลืองแซมแดง ลักษณะเช่นเดียวกับสายยางยคใน (๑) (จ)

(๓) ชุดบรรเลงเกียรติกษัตริย์ทั่วไปกาก็แกมเขียว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีกาก็แกมเขียว
- (ข) เลื้อยชั้นนอกคอกแยะสีกาก็แกมเขียวรัดเอว ลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยชั้นนอก

คอกแยะสีขาวรัดเอวตาม (๒) (ข) แต่ที่ปลายแขนเลื้อยไม่มีปัก เลื้อยแบบนี้ให้ใช้กับเลื้อยคอกพับสีกาก็แกมเขียวอ่อนและผูกผ้าผูกคอสีกาก็แกมเขียวเงื่อนกะลาลี

- (ค) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวหรือกางเกงขายาวสีขาว
- (ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีทากี้แกมเขียวหรือสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (ฉ) สายยงยศไหมสีเหลืองแซมแดง ลักษณะเช่นเดียวกับสายยงยศใน (๑) (จ)

(๔) ชุดบรรเลงปกติ ใช้เครื่องแบบปกติสีทากี้แกมเขียวคอปับระดับสายยงยศไหมสีเหลืองแซมแดง ลักษณะเช่นเดียวกับสายยงยศใน (๑) (จ)

(๕) ในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวนนักเรียนนายร้อย ซึ่งแต่งเครื่องแบบเครื่องยศหรือเครื่องแบบเต็มยศ หรือหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ หรือหน่วยทหารรักษาพระองค์ ซึ่งแต่งเครื่องแบบเครื่องยศรักษาพระองค์หรือเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ ให้แต่งเครื่องแบบเครื่องยศรักษาพระองค์หรือเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์เช่นเดียวกับทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์หรือทหารรักษาพระองค์

(๖) ในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวนทหารในพิธีตรวจพลสวนสนามและในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวนทหารกองเกียรติยศ นอกจากที่กล่าวใน (๕) ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

- (ก) รองในหมวกเหล็กสีทากี้แกมเขียว และมีสายรัดคางหนังสีขาวกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร
- (ข) เสื้อคอเปิดสีทากี้แกมเขียว และผ้าพันคอสีแดง
- (ค) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฝึก
- (ง) เข็มขัดด้ายถักสีขาว กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร มีตาไก่ หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะ

สีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอน ปลายมน กว้าง ๖ เซนติเมตร ยาว ๗ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยงมีรูปจักรดุนนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด

- (จ) รองเท้าสูงครี้น่องหนังสีดำ เชือกผูกกรองเท้าสีขาว
- (ฉ) สายยงยศไหมสีเหลืองแซมแดง ลักษณะเช่นเดียวกับสายยงยศใน (๑) (จ)

เว้นแต่ปลายสายรวมติดที่ป่าของด้านคอ

(ช) คนถือไม้ชี้ทาง ใช้หมวกทำด้วยโลหะชุบโครเมียมลักษณะเช่นเดียวกับรองในหมวกเหล็ก มีตราหน้าหมวกขนาดใหญ่ และมีสายรัดคางสีขาวให้สวมสายสะพายหนัง มีแถบไหมทองทางด้านนอก สะพายจากไหล่ซ้ายไปขวา

- (ซ) ถุงมือสีขาว

(๗) ทหารแต่ตรงเดียว ในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวนนักเรียนนายร้อยซึ่งแต่งเครื่องแบบเครื่องยศหรือเครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเครื่องแบบอนุโลมตามเครื่องแบบเครื่องยศหรือเครื่องแบบเต็มยศของนักเรียนนายร้อย

(๘) ในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวนทหารซึ่งจัดเป็นกองเกียรติยศพิเศษให้แต่งเครื่องแบบทหารซึ่งจัดเป็นกองเกียรติยศ

เครื่องแบบตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้ประดับเครื่องหมายสำหรับทหารดุริยางค์ทำด้วยโลหะเป็นรูปพิณสีทอง อยู่บนข้อซัยพฤษ์สีเงินขัดมันที่อกเสื้อด้านขวา

ข้อ ๕๗ ทหารหญิงเหล่าทหารดุริยางค์ ในโอกาสบรรเลงใช้เครื่องแบบ ดังนี้

(๑) ชุดบรรเลงเกียรติยศใหญ่ ประกอบด้วย

(ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีขาว ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จ

(ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีขาว เสื้อแบบนี้ให้ใช้เสื้อคอพับแบบชายสีขาว ผูกผ้าผูกคอ

สีน้ำเงินดำเงื่อนกะลาสีประกอบด้วย

(ค) กระโปรงสีน้ำเงินดำ

(ง) รองเท้าหุ้มส้นสูงหนังสีดำ

(จ) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน

(ฉ) กระเป๋าสีดำขนาดใหญ่

(๒) ชุดบรรเลงเกียรติยศทั่วไปขาว เช่นเดียวกับชุดบรรเลงเกียรติยศใหญ่ เว้นแต่ให้ใช้กระโปรงสีขาวและหมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีขาว

(๓) ชุดบรรเลงเกียรติยศทั่วไปกากีแกมเขียว ประกอบด้วย

(ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปีกสีกากีแกมเขียว

(ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีกากีแกมเขียว เสื้อแบบนี้ให้ใช้เสื้อเชิ้ตสีกากีแกมเขียวอ่อน

ผูกผ้าผูกคอสีกากีแกมเขียวเงื่อนกะลาสีประกอบด้วย แต่ในโอกาสไว้ทุกข์ ให้ใช้ผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกะลาสี

(ค) กระโปรงสีกากีแกมเขียว

(ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ

(จ) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน

(ฉ) กระเป๋าสีดำขนาดใหญ่

(๔) ชุดบรรเลงปกติคอพับ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติคอพับสำหรับทหารหญิงทั่วไป

(๕) ในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวนทหารในพิธีตรวจพลสวนสนาม และในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวนทหารกองเกียรติยศ นอกจากที่กล่าวในข้อ ๕๖ (๕) ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) หมวกหนึบสีกากีแกมเขียว

(ข) เสื้อชั้นนอกคอปกสีกากีแกมเขียว มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ตะเข็บกลางยาว

ตะเข็บขนานข้างสั้น ด้านหน้ามีตะเข็บ ๔ ตะเข็บ ตะเข็บยาวข้างละ ๑ ตะเข็บ ตะเข็บสั้นขนานตะเข็บยาว

ข้างละ ๑ ตะเข็บ เอวเลื้อยปล่อย ที่คอและแนวอกมีดุม ๕ ดุม แขนยาวไม่รัดข้อมือ กระเป่าล่างข้างละ ๑ กระเป่า เป็นกระเป่าเจาะเฉียงเล็กน้อย มีปกรูปตัดชายมน และอินทรรนุอ่อนขัดดุมดุมทั้งเส้นใช้ดุมโลหะ สีทองขนาดเล็ก

- (ค) กระโปรงสีกากีแกมเขียว
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (จ) ถุงเท้าสีดำ
- (ฉ) กระเป่าถือสีดำขนาดใหญ่

เครื่องแบบตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ไม่มีสายยงยศ ในโอกาสที่บรรเลงให้ติดเครื่องหมาย สำหรับทหารดุริยางค์ทำด้วยโลหะเป็นรูปพิณสีทองอยู่บนข้อซ้ายพฤษ์สีเงินขัดมันที่อกเสื้อด้านขวา สำหรับชุดบรรเลงเกียรติยศใหญ่ ชุดบรรเลงเกียรติยศทั่วไปขาว และชุดบรรเลงเกียรติยศทั่วไปกากีแกมเขียว ไม่ประดับเครื่องหมายยศ แต่ให้ประดับเพียงเครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด

ข้อ ๕๘ ทหารซึ่งทำหน้าที่สารวัตรทหาร ใช้เครื่องแบบดังนี้

(๑) ในโอกาสปฏิบัติงานปกติ ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) รองในหมวกเหล็กสีดำลักษณะเช่นเดียวกับรองในหมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว มีสายรัดคางหนังสีดำ กว้าง ๒ เซนติเมตร ด้านหน้าหมวกมีอักษร สท สีขาว ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ระยะห่างกัน ๓ เซนติเมตร สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนมีแถบ ๒ สี คาดรอบขอบหมวก จนเกือบจดอักษร สท แถบสีแดงอยู่กลาง กว้าง ๔ เซนติเมตร ริมแถบสีแดงมีแถบสีขาวกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร สำหรับนายทหารสัญญาบัตรไม่มีแถบคาดรอบขอบหมวก ในบางโอกาสนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่นายทหารสัญญาบัตรจะใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกากีแกมเขียวก็ได้

- (ข) เสื้อคอพับสีกากีแกมเขียว
- (ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ รัดปลายขา
- (ง) เข็มขัดด้ายถักสีดำ ลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดด้ายถักสีขาวในข้อ ๕๖ (๖) (ง)
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (ฉ) สายนกหวีดทำด้วยไหมสีขาว มีลักษณะดังนี้

สำหรับพลทหารและนายทหารประทวน เป็นสายถัก ๔ สาย และสายเกลี้ยง ๑ สาย โดยสายถัก ๒ สาย ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนซ้าย ส่วนสายถักอีก ๒ สาย ทำเป็นบ่วงขนาดใหญ่และเล็ก ห่างกันพองาม พาดต้นแขนซ้าย ปลายสายรวมติดใต้อินทรรนุ สายเกลี้ยงโยงจากใต้อินทรรนุตรงที่รวมสายถักปลายสาย ผูกนกหวีดสอดไว้ในกระเป่าเสื้อข้างซ้าย

สำหรับนายทหารสัญญาบัตร มีลักษณะเช่นเดียวกับพลทหารและนายทหารประทวน เว้นแต่ที่ปลายสายเกลี้ยงให้ติดตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ้ม แทนนกหวีดห้อยไว้ที่ตุ้มเสื้อเม็ดที่ ๒ กับใช้สายถักคล้องใต้แขนขวาและพาดต้นแขนขวา

(ซ) ปลอกแขนทำด้วยลัทธิลาด ไนลอนหรือวัสดุเทียมหนังสีแดง กว้าง ๑ เซนติเมตร มีอักษร สท ทำด้วยลัทธิลาด หรือหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีขาว สูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ระยะห่างกัน ๓ เซนติเมตร สวมที่แขนเสื้อข้างขวาระหว่างไหล่กับข้อศอกให้ตัวอักษรอยู่ด้านนอก

(ซ) ซองปืนพกหนังสีดำ

(ฌ) กระเป๋าซองกระสุนหนังสีดำ

(๒) ในโอกาสปฏิบัติงานในพิธีต่าง ๆ ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) รองในหมวกเหล็กสีขาว ลักษณะเช่นเดียวกับรองในหมวกเหล็กสีดำใน (๑) (ก) แต่ด้านหน้าหมวกใช้อักษร สท สีแดง และไม่มีแถบคาดรอบขอบหมวก

(ข) เสื้อคอพับสีทากี้แกมเขียว และใช้ผ้าพันคอสีเขียว

(ค) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบปกติ

(ง) เข็มขัดด้ายลัทธิขาว เช่นเดียวกับในข้อ ๕๖ (๖) (ง)

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ เชือกผูกกรองเท้าสีขาว

(ฉ) สายนกหวีดทำด้วยไหมสีขาว เช่นเดียวกับใน (๑) (ฉ)

(ช) ปลอกแขนทำด้วยลัทธิลาด ไนลอนหรือวัสดุเทียมหนังสีแดงเช่นเดียวกับใน (๑) (ช)

(ซ) ซองปืนพกหนังสีขาว

(ฌ) กระเป๋าซองกระสุนหนังสีขาว

(ญ) ถุงมือสีขาว

(๓) ในโอกาสขับขีรถจักรยานยนต์

เมื่อนำขบวนหรือติดตามบุคคลสำคัญเพื่อเป็นเกียรติยศ ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) หมวกแบบขับขีรถจักรยานยนต์สีขาว ด้านหน้าหมวกมีอักษร สท สีแดง สูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ระยะห่างกัน ๓ เซนติเมตร

(ข) เสื้อคอพับสีทากี้แกมเขียวและใช้ผ้าพันคอสีเขียว

(ค) กางเกงแบบขี่ม้าสีทากี้แกมเขียว

(ง) เข็มขัดด้ายลัทธิขาว เช่นเดียวกับในข้อ ๕๖ (๖) (ง)

(จ) รองเท้าสูงหนังสีดำ

- (ฉ) สายนกหวีดทำด้วยไหมสีขาว เช่นเดียวกับใน (๑) (ฉ)
- (ช) ปลอกแขนทำด้วยล็กหลาด ไนลอนหรือวัสดุเทียมหนังสือแดง เช่นเดียวกับใน (๑) (ช)
- (ซ) ซองปืนพกหนังสือขาว
- (ฌ) กระเป๋าซองกระสุนหนังสือขาว
- (ญ) ถุงมือขาวครึ่งแขนสวมทับแขนเสื้อ

เมื่อปฏิบัติงานปกติ ใช้เครื่องแบบเช่นเดียวกับใน (๑) เว้นแต่ให้ใช้หมวกแบบซิปหรือจักรยานยนต์สีขาว กางเกงแบบซิปสีทากี้แกมเขียว รองเท้าสูงหนังสือดำและไม่ใช่ผ้าพันคอสีเขียว

ทั้งนี้ จะใช้แว่นตาคันลม หรือเลือกคลุมกันฝนชนิดมีแขนสีทากี้แกมเขียว หรือทั้งสองอย่างด้วยกันก็ได้

(๔) ในโอกาสปฏิบัติราชการสนามหรือฝึก ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) รองในหมวกเหล็กสีดำ เช่นเดียวกับใน (๑) (ก) หรือรองในหมวกเหล็กคลุมด้วยผ้าสีทากี้แกมเขียวที่ระบายหรือแถมด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ หรือหมวกเหล็กคลุมด้วยผ้าสีทากี้แกมเขียวที่ระบายหรือแถมด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ ที่ผ้าคลุมด้านหน้าหมวกมีอักษร สท สีขาว สูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ระยะห่างกัน ๓ เซนติเมตร

(ข) เสื้อคอเปิดสีทากี้แกมเขียว หรือเสื้อสนามคอเปิดสีทากี้แกมเขียวที่ระบายหรือแถมด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ

(ค) กางเกงขายาวสีทากี้แกมเขียวแบบฝึก หรือกางเกงสนามขายาวสีทากี้แกมเขียวที่ระบายหรือแถมด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ

(ง) เข็มขัดด้ายล็กหรือวัสดุเทียมด้ายล็กสีทากี้แกมเขียวหรือสีดำ

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสือดำ ชนิดผูกเชือก

(ฉ) ปลอกแขนทำด้วยล็กหลาด ไนลอนหรือวัสดุเทียมหนังสือแดง เช่นเดียวกับใน (๑) (ซ) เครื่องแบบชนิดนี้ให้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย

(๕) ในโอกาสปฏิบัติงานควบคุมการจราจรขณะทัศนวิสัยจำกัดใช้เครื่องแบบเช่นเดียวกับ (๑) และให้ใช้ปลอกแขนทำด้วยผ้าสะท้อนแสงสีขาวสลับทาเย็บติดกันสีละ ๕ แถบ กว้างแถบละ ๔ เซนติเมตร ที่ปลายปลอกแขนทั้งสองข้าง มีสีบรัดด้วยยางยึด ตัวปลอกแขน กว้าง ๒๐ เซนติเมตร ยาว ๓๕ เซนติเมตร ใช้สวมที่แขนเสื้อทั้งสองข้าง ระหว่างข้อศอกกับข้อมือ

ทั้งนี้ จะใช้เสื้อกันฝนสีส้มสะท้อนแสง ลักษณะเป็นเสื้อคอเชืดยาวถึงข้อเท้า ปกเสื้อ กว้าง ๕ เซนติเมตร มุมปกแหลม ตัวเสื้อด้านหน้าผ่าตลอดชั้น ๒ ชั้น บริเวณด้านหน้าและด้านหลัง

ในระดับแนวอก ที่คอและตัวเลื้อยมีดุม ๕ ดุม แขนเลื้อยรูปทรงกระบอกซ้อนกัน ๒ ชั้น แขนเลื้อยชั้นในยาวถึงข้อมือ ส่วนชั้นนอกยาวถึงข้อศอก ไม่มีกระเป่า ไม่ใช้อินทรธนูและเครื่องหมายใด ๆ สวมคลุมด้วยก็ได้

ข้อ ๕๙ ทหารซึ่งเป็นนักโดดร่มประจำกอง ใช้เครื่องแบบ ดังนี้

เครื่องแบบพลทหาร มี ๕ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติ ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู ด้านซ้ายเหนือขอบหมวกมีตราหน้าหมวกขนาดกลาง

(ข) เลื้อยคอพับสีกากีแกมเขียว จะผูกผ้าผูกคอสีกากีแกมเขียวแก่เงื่อนกะลาสี

สอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเลื้อยใต้ดุมเม็ดที่ ๒ ก็ได้ ในโอกาสพิเศษจะใช้ผ้าพันคอสีกรมพรางก็ได้

(ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติ

(ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำแบบโดดร่ม หรือรองเท้าเดินป่า

ในโอกาสลาลองจะใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกากีแกมเขียว หรือหมวกหนีบสีกากีแกมเขียว และรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำก็ได้

(๒) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงอ่อนตาม (๑) (ก) หรือหมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว หรือหมวกแก๊ป

ทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว

(ข) เลื้อยคอเปิดสีกากีแกมเขียว ในโอกาสพิเศษจะใช้ผ้าพันคอสีกรมพรางก็ได้

(ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึกรัดปลายขา

(ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำแบบโดดร่ม หรือรองเท้าเดินป่า

(ฉ) ถุงเท้าขนสัตว์

(๓) เครื่องแบบสนาม ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงอ่อนตาม (๑) (ก) หรือหมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว หรือหมวกแก๊ป

ทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว

(ข) เลื้อยคอเปิดสีกากีแกมเขียว หรือเลื้อยสนามคอเปิดสีกากีแกมเขียว

(ค) กางเกงขายาวสีกากีแกมเขียวแบบฝึกรัดปลายขา หรือกางเกงสนามขายาว

สีกากีแกมเขียว

(ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัสดุเทียมด้ายถักสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำแบบโดดร่ม หรือรองเท้าเดินป่า

(ฉ) ถุงเท้าชนลัตว์

เครื่องแบบนี้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย เครื่องแบบสนามตาม (ก) เว้นหมวกทรงอ่อน (ข) และ (ค) ในบางโอกาสจะใช้ลี้กาก็แกมเขียวที่ระบายหรือแต้มด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศก็ได้

(๔) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กลี้กาก็แกมเขียว

(๕) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กลี้กาก็แกมเขียว

เครื่องแบบนายทหารประทวน มี ๔ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาวสำหรับนายทหารประทวนทั่วไป

(๒) เครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอแบะ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอแบะสำหรับนายทหารประทวนทั่วไป เว้นแต่จะใช้หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมูก็ได้

(๓) เครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอพับ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติสำหรับพลทหารในโอกาสไว้ทุกข์ใช้ผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกะลาสี

(๔) เครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอพับประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมู ด้านซ้ายเหนือขอบหมวกมีตราหน้าหมวกขนาดกลาง

(ข) เสื้อคอพับลี้กาก็แกมเขียว

(ค) กางเกงขายาวลี้กาก็แกมเขียวแบบปกติ

(ง) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักลี้กาก็แกมเขียวหรือสีดำ

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำแบบโตดรัม หรือรองเท้าเดินป่า

ในโอกาสลาลองจะใช้หมวกทรงหม้อตาลลี้กาก็แกมเขียว หรือหมวกหนีบลี้กาก็แกมเขียว และรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำก็ได้

(๕) เครื่องแบบฝึก เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึกสำหรับพลทหาร

(๖) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบสนามสำหรับพลทหาร

(๗) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศสำหรับพลทหาร

(๘) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศสำหรับพลทหาร

เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร มี ๑๑ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาวสำหรับนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป

(๒) เครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียวคอแบะ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกาก็แกมเขียว

คอแยะสำหรับนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป เว้นแต่จะใช้หมวกทรงอ่อนสีเลือดหมูก็ได้ ในบางโอกาสจะใช้กางเกงขาวสีกากีแกมเขียวแบบปกติรัดปลายขา ประกอบกับรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำแบบโดดรัมก็ได้

(๓) เครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอพับ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอพับสำหรับนายทหารประทวน

(๔) เครื่องแบบปกติกากีนวลแกมเขียวคอพับ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากีนวลแกมเขียวคอพับสำหรับนายทหารประทวน

(๕) เครื่องแบบฝึก เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึกสำหรับพลทหาร

(๖) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบสนามสำหรับพลทหาร

(๗) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศสำหรับนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศสำหรับพลทหาร

(๘) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศสำหรับนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศสำหรับพลทหาร

(๙) เครื่องแบบสโมสรคอปิด เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสรคอปิดสำหรับนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป

(๑๐) เครื่องแบบสโมสรอกแข็ง เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็งสำหรับนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป

(๑๑) เครื่องแบบสโมสรอกอ่อน เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสรอกอ่อนสำหรับนายทหารสัญญาบัตรทั่วไป

ข้อ ๖๐ ทหารซึ่งเป็นนักโดดรัมประจำกอง ใช้สายยงยศไหมสีแดงเป็นสายลัก ๑ เส้น ประกอบตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ่ม และสายเกลี้ยง ๒ เส้น ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายรวมติดที่ตุ้มอินทรีนูนข้างขวา ให้ตุ้มโลหะสีทองอยู่ที่อกเสื้อประกอบกับเครื่องแบบตามข้อ ๕๙ เว้นแต่เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ไม่ใช้สายยงยศ

นายทหารสัญญาบัตรซึ่งใช้สายยงยศเสนาธิการ หรือสายยงยศนายทหารคนสนิท ไม่ใช้สายยงยศตามข้อนี้

ข้อ ๖๑ ทหารซึ่งจัดเป็นกองเกียรติยศ

(๑) มณฑลทหารบกและจังหวัดทหารบก ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) รองในหมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว มีสายรัดคางหนังสีขาว กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร

(ข) เลื้อยคอบเปิดสีกากี้แกมเขียว และผ้าพันคอสีน้ำเงินอ่อน

(ค) กางเกงขายาวสีกากี้แกมเขียวแบบฝึก

(ง) เข็มขัดหนังสีขาว กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมน กว้าง ๖ เซนติเมตร ยาว ๗ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีรูปเครื่องหมายกองทัพกุนนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก

(ฉ) สายนกหวีดทำด้วยด้ายถักหรือไนลอนสีขาว ลักษณะเช่นเดียวกับสายนกหวีดใน ข้อ ๕๘ (๑) (ง) เว้นแต่ปลายสายเกลี้ยงให้ติดตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ่ม เมื่อใช้สายนกหวีดนี้ไม่ใช้สายโยงยกอย่างอื่นอีก

(ช) ซองกระเป๋หรือซองดาบทำด้วยหนังสีขาว

(ซ) ถุงมือสีขาว

(ฌ) สายสะพายปืนทำด้วยหนังสีขาว

(๒) หน่วยทหารต่าง ๆ ใช้เครื่องแบบฝึก ผ้าพันคอสีน้ำเงินอ่อน

(๓) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้เครื่องแบบฝึก ผ้าพันคอสีบานเย็นและเครื่องแบบสวนสนามในโอกาสพิเศษ

เครื่องแบบสวนสนามในโอกาสพิเศษ ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาวยุ มีตราหน้าหมวกและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีกากี้แกมเขียว เว้นแต่สายรัดคางใช้แถบไหมทองหรือวัสดุเทียมไหมทอง

(ข) เลื้อยชั้นนอกคอปกสีแดงเลือดนก ที่แนวอกมีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่สองแถว แถวละ ๗ ตุ่ม ปลอกคอทำด้วยกำมะหยี่สีน้ำเงินดำ กว้าง ๕ เซนติเมตร ที่ปลอกคอโดยรอบมีแถบไหมทองหรือวัสดุเทียมไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร ห่างจากขอบนอกของปลอกคอ ๐.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนทำด้วยกำมะหยี่สีน้ำเงินดำ มีความยาวจากปลายแขนถึงปลายปลอกแขนด้านนอก ๒๒ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนล่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม สูง ๙.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมทองหรือวัสดุเทียมไหมทอง ๓ แถบ แถบบนและแถบล่างด้านปลายแขนเลื้อยกว้างแถบละ ๑.๕ เซนติเมตร แถบกลางกว้าง ๒ เซนติเมตร เว้นระยะระหว่างแถบ ๒ เซนติเมตร แถบล่างอยู่ห่างจากขอบปลายแขน ๐.๕ เซนติเมตร ปลอกแขนท่อนบนด้านนอกเป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๑๒.๕ เซนติเมตร ฐานของรูปสามเหลี่ยมติดกับขอบบนของปลอกแขนท่อนล่าง ที่ขอบของสามเหลี่ยมทั้งสองข้างมีแถบไหมทองหรือวัสดุเทียมไหมทอง ๒ แถบ แถบด้านนอกกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร อยู่ห่างจากขอบปลอกแขนท่อนบนด้านนอก ๐.๕ เซนติเมตร แถบด้านใน

กว้าง ๑ เซนติเมตร อยู่ห่างจากแถบด้านนอก ๐.๕ เซนติเมตร ปลายแถบที่ด้านฐานทั้งสองแถบติดกับแถบบนของปลอกแขนท่อนล่าง ภายในรูปสามเหลี่ยมมีรูปหมวกนักรบโบราณปักด้วยด้ายหรือไหมสีเหลือง ซ้อนทับบนดาบปักด้วยด้ายหรือไหมสีขาว ชายเลื้อยด้านหลังเปิดชายเลื้อยถึงแนวเอวที่แนวตะเข็บหลังข้างรอยเปิดทั้งสองข้าง มีดุมโลหะสีทองขนาดกลาง ๒ แถบ แถบละ ๒ ดุม

(ค) กางเกงขายาวสีขาว มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีกาภิแกมเขียว แบบปกติ

(ง) เข็มขัดหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีแดง กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมเงินหรือวัสดุเทียมไหมเงิน กว้าง ๑ เซนติเมตร อยู่ตอนกลางและแถบไหมทองหรือวัสดุเทียมไหมทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร อยู่ตอนริมทั้งสองข้าง หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมุมมน ยาวด้านละ ๕.๕ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีรูปตราแผ่นดินดุนนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด และใช้คาดทับเลื้อยชั้นนอกคอปิดสีแดงเลือดนก

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ชนิดผูกเชือกหรือยึดข้าง

(ฉ) อินทราธนูแข็ง

(ช) ถุงมือสีขาว

สำหรับนักเรียนนายร้อยซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้าหมวด หัวหน้ากองร้อย หัวหน้ากองพันหรือหัวหน้านักเรียน ใช้กระบี่มีลักษณะเช่นเดียวกับกระบี่นายทหารสัญญาบัตร เว้นแต่ให้ใช้พู่ไหมสีเหลืองสายกระบี่มีลักษณะเช่นเดียวกับสายกระบี่นายทหารสัญญาบัตร และใช้แผ่นห้อยสายกระบี่ทำด้วยไหมหรือวัสดุเทียมหนังสีขาว

สำหรับนักเรียนนายร้อยซึ่งประจำแถว ใช้ดาบปลายปืน ฝักดาบทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีขาว ยาว ๓๗ เซนติเมตร กว้าง ๖.๘ เซนติเมตร ส่วนของซองดาบ ยาว ๒๑ เซนติเมตร จากซองดาบขึ้นไป ๑๐.๕ เซนติเมตร มีสายรัดด้ามดาบ กว้าง ๒ เซนติเมตร

สำหรับผู้เชิญธง ใช้สายคล้องคอทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีขาว กว้าง ๗ เซนติเมตร ยาว ๑๕๐ เซนติเมตร ปลายสายรวมติดไว้กับแผ่นโลหะสีทองรูปใบโพธิ์ กว้าง ๑๕ เซนติเมตร สูง ๑๕ เซนติเมตร ด้านหน้ามีโลหะสีทองรูปกรวยติดอยู่

สำหรับวงดุริยางค์ ใช้สายถักทำด้วยด้ายหรือไหมสีเหลือง กว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๗๗ เซนติเมตร ประกอบดุมโลหะสีทอง ๑ ดุม ทำเป็นวงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายรวมติดใต้อินทราธนูข้างขวา ใช้ดุมโลหะสีทองอยู่ทางด้านหน้า

(๔) ทหารกองเกียรติยศพิเศษ ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาลสีดำหรือสีขาว มีตราหน้าหมวกและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขียว เว้นแต่สายรัดคางใช้แถบไหมทองหรือวัสดุเทียมไหมทอง

(ข) เลื้อยชั้นนอกคอบแะสีแดง ลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยชั้นนอกคอบแะสีกากี้แกมเขียว เว้นแต่ให้ใช้เลื้อยแบบนี้กับเลื้อยคอปัสสีขาวแขนยาว ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกะลาสีประกอบด้วย

(ค) กางเกงขายาวสีด้าแบบปกติ ทำด้วยลั๊กหลาดหรือเลิร์จ ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีกากี้แกมเขียวแบบปกติ กางเกงชนิดนี้เมื่อสวมประกอบกับรองเท้าสูงครึ่งน่อง ปลายขา กางเกงให้สอดไว้ภายในรองเท้า

(ง) เข็มขัดหนังสีขาวย ลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดหนังสีขาวยใน (๑) (ง) ใช้คาดทับเลื้อยชั้นนอกคอบแะสีแดง

(จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ เชือกผูกกรองเท้าสีขาว

(ฉ) สายด้ายถัก เป็นไหมหรือวัตดูเทียมไหมสีขาว ลักษณะเป็นสายถัก ๒ เส้น เส้นสั้นขนาดกว้าง ๑.๒๕ เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๔๕ เซนติเมตร เส้นยาวขนาดกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๓๕ เซนติเมตร เส้นสั้นทำเป็นห่วงพาดต้นแขนซ้าย เส้นยาวทำเป็นห่วงคล้องใต้แขนซ้ายปลายสายด้ายถักทั้งสองเส้นรวมติดไว้ใต้อินทรธนู

(ช) แผ่นติดไหล่ ทำด้วยลั๊กหลาดหรือเลิร์จ เป็นรูปอาร์ม กว้าง ๗ เซนติเมตร สูง ๘.๕ เซนติเมตร พื้นเป็นแถบลายธงไตรรงค์ในทางตั้ง ขลิบริมด้วยเกลียวผ้าสีดำ แผ่นติดไหล่นี้ติดที่ต้นแขนเลื้อยข้างขวาด้านนอก ห่างจากตะเข็บไหล่ ๒ เซนติเมตร

ในโอกาสที่จัดเป็นกองเกียรติยศในต่างประเทศ ให้มีอักษรโรมันสีขาวคำว่า “THAILAND” บนแถบสีน้ำเงินดำ สูง ๒ เซนติเมตร ยาวตลอดส่วนกว้างของรูปอาร์มประกอบด้วย

(ซ) ช่องกระเป๋หรือซองดาบ ทำด้วยหนังสีขาวย

(ฌ) ถุงมือสีขาว

(ญ) สายสะพาย ทำด้วยหนังสีขาวย ขนาดกว้าง ๔.๕ เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๑๓๐ เซนติเมตร สะพายทับเลื้อยชั้นนอกคอบแะสีแดง โดยสะพายไหล่ขวาเฉียงลงทางซ้ายให้สายสะพายสอดใต้อินทรธนูข้างขวา ปลายสายสะพายทั้งสองรวมติดอยู่กับเข็มขัดหนังสีขาวย

ในโอกาสที่ใช้ธงชาติ ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก ธงประจำหน่วยทหาร ให้หมู่เชิญธงที่จัดขึ้นใช้สายสะพายลักษณะดังกล่าวอีก ๑ เส้น สะพายไหล่ซ้ายไขว้ทับกับเส้นแรกประกอบด้วย

เครื่องแบบนี้ให้ติดเครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายสังกัดเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากี้แกมเขียวคอบแะ

ข้อ ๖๒ ทหารซึ่งจัดเป็นกองรักษาการณ์ภายในและภายนอก ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(๑) รองในหมวกเหล็กสีกากี้แกมเขียว ด้านข้างหมวกมีอักษร รก สีขาว สูง ๖ เซนติเมตร เขียนในลักษณะรูปวงกลมมีสายรัดคางหนังสีดำ กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร

- (๒) เลื้อยคอบเปิดสีกากี้แกมเขียวแบบฝึก
- (๓) กางเกงขายาวสีกากี้แกมเขียวแบบฝึก
- (๔) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากี้แกมเขียว กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร
- (๕) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ
- (๖) กระเป๋าของกระสุนด้ายถัก หรือวัตถุเทียมด้ายถักสีกากี้แกมเขียว
- (๗) ซองปืนพกหนังสีดำ ใช้สำหรับนายทหารสัญญาบัตร

ข้อ ๖๓ ทหารซึ่งมีหน้าที่ใช้เครื่องยศในเวลาประจำทำงานตามหน้าที่เกี่ยวกับเครื่องยศ ใช้เครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม และจะใช้รองเท้าผ้าใบสีดำก็ได้

ทหารราบ ทหารม้า และทหารปืนใหญ่ ซึ่งสังกัดหน่วยยานเกราะ หรือหน่วยยานยนต์ ติดอาวุธตามอัตราการจัด เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามจะใช้หมวกทรงอ่อนสีน้ำเงินดำ มีตราหน้าหมวกขนาดกลางปักด้วยไหมหรือด้ายสีน้ำเงินดำก็ได้

ทหารซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติราชการสนามชายแดนตามแผนป้องกันประเทศ เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม จะใช้หมวกทรงอ่อน หรือหมวกปีกอ่อนสีกากี้แกมเขียวหรือสีกากี้แกมเขียวที่ระบายหรือแต้มด้วยสีอื่น เพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ มีตราหน้าหมวกขนาดกลาง ปักด้วยไหมหรือด้ายสีน้ำเงินดำก็ได้

ทหารซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารหรือทหารซึ่งเข้าร่วมในกิจกรรมของ นักศึกษาวิชาทหาร เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม จะใช้หมวกทรงอ่อนสีกากี้แกมเขียว มีตราหน้าหมวกขนาดกลางก็ได้

ข้อ ๖๔ ทหารซึ่งมีหน้าที่ในการบิน เวลาประจำทำงานตามหน้าที่เกี่ยวกับการบิน ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(๑) หมวกแก๊ปทรงอ่อนหรือหมวกทรงอ่อนสีดำ หรือหมวกหนีบสีกากี้แกมเขียว หรือหมวกป้องกันศีรษะสำหรับนักบิน

(๒) เลื้อยและกางเกง มี ๒ แบบ คือ

(ก) เลื้อยกางเกงติดกันคอปัสสีกากี้แกมเขียว เป็นผ้าทนไฟแขนทรงกระบอก ตัวเลื้อย ผ่าอกตลอดจนถึงเป้ากางเกงติดชิปรูด ที่อกเลื้อยมีกระเปาะเจาะเฉียงติดชิปรูดข้างละ ๑ กระเปาะ แขนเลื้อย ข้างซ้ายเหนือข้อศอก มีที่หนีบดินสอ ปากกา และมีกระเปาะเจาะติดชิปรูดขนาดเล็ก ๑ กระเปาะ กางเกง ติดกับเลื้อยนี้ที่เอวสองข้างมีหูขัดคุมรัดเอวหรือแถบแปรงไนลอน - ลักหลาดรัดเอว และมีกระเปาะเจาะติดชิปรูดด้านข้าง ข้างละ ๑ กระเปาะ ด้านหน้าขากางเกงทั้งสองข้าง เสมอเป้ากางเกงมีกระเปาะเจาะติดชิปรูด

ข้างละ ๑ กระเป๋ ปลายซากางเกงทั้งสองข้างด้านข้างมีกระเป๋เจาะติดชิปรูดข้างละ ๑ กระเป๋ ด้านหน้า
ผ่าข้างละ ๑ แห่ง และติดชิปรูด

(ข) เสื้อคอปิดสีกากีแกมเขียวแขนยาว เป็นผ้าทอไฟ มีที่รัดสำหรับปิดคอมมีสาบอก
ผ่ายาวตลอดติดชิปรูด แขนเสื้อยาวทรงกระบอกมีสาบรัดปลายแขน แขนเสื้อข้างซ้ายเหนือข้อศอก
มีที่เหน็บดินสอ ปากกา และมีกระเป๋เจาะติดชิปรูดขนาดเล็ก ๑ กระเป๋ ที่อกเสื้อมีกระเป๋ข้างละ
๑ กระเป๋ เป็นกระเป๋ปะมีฝาปิดชุดม ๑ ดุม ซ่อนรังคุดมไว้ด้านในฝากระเป๋ ชายเสื้อตรงไม่มีเว้า เมื่อสวม
เสื้อนี้ให้ปล่อยชายเสื้อไว้นอกกางเกง และในบางโอกาสจะพับแขนเสื้อไว้เหนือข้อศอกก็ได้ และกางเกง
สีกากีแกมเขียว เป็นผ้าทอไฟ ที่เอวด้านข้างเหนือตะเข็บกางเกงมีสายรัดเอวทั้งสองข้าง ขอบกางเกง
ด้านหน้ามีสายเข็มขัดรัดเอวทำด้วยผ้าชนิดเดียวกับกางเกง สาบติดชิปรูดและติดดุม ๑ ดุม ชุดรังคุดม
ที่ขอบกางเกงตอนบนของสาบ กระเป๋หลังสองข้าง เป็นกระเป๋ปะ มีฝาปิดซ่อนรังคุดมชุดม ๑ ดุม
ไว้ด้านในของฝากระเป๋หน้าเป็นกระเป๋เจาะเฉียงจากขอบเอวด้านหน้าลงมา ด้านข้างมีฝาปิดซ่อนรังคุดม
ชุดม ๑ ดุม ไว้ด้านในของฝา ที่ซากางเกงด้านข้างสองข้างเสมอเป้ากางเกงมีกระเป๋ปะติดชิปรูดข้างด้าน
ในด้านเดียวด้านข้างซากางเกงในแนวเขามักมีกระเป๋เป็นกระเป๋เจาะติดชิปรูด ฝากระเป๋ปล่อยไม่ติดดุม
ปลายซากางเกงมีแถบรัดซากางเกง

(๓) รองเท้า มี ๔ แบบ คือ

- (ก) รองเท้าหุ้มสันหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (ข) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก
- (ค) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (ง) รองเท้าเดินป่า

เครื่องแบบตามข้อนี้ให้ติดเครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายสังกัดเช่นเดียวกับ
เครื่องแบบฝึก

ข้อ ๖๕ ทหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยทหารพราน และทหารซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ
หน่วยทหารพราน ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(๑) หมวก มี ๒ แบบ คือ

- (ก) หมวกทรงอ่อนสีดำ ด้านซ้ายเหนือขอบหมวกมีตราหน้าหมวก
- (ข) หมวกปีกทรงอ่อนสีดำ ด้านหน้าเหนือปีกหมวกมีตราหน้าหมวก

(๒) เลื้อย มี ๒ แบบ คือ

(ก) เลื้อยคอบเปิดสี่ตำชนิด ๔ กระเป่า มีลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยคอบเปิดสี่กาก็แกมเขียว ชนิด ๔ กระเป่า เมื่อสวมเลื้อยนี้ให้ปล่อยชายเลื้อยไว้นอกกางเกง แต่ในบางโอกาสจะสวมโดยสอดชายเลื้อยไว้ภายในกางเกง หรือจะสวมโดยพับแขนเลื้อยทั้งสองขึ้นไว้เหนือข้อศอกก็ได้

(ข) เลื้อยคอบเปิดสี่ตำชนิด ๒ กระเป่า มีลักษณะเช่นเดียวกับเลื้อยคอบเปิดสี่กาก็แกมเขียว ชนิด ๒ กระเป่า เมื่อสวมเลื้อยนี้ให้สอดชายเลื้อยไว้ภายในกางเกง แต่ในบางโอกาสจะสวมโดยพับแขนเลื้อยทั้งสองขึ้นไว้เหนือข้อศอกก็ได้

เลื้อยคอบเปิดสี่ตำทั้งสองแบบ มีแถบชื่อทำด้วยผ้าสีดำ กว้าง ๓ เซนติเมตร ยาวเท่ากับ ความกว้างของกระเป่าเลื้อย มีชื่อและชื่อสกุลปักเป็นตัวอักษรบรรจงตัวตรงด้วยไหมหรือด้ายสีน้ำเงินดำ หนา ๐.๒ เซนติเมตร สูง ๑ เซนติเมตร ไม่ต้องเขียนยศและคำนำหน้าชื่อ แถบดังกล่าวนี้เย็บติดกับ ออกเลื้อยข้างขวาเหนือกระเป่าบน

(๓) กางเกง มี ๒ แบบ คือ

(ก) กางเกงขายาวสี่ตำแบบฝึกชนิด ก มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสี่กาก็แกมเขียวแบบฝึกชนิด ก ของทหารชาย กางเกงชนิดนี้ต้องสวมโดยให้ปลายขากางเกงสอดไว้ภายใน รองเท้าและใช้ประกอบกับเลื้อยคอบเปิดสี่ตำชนิด ๔ กระเป่า

(ข) กางเกงขายาวสี่ตำแบบฝึกชนิด ข มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสี่กาก็แกมเขียวแบบฝึกชนิด ข ของทหารชาย กางเกงชนิดนี้ต้องสวมโดยให้ปลายขากางเกงสอดไว้ภายใน รองเท้าและใช้ประกอบกับเลื้อยคอบเปิดสี่ตำชนิด ๒ กระเป่า

(๔) เข็มขัด มี ๒ แบบ คือ

(ก) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีดำ กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วย โลหะรมดำ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมน กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีรูปเครื่องหมายกองทัพบกคณนุณอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายสายหุ้มด้วยโลหะรมดำ ขนาดกว้าง ๑ เซนติเมตร

(ข) เข็มขัดด้ายถักหรือวัตถุเทียมด้ายถักสีดำ กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วย โลหะรมดำ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมุมมนป่องกลาง ขอบด้านใน กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ความหนาของขอบ ๐.๕ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยง มีแกนโลหะขนาดเดียวกับความหนาของขอบหัวเข็มขัดตั้งกึ่งกลางระหว่างด้าน ในทางตั้งสำหรับประกอบแผ่นโลหะเพื่อตรึงสายเข็มขัดซึ่งประกอบอยู่กับส่วนหัวเข็มขัด ปลายสายหุ้มด้วย โลหะรมดำ กว้าง ๑ เซนติเมตร

(๕) รองเท้า มี ๒ แบบ คือ

(ก) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ

(ข) รองเท้าเดินป่า

(๖) ตราหน้าหมวก เป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ เซนติเมตร ปักด้วยไหมหรือวัตถุเทียมไหมภายในครึ่งวงกลมด้านบนมีแถบโค้ง กว้าง ๑.๒๕ เซนติเมตร พื้นสีฟ้า บรรจุตัวอักษรมีข้อความว่า “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” ส่วนด้านล่างจรดกันมีแถบโค้งรูปธงไตรรงค์ ๒ แถบ ระหว่างแถบมีดาว ๒ ดวง เหนือดาวมีดาบปลายปืน ๑ เล่ม ตั้งในทางตั้ง ใบดาบมีสายฟ้าพาดเฉียงไปทางซ้ายจำนวน ๓ สาย เรียงกันอยู่บนพื้นสีน้ำเงิน รูปวงกลมนี้รองรับด้วยแถบโค้ง กว้าง ๑.๒๕ เซนติเมตร ความยาวเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางของวงกลม พื้นสีฟ้า บรรจุตัวอักษรมีข้อความว่า “ทหารพราน” ตัวอักษรปักด้วยไหมหรือวัตถุเทียมไหมสีขาว ดาว ดาบปลายปืนและสายฟ้า ปักด้วยไหมหรือวัตถุเทียมไหมสีเหลือง ขอบนอกโดยรอบของตราหน้าหมวก ปักด้วยไหมหรือวัตถุเทียมไหมสีเหลือง กว้าง ๐.๒ เซนติเมตร

(๗) เครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า เครื่องหมายสังกัด และเครื่องหมายพิเศษ ให้ปักด้วยไหมหรือวัตถุเทียมไหมสีน้ำเงินดำ

เครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า เครื่องหมายสังกัด และเครื่องหมายพิเศษ ให้ประดับเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก

ข้อ ๖๖ ทหารซึ่งมีหน้าที่ประจำบนรถยนต์เกราะ เวลาประจำทำหน้าที่ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(๑) หมวกทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว หรือสีกากีแกมเขียวที่ระบายหรือแต้มด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศหรือสีน้ำเงินดำ หรือหมวกป้องกันศีรษะ

(๒) เสื้อกางเกงติดกันคอเปิดสีกากีแกมเขียว หรือสีกากีแกมเขียวระบายหรือแต้มด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ มีอินทรรนุอ่อนขัดดุมข้างละ ๑ ดุม แขนเสื้อยาวทรงกระบอกมีแถบรัดปลายแขน ตัวเสื้อผ่าอกตลอดจนถึงเป้ากางเกงติดชิพรูต ที่อกเสื้อมีกระเป่าปะเฉียงติดชิพรูตข้างละ ๑ กระเป่า ด้านหลังพับจีบ ๒ จีบ แขนเสื้อข้างขวาเหนือข้อศอกมีที่เหน็บดินสอ ปากกา และมีกระเป่าปะติดชิพรูตด้านข้างขนาดเล็ก ๑ กระเป่า กางเกงติดกับเสื้อนี้ที่เอวด้านข้างมีแถบรัดเอว และมีกระเป่าเจาะติดชิพรูตด้านข้างข้างละ ๑ กระเป่า ด้านหน้าขากางเกงทั้งสองข้างเสมอเป้ากางเกงมีกระเป่าปะติดชิพรูตข้างละ ๑ กระเป่า ปลายขากางเกงทั้งสองข้าง ด้านข้างมีกระเป่าปะติดชิพรูตข้างละ ๑ กระเป่า ปลายขากางเกงมีแถบรัดขา กางเกง สอดปลายขากางเกงไว้ในรองเท้า ในบางโอกาสจะพับแขนเสื้อไว้เหนือข้อศอกหรือปล่อยปลายขา กางเกงไว้นอกรองเท้าก็ได้

(๓) รองเท้าสูงครีงน่องหนังสีดำ หรือรองเท้าเดินป่า

เครื่องแบบตามข้อนี้ให้ติดเครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายสังกัด เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก

ข้อ ๖๗ บรรดาเครื่องแบบพิเศษในภาคนี้ ถ้ามิได้มีข้อความกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้ใช้อินทรณูเครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า เครื่องหมายสังกัด และเครื่องหมายพิเศษเช่นเดียวกับเครื่องแบบทหารทั่วไป

ภาค ๔

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๖๘ ทหารซึ่งมีหน้าที่ขี่ม้า หรือทหารทั่วไปในโอกาสขี่ม้า

เมื่อแต่งเครื่องแบบที่ใช้กางเกงขายาวสีทากิแกมเขียว จะใช้กางเกงแบบขี่ม้าและรองเท้ามุขข้อหนังสีดำ ประกอบด้วยสนับแข้งหนังสีดำ หรือผ้าพันแข้งสีทากิแกมเขียว หรือจะใช้รองเท้าสูงหนังสีดำก็ได้

เมื่อแต่งเครื่องแบบที่ใช้กางเกงแถบ ให้ใช้กางเกงแถบแบบขี่ม้า และรองเท้ามุขข้อหนังสีดำ ประกอบด้วยสนับแข้งหนังสีดำ หรือจะใช้รองเท้าสูงหนังสีดำก็ได้

ข้อ ๖๙ ทหารทั่วไป ในโอกาสขับขีจักรยานยนต์จะใช้หมวกป้องกันศีรษะ สำหรับขีจักรยานยนต์ลักษณะกลมตามรูปศีรษะปิดถึงท้ายทอยสีทากิแกมเขียวไม่มีลวดลาย ด้านหน้าตอนบนมีกระบังลมหมวกสีดำไม่ติดแผ่นวัสดุใสกันลม มีสายรัดคางทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำประกอบด้วยเครื่องแบบเฉพาะขณะขับขีจักรยานยนต์ก็ได้

ข้อ ๗๐ สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นจอมพลและนายพล เมื่อใช้หมวกทรงอ่อนให้ใช้เครื่องหมายรูปปีกนก ปักด้วยดินทอง หรือวัสดุเทียมดินทอง หรือด้ายสีน้ำเงินดำ กว้าง ๓ เซนติเมตร ยาว ๗ เซนติเมตร ประดับขีดทางด้านซ้ายของตราหน้าหมวกขนาดกลาง

ข้อ ๗๑ พลทหารและนายทหารประทวนในหน่วยทหารช่างในเวลาทำการฝึกในหน้าที่ทหารช่างใช้เครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม และจะใช้รองเท้าผ้าใบสีดำก็ได้

ข้อ ๗๒ ทหารซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลในเวลาปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลจะใช้เสื้อหรือผ้ากันเปื้อน หรือเครื่องแบบพยาบาลก็ได้

ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ในสนาม ให้แต่งเครื่องแบบสนามเช่นเดียวกับทหารทั่วไป เว้นแต่ที่ด้านหน้าและด้านหลังหมวกเหล็ก ให้มีเครื่องหมายกาชาด กับที่แขนเสื้อข้างซ้ายระหว่างไหล่กับข้อศอก ให้พันผ้าพันแขนสีขาว กว้าง ๑๐ เซนติเมตร มีเครื่องหมายกาชาดอยู่ด้านนอก

ข้อ ๗๓ เสื้อกันฝนสีทึบก็แกมเขียว เป็นเสื้อคอแบะแขนยาว ตัวเสื้อยาวคลุมถึงใต้เข่า ที่แนวอกติดดุมสองแถว ๆ ละ ๕ ดุม มีเข็มขัดรัดเอวติดกับตัวเสื้อสำหรับปรับขนาดของเอว ที่แนวต้นขา มีกระเป๋าด้านซ้าย มีฝาปิดขัดดุม ๑ ดุม ปลายแขนมีแผ่นรัดข้อมือเป็นสายขัดดุม ๑ ดุม และมีที่คลุมศีรษะซ่อนอยู่ภายในปกเสื้อ เสื้อกันฝนแบบนี้ใช้สวมคลุมเครื่องแบบได้ทุกชนิด และเมื่อใช้หมวกจะใช้พลาสติกสีขาวชนิดใสหุ้มหมวกก็ได้

ข้อ ๗๔ เสื้อกันหนาว มี ๔ แบบ คือ

(๑) เสื้อคลุมกันหนาวสีดำ ทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จหรือผ้าเนื้อหนากันน้ำ คอปกและแบะใต้ตัวเสื้อยาวประมาณเข่า มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ตะเข็บกลางจับ และเปิดชายเสื้อไว้ถึงแนวตะโพกที่แนวเอว ด้านหลังมีแถบทำด้วยผ้าชนิดและสีเดียวกับเสื้อ กว้าง ๖ เซนติเมตร สองแถว พาดทับกันติดดุม ๓ ดุม ระยะห่างกันตามยาวของแถบ ที่แนวอกมีดุมสองแถว แถวละ ๔ ดุม เป็นแนวเฉียงตอนล่างเข้าหากัน ด้านข้างมีกระเป๋าด้านละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าด้านละ ๔๕ องศา ไม่มีปก แขนยาว ปลายแขนพับ ๑๕ เซนติเมตร มีอินทรีนูนอ่อน ขัดดุมข้างละ ๑ ดุม ดุมทั้งสี่ใช้ดุมกลมแบนทำด้วยวัสดุสีดำ

เสื้อแบบนี้ให้ติดเครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายสังกัดด้วย ใช้สวมคลุมเครื่องแบบที่ใช้เสื้อชั้นนอกทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จสีน้ำเงินดำ หรือสีทึบก็แกมเขียว

(๒) เสื้อกันหนาวคอแบะสีทึบก็แกมเขียว แขนยาวรัดข้อมือ ตัวเสื้อยาวปล่อยชายเสื้อถึงตะโพกพองาม ที่ปลายแขนมีสาย กว้าง ๗ เซนติเมตร ปลายสายมีรังดุม ๑ รัง และมีดุมที่ปลายแขนเสื้อข้างละ ๑ ดุม เสื้อแบบนี้มีสายอกเสื้ออยู่ด้านใน ที่อกเสื้อใช้ซิปรูดตลอดตามยาวของเสื้อ ด้านหน้ามีกระเป๋าด้านบนและล่างข้างละ ๒ กระเป๋า กระเป๋าด้านบนเป็นกระเป๋าย่อมเยิดชาย มีปกรูปตัดพองาม กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋าด้านละ มีปกรูปตัดพองาม มีอินทรีนูนอ่อนขัดดุมข้างละ ๑ ดุม ที่เอวและชายเสื้อมีเชือกรัดและมีถุงคลุมศีรษะซ่อนไว้ในปกคอเสื้อด้านหลัง

เสื้อแบบนี้ใช้สวมทับเครื่องแบบปกติทึบก็แกมเขียวคอปก เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนามในขณะที่มีอากาศหนาว

(๓) เสื้อกันหนาวแขนยาว ทำด้วยผ้ากันลมบุนวม ด้านนอกสีทึบก็แกมเขียว ด้านในสีทึบก็แกมเขียวที่ระบายหรือแถมด้วยสีอื่นเพื่อให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ ตัวเสื้อยาวปล่อยชายเสื้อถึงตะโพก

พองาม ติดชิปรูดจากคอเสื้อผ่าตลอด ด้านหน้ามีกระเป๋าดูเหมือนไม่มีปกข้างละ ๑ กระเป๋า แขนเสื้อข้างซ้ายเหนือข้อศอกมีที่เหน็บดินสอ ปากกา และกระเป๋าชิปรูดขนาดเล็ก ๑ กระเป๋า รอบคอ ปลายแขน และชายเสื้อด้านหลังจนถึงใต้กระเป๋าดูด้านหน้ามีแถบด้ายถักรัดยางยืดสีกากีแกมเขียว มีอินทรรนุอ่อนขัดดุมกลมแบนขนาดเล็ก ทำด้วยวัสดุสีกากีแกมเขียว

เสื้อแบบนี้ใช้ได้สองด้านใช้สวมทับเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอพับ เครื่องแบบปกติกากีนิวลแกมเขียวคอพับสำหรับทหารชาย เครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอปก เครื่องแบบปกติขาวคอปก เครื่องแบบปกติกากีนิวลแกมเขียวคอพับ เครื่องแบบปกติขาวคอพับสำหรับทหารหญิง เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนามในขณะที่มีอากาศหนาว

(๔) เสื้อกันหนาวแขนยาว ทำด้วยสักหลาดหรือเลิร์จหรือผ้าเนื้อหนาสีกากีแกมเขียว เลื่อยยาวปล่อยชายถึงตะโพกพองาม คอเช็ด ใต้คอปกเสื้อมีแถบผ้ากว้าง ๒ เซนติเมตร ขัดตัวดุม ๑ ดุมที่ปลายแขนมีแผ่นรัดข้อมือเป็นสลาบ กว้าง ๗ เซนติเมตร ปลายสลาบมีรังดุม ๑ รัง และรังดุมที่ปลายแขนเสื้อข้างละ ๒ ดุม เพื่อปรับขนาดข้อมือที่อกเสื้อผ่าตลอดไม่มีสลาบใช้ชิปรูดตลอดความยาวเสื้อด้านหน้ามีกระเป๋าดูเหมือนข้างละ ๑ ใบ ไม่มีฝากระเป๋าดู ชายเสื้อมีผ้าแถบรัดเอวกว้างประมาณ ๗ เซนติเมตร ขัดดุมข้างละ ๒ ดุม สำหรับปรับขนาดของเอว ที่ปามีอินทรรนุอ่อนขัดดุมข้างละ ๑ ดุม

เสื้อกันหนาวแบบนี้ใช้สวมทับเครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอพับ เครื่องแบบปกติกากีนิวลแกมเขียวคอพับสำหรับทหารชาย เครื่องแบบปกติกากีแกมเขียวคอปก เครื่องแบบปกติขาวคอปก เครื่องแบบปกติกากีนิวลแกมเขียวคอพับ เครื่องแบบปกติขาวคอพับสำหรับทหารหญิง ในขณะที่มีอากาศหนาว

ข้อ ๗๕ ตราหน้าหมวกเป็นรูปจักรอุณาโลม ภายใต้พระมหามงกุฎประดับแถบ ๒ ข้าง และมีช่อชัยพฤกษ์อยู่ภายใต้จักร ปลายช่อชัยพฤกษ์โค้งขึ้นบนมี ๓ ขนาด คือ

(๑) ขนาดใหญ่ ทำด้วยโลหะสีทอง กว้าง ๗.๕ เซนติเมตร สูง ๘.๕ เซนติเมตร มีสลาบสีแดง

(๒) ขนาดกลาง กว้าง ๖ เซนติเมตร สูง ๗.๕ เซนติเมตร มี ๒ ชนิด คือ

(ก) ปักหรือทำด้วยดินทองหรือวัตถุเทียมดินทองบนหมอนสักหลาดสีดำ เว้นแต่ขอบในของจักรปักหรือทำบนสักหลาดสีแดง ใช้ได้เฉพาะนายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวนชั้นนายดาบ นักเรียนนายร้อย นักเรียนแพทย์ทหารวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า นักเรียนนายทหารแผนกที่ และนักเรียนนายร้อยสำรอง

(ข) ทำด้วยโลหะสีทอง มีสลาบสีแดง ใช้ได้เฉพาะนายทหารประทวน นักเรียนนายสิบ และพลทหาร

(๓) ขนาดเล็ก ทำด้วยโลหะสีทอง กว้าง ๓ เซนติเมตร สูง ๔ เซนติเมตร มีสลาบสีแดง

ข้อ ๓๖ ดุมโลหะสีทอง มี ๓ ขนาด คือ

(๑) ขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๕ เซนติเมตร

(๒) ขนาดกลาง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร

(๓) ขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร

ดุมเหล่านี้มีลักษณะกลมมนเล็กน้อย มีเส้นขอบโดยรอบ ภายในเส้นขอบมีลายดุนรูปจักร ภายใต้พระมหามงกุฏ เว้นแต่

สำหรับทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลายดุนรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ จปร ภายใต้พระมหามงกุฏ

สำหรับทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลายดุนรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ วปร ภายใต้พระมหามงกุฏ

สำหรับทหารในกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถมีลายดุนรูปอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ในมงกุฎชัตติยนารี รองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชาย และบนแพรแถบสะบัดสองชายและมีคำว่า “กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์”

สำหรับทหารในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถมีลายดุนรูปอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ในมงกุฎชัตติยนารี รองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชาย และบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “ทหารเสือ” นวมินทรราชินี”

สำหรับทหารในหน่วยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถมีลายดุนรูปอักษรพระนามาภิไธยย่อ สก ในมงกุฎชัตติยนารี รองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชาย และบนแพรแถบสะบัดสองชายมีคำว่า “นวมินทรราชินี”

สำหรับนักเรียนนายร้อยและทหารในกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและนักเรียนนายร้อย ทหารในกรมทหารราบที่ ๓๑ รักษาพระองค์ และในหน่วยทหารสื่อสารรักษาพระองค์ มีลายดุนรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร

ข้อ ๓๗ เตื่อยโลหะใช้ติดสันรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำหรือรองเท้าสูงหนังสีดำ มี ๒ ชนิด คือ

(๑) เตื่อยโลหะสีเงิน สำหรับทหารซึ่งมีหน้าที่ขี่ม้า ทหารทั่วไปในโอกาสขี่ม้า นายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไป และนายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศตั้งแต่พันตรีขึ้นไป

(๒) เตื่อยโลหะสีทอง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรซึ่งสำเร็จหลักสูตรครุการขี่ม้าของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า กรมยุทธศึกษาทหารบก หรือหลักสูตรการขี่ม้าของทหารจากโรงเรียน

การขี่ม้าในต่างประเทศตามที่กองทัพบกกำหนด นายทหารสัญญาบัตรเหล่าทหารม้าในหน่วยทหารม้า ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บังคับการกรมขึ้นไป และนายทหารสัญญาบัตรซึ่งได้รับอนุมัติจากกองทัพบก เป็นกรณีพิเศษ

เดือยโลหะตามข้อนี้ ให้ติดได้เฉพาะชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้น

ข้อ ๓๘ เครื่องหมายยศ เครื่องหมายเหล่า เครื่องหมายสังกัด และเครื่องหมายพิเศษ ที่กำหนดให้ทำด้วยโลหะ และตราหน้าหมวก เมื่อประดับหรือติดกับส่วนของเครื่องแบบฝึก หรือเครื่องแบบสนาม จะปักด้วยไหมหรือด้ายสีน้ำเงินดำแทนโลหะหรือวัสดุที่กำหนดนั้นก็

ข้อ ๓๙ ทหารชาย ในเวลาแต่งเครื่องแบบปกติหรือเครื่องแบบสโมสรที่กำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ใช้รอกเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ

ข้อ ๔๐ ทหารในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในเวลาปฏิบัติภารกิจใน และนอกเขตพระราชฐาน เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึก ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีน้ำเงิน ตราหน้าหมวกราชวัลลภ และติดแถบ “ทหารมหาดเล็ก” ที่แขนเสื้อด้านซ้าย

ข้อ ๔๐/๑ ทหารในหน่วยทหารในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อใช้หมวกทรงอ่อน ให้ใช้ตราหน้าหมวกขนาดเล็กรองรับด้วยแพรแถบสะบัดสองชายเป็นรูปโค้งอยู่ภายใต้ ตราหน้าหมวก บนแพรแถบสะบัดสองชายมีอักษร “ทหารในพระองค์ ๙๐๔” สำหรับนายทหารสัญญาบัตร ให้ปักด้วยดินทองหรือวัตถุเทียมดินทอง สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่า นายสิบ นายสิบ และพลทหาร ให้ใช้เครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง

ข้อ ๔๐/๒ ทหารในหน่วยทหารในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ให้ใช้ปลอกอินทรรูประดับที่อินทรรูปอ่อนทั้งสองข้างของเครื่องแบบฝึก หรือเครื่องแบบสนาม ปลอกอินทรรูปทำด้วยสักหลาด เลิร์จหรือผ้า เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมเรียวยาว จากทางด้านไหล่ไปทางคอปลายมน มีขนาดกว้างยาวพอที่อินทรรูปอ่อนสอดได้ ปักอักษร พระนามาภิไธยย่อ มวก อยู่ด้านบนของปลอกอินทรรูป และ “ทหารในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร” เป็นรูปโค้งรองรับพระนามาภิไธยย่อ อักษรทั้งหมดปักด้วยไหมหรือวัตถุเทียมไหมสีเหลือง ปลอกอินทรรูปมีสีดังต่อไปนี้

(๑) นายทหารสัญญาบัตร	สีน้ำเงิน
(๒) นายทหารประทวนชั้นจ่า นายสิบ และนายสิบ	สีเขียว
(๓) พลทหาร	สีแดง

ข้อ ๔๑ เครื่องหมายแสดงความสามารถในการบินของสโมสรการบินพลเรือน ให้ทหาร ซึ่งได้รับเครื่องหมายนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด เว้นแต่เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม

และให้ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกิ่งกลางปกกระเป๋า ถ้าระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ติดเครื่องหมายนี้เหนือขึ้นไป เมื่อแต่งเครื่องแบบลัทธิธรรมเปิดอก ให้ใช้ขนาดย่อลงครึ่งหนึ่ง

ข้อ ๘๒ เพื่อประโยชน์ในการฝึกและการปฏิบัติราชการสนามหรือเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ จะใช้เครื่องประกอบเครื่องแบบตามความจำเป็นหรือสมควรก็ได้

ข้อ ๘๓ ให้กองทัพปกสร้างเครื่องแบบตัวอย่างหรือเขียนรูปเครื่องแบบตัวอย่างขึ้นไว้เป็นมาตรฐาน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒

ชวน หลีกภัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

-
- หมายเหตุ**
- ยกเลิกข้อ ๒๓ ตามกฎกระทรวง ฯ (ฉบับที่ ๘๑) พ.ศ. ๒๕๕๑
  - เพิ่มวรรคสองใน (๙) ของข้อ ๓๔ ตามกฎกระทรวง ฯ (ฉบับที่ ๘๑) พ.ศ. ๒๕๕๑
  - เพิ่มข้อ ๘๐/๑ และข้อ ๘๐/๒ ตามกฎกระทรวง ฯ (ฉบับที่ ๘๑) พ.ศ. ๒๕๕๑